
WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Strategia powstała w wyniku współpracy samorządów lokalnych skupionych wokół idei rozwoju i promocji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. W pracach nad Strategią brali udział pracownicy urzędów: Miasta Giżycko, Gminy Giżycko, Gminy Mikołajki, Gminy Miłki, Miasta Mrągowo, Gminy Mrągowo, Gminy Orzysz, Gminy Pisz, Gminy Pozezdrze, Gminy Ruciane-Nida, Gminy Ryn i Gminy Węgorzewo.

Prace były wspierane przez zespół Geoprofit, pod kierunkiem prof. Wojciecha Dziemianowicza, w skład którego weszli: dr Marta Derek, dr Sylwia Kulczyk, dr Katarzyna Szmigiel-Rawska, Klaudia Peszat, Kamil Przyborowski, Jan Charkiewicz i Edyta Woźniak.

GEOPROFIT

Warszawa – WJM, wrzesień 2013 r.

SPIS TREŚCI:

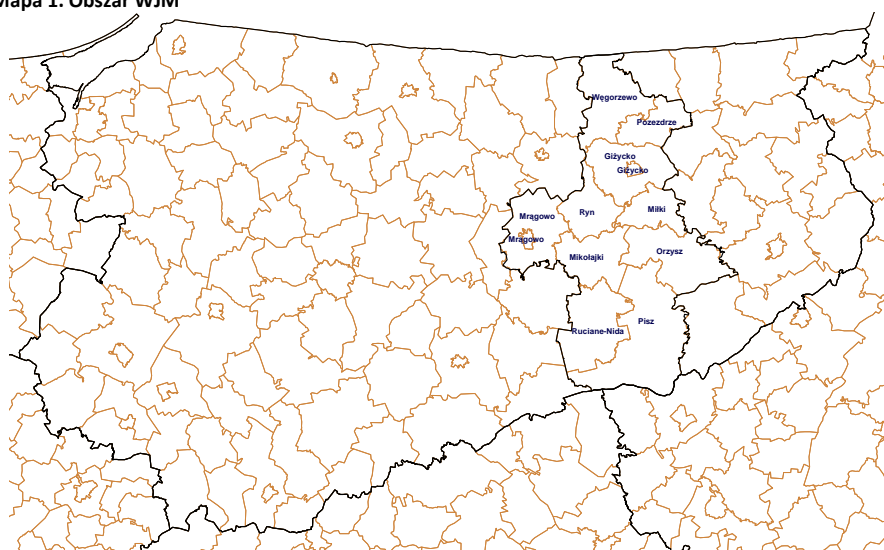
1. WPROWADZENIE	4
1.1. CEL I ZAKRES STRATEGII.....	4
1.2. METODYKA PRZYGOTOWANIA STRATEGII.....	5
2. WIZJA ROZWOJU WJM, MISJA STRATEGII	7
3. DIAGNOZA STRATEGICZNA OBSZARU WJM	9
3.1. SPECYFIKA KRAJOBRAZU WJM	9
3.2. STAN ŚRODOWISKA I OCHRONA PRZYRODY	11
3.3. TURYSTYKA – NA STYKU PRZYRODY I GOSPODARKI	12
3.4. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY	17
3.5. KAPITAŁ LUDZKI I KAPITAŁ SPOŁECZNY	18
3.6. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY.....	20
3.7. WJM A INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO....	21
3.8. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	22
3.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	23
3.10. POZIOM ZAMOŻNOŚCI I ŚRODKI Z UE POZYSKIWANE PRZEZ GMINY WJM	24
4. ANALIZA SWOT	27
4.1. MOCNE STRONY WJM	27
4.2. SŁABE STRONY WJM.....	28
4.3. SZANSE WJM W JEGO OTOCZENIU.....	29
4.4. ZAGROŻENIA WJM W JEGO OTOCZENIU	29
5. CELE STRATEGII	31
5.1. CEL GŁÓWNY	31
5.2. CELE STRATEGICZNE	32
5.2.1. <i>Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej.....</i>	<i>33</i>
5.2.2. <i>Konkurencyjna gospodarka.....</i>	<i>34</i>
5.2.3. <i>Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna</i>	<i>35</i>
5.2.4. <i>Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.....</i>	<i>36</i>
6. WSPÓLNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW	37
6.1. KIERUNEK 1. NOWOCZESNA EDUKACJA – KONKURENCYJNY ROZWÓJ	38
6.2. KIERUNEK 2. INTEGRACJA SPOŁECZNA I BUDOWA ZAUFANIA	40
6.3. KIERUNEK 3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZATRUDNIENIE	42
6.4. KIERUNEK 4. REGIONALNY PRODUKT TURYSTYCZNY WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH	45
6.5. KIERUNEK 5. INWESTYCJE KOMUNIKACYJNE	48
6.6. KIERUNEK 6. MASTERPLAN II – CZYSTE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBNE JEZIORA 50	
7. STRATEGIA WJM A DOKUMENTY KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE.....	52
7.1. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020.....	52
7.2. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO. REGIONY, MIASTA I OBSZARY WIEJSKIE 53	
7.3. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO- MAZURSKIEGO DO ROKU 2025	54
8. REKOMENDACJE WDRAŻANIA STRATEGII	56

9.	MONITORING I EWALUACJA	57
10.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ KLUCZOWYCH ORAZ PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH.....	59
11.	WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA	104

Używane skróty:

Skrót	Rozwinięcie
B+R	badania i rozwój
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOB	instytucje otoczenia biznesu
JBR	jednostka badawczo-rozwojowa
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
OSI	obszar strategicznej interwencji
OZE	odnawialne źródła energii
PGR	Państwowe Gospodarstwo Rolne
PKB	Produkt Krajowy Brutto
SRK	Strategia Rozwoju Kraju 2020 (nazywana średniookresową Strategią Rozwoju Kraju)
SR WJM	Strategia Rozwoju obszaru Wielkich Jezior Mazurskich
SSE	Specjalna Strefa Ekonomiczna
UE	Unia Europejska
WJM	Wielkie Jeziora Mazurskie
W-M	Warmińsko-mazurskie
W-MBPP	Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie

Mapa 1. Obszar WJM

Źródło: opracowanie własne.

1. WPROWADZENIE

1.1. CEL I ZAKRES STRATEGII

Cel stworzenia Strategii WJM został określony w misji (rozd. 2). Strategia ma ułatwić samorządom lokalnym WJM przygotowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne, jak i pojawiające się różnorodne możliwości wsparcia zewnętrznego do 2020 roku.

Zakres Strategii w pełni odpowiada wyzwaniom, przed jakimi stoją samorządy lokalne obszaru Wielkich Jezior Mazurskich. Dokument składa się z następujących części:

1. **Wizja rozwoju i misja dokumentu** – w tej części zaprezentowano wspólnie wypracowaną wizję rozwojową oraz wskazano jaka jest misja Strategii. Celowo wizję umieszczono na wstępie, ponieważ to od niej rozpoczął się proces współpracy. Taka też jest logika tworzenia nowoczesnych dokumentów.
2. **Diagnoza strategiczna obszaru WJM** – obejmuje swoim zakresem wszystkie ważne – z punktu widzenia współpracy – zagadnienia o znaczeniu strategicznym. Z jednej strony w diagnozie zaprezentowano dane dla całego obszaru WJM na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski, z drugiej zaś wskazano również zróżnicowanie wewnątrz obszaru Wielkich Jezior Mazurskich.
3. **Analiza SWOT** – przeprowadzono ją dwuetapowo. W pierwszej kolejności wskazano najważniejsze cechy obszaru WJM oraz zjawiska zewnętrzne wynikające z diagnozy i warsztatów strategicznych. W drugim etapie dokonano nieznacznej modyfikacji analizy SWOT, po opracowaniu celów i kierunków działań (usunięto zapisy zbędne, do których nie ma odniesień w celach i kierunkach działań).
4. **Cele Strategii** – dokument operuje kilkoma poziomami celów. Prace zespołu zakładały koncentrację na zagadnieniach najważniejszych, dlatego liczba celów jest ograniczona. Każdy cel został uzasadniony, wskazano również relacje między celami.
5. **Wspólne kierunki działań na rzecz realizacji celów** – kierunki działań opisane są pod kątem relacji z analizą SWOT oraz ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego i założeniami Umowy Partnerstwa.
6. **Relacje między Strategią Rozwoju WJM a dokumentami krajowymi i wojewódzkimi** – ta część Strategii przedstawia, które cele strategiczne WJM odnoszą się do celów: „Strategii rozwoju kraju 2020” (ŚSRK – średniookresowa strategia rozwoju kraju), „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2020. Regiony, miasta, obszary

wiejskie”, „Strategii Rozwoju Polski Wschodniej” oraz „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025”.

7. **Rekomendacje wdrażania Strategii** – zawierają najważniejsze wnioski dotyczące budowy systemu wdrażania, opartego o współpracę z instytucjami i podmiotami gospodarczymi z obszaru WJM.
8. **Monitoring i ewaluacja** – ta część Strategii opisuje założenia dotyczące monitorowania realizacji Strategii oraz podaje zalecenia odnoszące się do ewaluacji.

Strategia będzie realizowana przez projekty, których wstępna lista zostanie przygotowana przez Grupę Sterującą (zob. rozdz. 8) w formie Załącznika i aktualizowana stosownie do potrzeb.

1.2. METODYKA PRZYGOTOWANIA STRATEGII

Strategia przygotowana została w wyniku współpracy samorządów WJM z ekspertami zewnętrznymi. Prace nad nią były podzielone na kilka etapów:

- ❖ spotkania przedstawicieli samorządów WJM w celu określenia założeń, celu i wizji współpracy w ramach jednego obszaru funkcjonalnego (grudzień 2012);
- ❖ rozpoczęcie współpracy z ekspertami zewnętrznymi – firmą Geoprofit (marzec 2013);
- ❖ opracowanie diagnozy obszaru WJM – na bazie wstępnych ustaleń i zapisów przedstawicieli WJM opracowano zakres diagnozy strategicznej, obejmujący zagadnienia przyrodnicze, społeczne i gospodarcze. Diagnoza odnosi się do zróżnicowania wewnętrznego WJM oraz pozycji WJM na tle całego województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. W pracach wykorzystano zarówno dane pochodzące ze statystyki publicznej, jak i materiały strategiczne i diagnostyczne z gmin należących do WJM. Diagnoza uwzględnia również problematykę inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego (kwiecień 2013);
- ❖ warsztaty diagnostyczne – w trakcie warsztatów przeprowadzonych w Mikołajkach zaprezentowano najważniejsze wnioski z diagnozy oraz przedyskutowano sposoby ich interpretacji oraz dodatkowe zagadnienia, które powinny znaleźć się w polu zainteresowania Strategii (kwiecień 2013);
- ❖ analiza wspólnych potrzeb w zakresie współpracy WJM – w tym celu przeprowadzono ankietę elektroniczną wśród 12 urzędów, której wyniki pokazały zarówno główne kierunki wspólnych działań, jakimi

zainteresowane są samorządy, jak i pozwoliły dokonać selekcji zapisów w analizie SWOT (maj 2013);

- ❖ warsztaty dotyczące wizji rozwojowej, głównego celu i kierunków wspólnych działań – przeprowadzono dyskusję dotyczącą zapisów wizji oraz wskazano obszary współpracy i przypisane do nich cele do osiągnięcia (maj 2013);
- ❖ opracowanie wstępnego kształtu Strategii – bazując na przeprowadzonych pracach oraz w nawiązaniu do Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego przygotowano układ celów i wspólnych kierunków działań (czerwiec 2013);
- ❖ warsztaty strategiczne – przeprowadzono dyskusję nad konkretnymi zapisami, zebrano również uwagi i przedyskutowano propozycje modyfikacji niektórych zapisów (czerwiec 2013);
- ❖ opracowanie pierwszej wersji Strategii (lipiec 2013)
- ❖ zebranie uwag, dyskusje (lipiec 2013);
- ❖ opracowanie wersji końcowej Strategii (lipiec 2013).

2. WIZJA ROZWOJU WJM, MISJA STRATEGII

Samorządy lokalne podejmujące współpracę w stworzeniu Strategii Rozwoju Wielkich Jezior Mazurskich (SR WJM) formułują następującą wizję rozwoju w najbliższych latach:

Wielkie Jeziora Mazurskie nowoczesnym i zintegrowanym obszarem ludzi przedsiębiorczych.

Dobór cech, którymi powinien charakteryzować się obszar WJM nie jest przypadkowy. Każda z nich stawia przed współpracą samorządów pewne wyzwania:

- ❖ **WJM nowoczesne** – oznacza chęć realizacji tych funkcji WJM, które wymieniane są jako kierunkowe, nie tylko w skali kraju, ale również UE. Region nowoczesny, to region dostępny komunikacyjnie i otwarty na innowacje. Nowoczesność rozumiana jest również przez pryzmat edukacji na wysokim poziomie, a także inteligentnego wykorzystywania swoich zasobów. Oznacza to konieczność zrównoważonego podejścia do kwestii środowiskowych i wymogów nowoczesnej gospodarki. Dlatego miasta WJM będą odpowiadały na wyzwania konkurencji i oczekiwania pełnienia lokalnych i ponadlokalnych funkcji rozwojowych. W nawiązaniu do idei „*Mazurskich Pereł*” miasta WJM będą rozwijały swój potencjał resortów turystycznych w oparciu o nowoczesną ofertę dla możliwie szerokiego grona odbiorców. Funkcjonowanie resortów będzie wspierane, ale i wykorzystywane, przez pozostałe miejscowości na terenie WJM;
- ❖ **WJM zintegrowane** – integracja regionu może być rozpatrywana przez pryzmat technicznych powiązań komunikacyjnych, ale również przez więzi społeczne. Samorządy lokalne WJM chcą tworzyć region wewnętrznie dobrze skomunikowany, ponieważ wymagają tego rynki pracy oraz turyści zewnętrzni, których aktywność w obszarze WJM powinna się zwiększać. Integracja przyczyni się do rozwoju współpracy biznesowej i instytucjonalnej, zwiększy również możliwości wykorzystywania zwiększonego ruchu turystycznego przez wszystkie gminy WJM. Obszar WJM będzie kojarzony jako **jeden region turystyczny**, w którym oferowana jest mieszanka atrakcji od turystyki typowo resortowej do przestrzeni ciszy i relaksu. Ważnym elementem integracji jest budowa tożsamości regionalnej i wzmacnianie więzi społecznych, które wymagają wspólnych działań. Dlatego Strategia będzie wspierała wszelkie formy współpracy, w tym zarówno na płaszczyźnie organizacji pozarządowych, jak i jednostek samorządu terytorialnego;

Wizja określa stan docelowy. Odpowiada na pytanie, jak powinien wyglądać obszar WJM po zrealizowaniu Strategii.

-
- ❖ **WJM obszarem ludzi przedsiębiorczych** – przedsiębiorczość wiąże się z innowacyjnością, otwartością na idee, zaradnością. Cechy te mogą być wspierane przez różne działania w obszarze edukacji, a także politykę prorozwojową samorządów. Jednocześnie należy skoncentrować się na likwidowaniu wszelkich barier rozwoju biznesu, które leżą w gestii samorządów lokalnych.

Współpraca dwunastu samorządów w ramach inicjatywy „Wielkie Jeziora Mazurskie” ma przyczynić się do zdynamizowania rozwoju tej części województwa warmińsko-mazurskiego i wzrostu jego konkurencyjności w kontekście potencjału ludnościowego, przedsiębiorczości i turystyki.

Strategia Rozwoju Wielkich Jezior Mazurskich powstała w celu ułatwienia wspólnych, ponadlokalnych działań rozwojowych (wychodzących poza granicę jednej gminy). Ponadlokalny charakter wszystkich działań, które zapisane są w niniejszym dokumencie, jednoznacznie pokazuje, że ich realizacja wymagać będzie:

- ❖ **współpracy i koordynacji** – nowoczesne podejście do polityki rozwojowej przejawia się m.in. w zwiększeniu roli zarządzania zintegrowanego. Samorządy WJM nie chcą, by współpraca między jednostkami terytorialnymi miała charakter przypadkowy czy incydentalny. Jednocześnie wiadomo, że dobrze zaplanowane i skoordynowane działania mogą przyczynić się do maksymalizowania efektów ponoszonych nakładów ze środków publicznych;
- ❖ **aplikowania o środki publiczne w ramach RPO Warmii i Mazur** – obszar WJM jest widoczny w zapisach **Strategii Rozwoju Społeczno-gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025**. Oznacza to, że również RPO Warmii i Mazur powinien przewidywać działania, które są zbieżne z potrzebami WJM, a także – poprzez realizację ich w tej części województwa – wpłyną na wzrost konkurencyjności całego województwa;
- ❖ **aplikowania o środki publiczne w innych programach krajowych i zagranicznych**. Jest oczywiste, że samorządy lokalne oraz inne podmioty zlokalizowane na terenie gmin WJM będą mogły aplikować o wsparcie w różnych źródłach krajowych i zagranicznych. Obecnie ramy realizacji różnorodnych polityk są w zarysie. Oznacza to, że Strategia WJM powinna operować działaniami, które są ważne z punktu widzenia obszaru WJM, zaś szczegółowe rozwiązania (w postaci pozycjonowania konkretnych projektów) zależeć będą od ostatecznego kształtu polityki krajowej.

Dlatego **misją Strategii Rozwoju WJM** jest ułatwienie podejmowania wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne, jak i pojawiające się różnorodne możliwości wsparcia zewnętrznego.

Misja dokumentu odpowiada na pytanie: w jakim celu stworzono ten dokument

Współpraca i koordynacja wychodzą naprzeciw idei zarządzania zintegrowanego.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie.

Programy krajowe i zagraniczne powinny być w polu zainteresowania wszystkich gmin WJM.

3. DIAGNOZA STRATEGICZNA OBSZARU WJM

3.1. SPECYFIKA KRAJOBRAZU WJM

Obszar Wielkich Jezior Mazurskich charakteryzuje się generalnie (Wykres 1; Mapa 2):

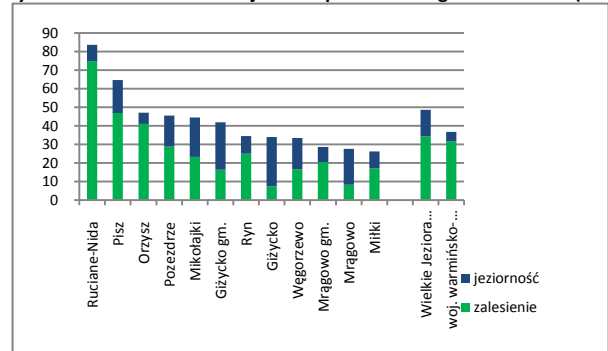
- ❖ **bardzo wysoką jeziornością** przekraczającą wskaźnik dla całego województwa (odpowiednio 14 i 5%). Obszary o podobnych cechach to: Pojezierze Iławsko-Ostródzkie, Pojezierze Drawskie, a poza granicami Polski Wielkie Jeziora Meklemburskie (Mecklenburgische Großseengebiet). W żadnym z wymienionych przypadków powierzchnia połączonych ze sobą wód otwartych nie jest tak duża. Obszarem przewyższającym pod tym względem rejon Wielkich Jezior Mazurskich są niektóre części pojezierza Fińskiego, jednak położone są w odmiennej strefie klimatycznej. Omawiana cecha nie jest wyłącznie funkcją warunków przyrodniczych. Decyduje o niej system kanałów łączących południową i północną część Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, jak również położone już w obrębie Równiny Mazurskiej jeziora Roś i Nidzkie. W sensie hydrologicznym system WJM jest tworem antropogenicznym, z czym wiąże się jego niestabilność (zmienne przepływy w jeziorach, konieczność zarządzania poziomem zwierciadła wód). Choć głównym celem przyświecającym połączeniu Wielkich Jezior Mazurskich był transport towarowy, funkcja ta współcześnie rozwija się w kierunku transportu pasażerskiego. Istniejący szlak wodny ma unikalne wartości turystyczno-rekreacyjne;

- ❖ **wysoką lesistością** – udział lasów w ogólnej powierzchni jest wyższy niż średnio w województwie, choć mocno zróżnicowany wewnątrz WJM. Największą lesistością charakteryzują się gminy położone w południowej części obszaru WJM (Ruciane-Nida i Pisz).

Łącznie lasy i jeziora zajmują prawie połowę powierzchni WJM (najmniej w gminie Miłki – 26%, najwięcej w Rucianem-Nidzie – 84%).

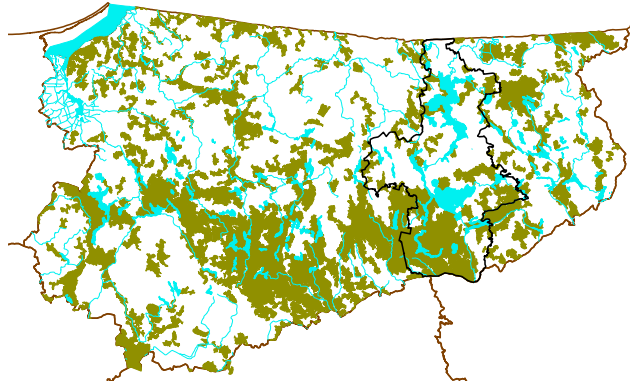
Wysoka jeziorność to najważniejsza cecha wyróżniająca WJM w skali kraju i Europy.

Wykres 1. Udział lasów oraz jezior w powierzchni gmin w 2011 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Mapa 2. Obszar WJM na tle wód powierzchniowych i lasów województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: opracowanie własne.

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich cechuje się **typowymi cechami krajobrazu pojeziernego**. W południowej części dominuje krajobraz fluwioglacjalny równinny i falisty, w centralnej – glacialny pagórkowaty, zaś w północnej – glacialny równinny i falisty. Dopelnieniem wymienionych wyżej typów jest hydrogeniczny krajobraz równin bagiennych, tworzący mozaikę niewielkich płątów na całym terenie (większe powierzchnie na północ od jez. Mamry – dolina Węgorapy, w centralnej części WJM – obniżenie na północ od jez. Łuknajno i w rejonie kanałów, na południe od jez. Śniardwy i na wschód od jez. Niegocin). Cechy przyrodnicze wymienionych typów krajobrazu decydują o możliwościach gospodarczego wykorzystania terenu (Tabela 1).

Krajobraz WJM – pomimo dominacji jezior i lasów jest dość zróżnicowany.

Tabela 1. Typy krajobrazu na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich

Gatunek krajobrazu	Dominujące utwory powierzchniowe	Stosunki wodne	Gleby	Roślinność potencjalna	Dominujący typ użytkowania
Glacialny pagórkowaty	Piaski gliniaste, gliny	Zmienne, liczne zabagnione obniżenia i jeziora	Brunatne, płowe, rdzawe	Grądy, bory mieszane	Obszary rolnicze (mozaika pól uprawnych, użytków zielonych), lasy
Glacialny równinny i falisty	Gliny, piaski gliniaste	Zmienne, jeziora i zabagnienia	Brunatne, czarne ziemie	-	Obszary rolnicze (mniejsza mozaikowość, niż z przypadku krajobrazu pagórkowatego), lasy
Fluwioglacjalny równinny i falisty	Piaski fluwioglacjalne	Głębokie	Bielicowe, rdzawe	Bory suche, bory mieszane	Lasy, użytki zielone
Równin bagiennych	Torfy, muły, deluwia	Płytkie i bardzo płytkie	Bagienne	Olsy, bory bagienne	Lasy, użytki zielone

Źródło: opracowanie własne na podst.: Richling (1992)

Pod względem możliwości produkcji w oparciu o własne zasoby opisywany obszar ma charakter rolno-leśno-rybacki. Choć w swojej tradycyjnej formie nie jest w stanie zaspokoić wszystkich potrzeb mieszkańców, ten adekwatny do warunków przyrodniczych sposób gospodarowania powinien być utrzymany, a jednocześnie dostosowany do potrzeb i oczekiwań współczesnego społeczeństwa. Niska jakość gleb oraz zróżnicowanie rzeźby i warunków hydrograficznych ograniczają opłacalność działalności rolniczej. Wobec faktu, że zwiększanie produktywności za pomocą nawozów nie tylko podraża produkcję, ale jednocześnie przyczynia się do degradacji jezior (powierzchniowy spływ zanieczyszczeń rolniczych), należałoby rozważyć opłacalność przestawienia jak największej powierzchni na trudniejszą, ale w perspektywie bardziej zyskową produkcję ekologiczną.

Dalsza poprawa stanu jezior (w połączeniu z zarybianiem) może sprzyjać gospodarce rybackiej. Bardzo wyraźnym ograniczeniem jest tu dostępność zasobów. Na terenie regionu produkcji rybackiej „Mazury” wielkość połowów ryb spada od lat (w 2004 roku złowiono 10,56 kg ryb z 1 ha jezior, w 2010 8,32 kg/ha), choć w 2011 zauważono nieznaczny, kilkuprocentowy wzrost wydajności (8,93 kg/ha)¹.

Gospodarka leśna ma największe znaczenie dla południowej części omawianego obszaru. Oprócz pozyskiwania drewna pewne znaczenie mają

¹ Jest to wydajność wyższa niż w regionie „Wielkopolska”, lecz niższa (nieznacznie) niż w regionie „Pomorze”. Cytowane badania przeprowadzone zostały na grupie 42 gospodarstw rybackich przez Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie (zob. Wołos, Draszkiewicz-Mioduszewska, Mickiewicz 2012).

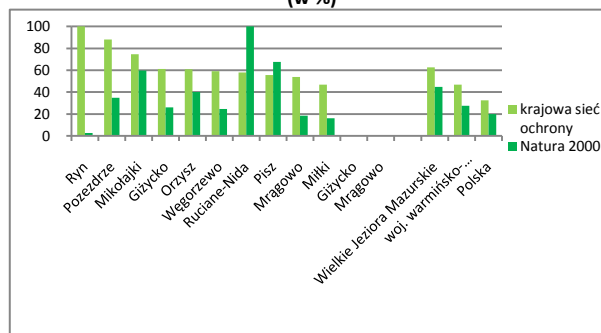
też korzyści płynące ze zbioru runa leśnego. Obydwie formy wykorzystania lasu muszą podlegać ścisłej kontroli służb leśnych, by nie dopuszczać do działań rabunkowych i niszczenia poszycia lasu.

3.2. STAN ŚRODOWISKA I OCHRONA PRZYRODY

Wielkie Jeziora Mazurskie, podobnie jak całe województwo warmińsko-mazurskie, cechuje niski poziom zanieczyszczenia środowiska (*Raport o stanie...*, 2011). Najważniejsze zagrożenia dotyczą stanu wód i wiążą się z ich eutrofizacją², której przyczyną jest spływ powierzchniowy z pól oraz zanieczyszczenia komunalne. Najlepsza jakość ekologiczna cechuje jeziora położone w centralnej części WJM (Mikołajskie, Tałty, Jagodne, Boczne, Niegocin; Siuda, Chróst 2006).

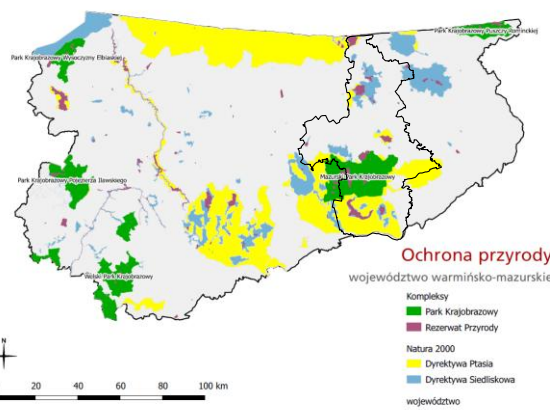
Przeważająca część gmin pokryta jest krajowymi formami ochrony przyrody co najmniej w 50% (rezerваты ścisłe, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu)³. Skrajnym przypadkiem jest Ryn, który cały znajduje się pod ochroną (udział obszarów Natura 2000 jest tam jednak minimalny). Terenów objętych siecią Natura 2000 jest zazwyczaj mniej w stosunku o ogólnej powierzchni chronionej, choć np. gmina Ruciane-Nida jest nimi objęta w całości⁴. W gminach miejskich WJM obszary chronione nie występują (w Giżycku udział Natury 2000 wynosi 0,2%).

Wykres 2. Udział obszarów chronionych w powierzchni gmin w 2011 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i European Environment Agency.

Mapa 3. Obszar WJM na tle obszarów chronionych województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: opracowanie własne

² Proces użyzniania wód, skutkujący zarastaniem jezior i cieków (głównie na skutek dostarczania do nich fosforu i azotu).

³ Na obszarze WJM nie istnieje żaden park narodowy.

⁴ Taka metoda prezentacji danych wynika z tego, że obszary Natura 2000 charakteryzują się specyficzną formą ochrony wynikającą z przepisów europejskich (tzw. Dyrektywy Ptasiej oraz Dyrektywy Siedliskowej). Drugim argumentem jest to, że mogą one się pokrywać z krajowymi formami ochrony i często rzeczywiście tak jest.

3.3. TURYSTYKA – NA STYKU PRZYRODY I GOSPODARKI

Warunki przyrodnicze WJM decydują o wysokich walorach omawianego obszaru dla różnych form turystyki. W *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* wskazuje się głównie ośrodki WJM, jako potencjalne resorty turystyczne województwa, a położone tu miasta nazywane są „Mazurskimi Perłami” (Mapa 4).

Badania opinii turystów wskazują na następujące cechy WJM, ważne dla tej grupy społecznej⁵:

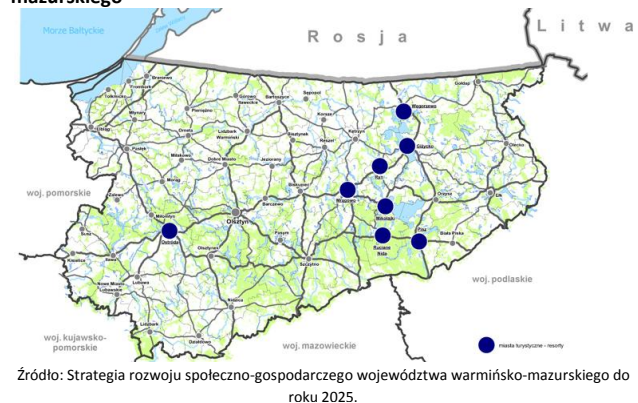
- ❖ walory przyrodnicze;
- ❖ bliskość jeziora;
- ❖ walory kulturowe (typowa zabudowa, mozaika polno-leśno-łąkowa)⁶;
- ❖ cisza i spokój;
- ❖ życie towarzyskie i rozrywka.

Oznacza to, że popyt na ofertę WJM jest bardzo zróżnicowany.

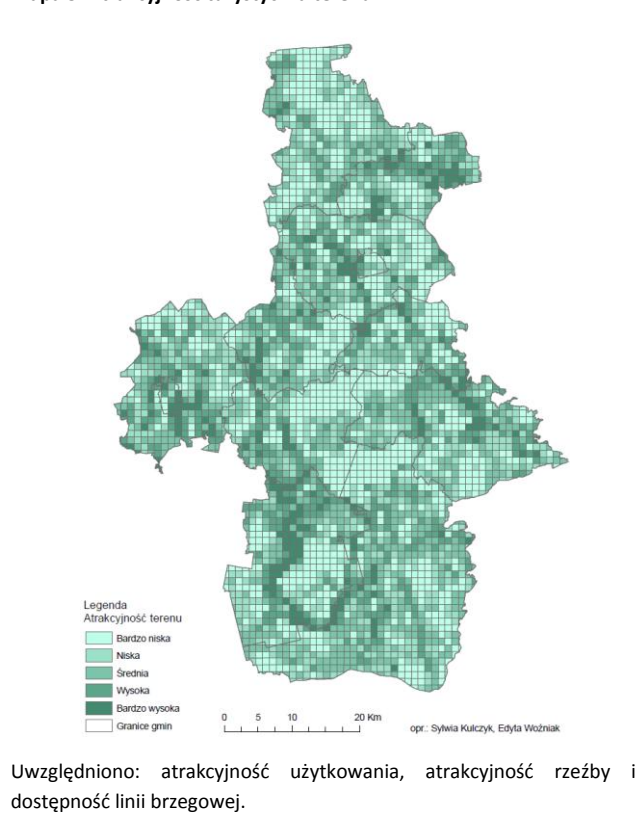
Jednocześnie atrakcyjność turystyczna warunków przyrodniczych jest dość zróżnicowana wewnątrz WJM. Długość linii brzegowej, nawet na obszarze o tak wysokiej jeziorności, jest ograniczona dla turystów. Nie każdy brzeg ma walory turystyczno-rekreacyjne. Brzegi niskie, podmokłe i zabagnione są ich pozbawione. Dodatkowym ograniczeniem jest postępująca zabudowa brzegów oraz sprzeczna z obowiązującym prawem praktyka groduzenia posiadłości aż do samej wody.

Najwyższe wartości wskaźnika potencjału przyrodniczo-turystycznego charakteryzują gminę miejską Mrągowo, Pozezdrze i Ruciane-Nida (Mapa 5; Tabela 2). Szczególną uwagę zwraca przypadek Mrągowo –

Mapa 4. Miasta turystyczne – resorty w województwie warmińsko-mazurskiego

Mapa 5. Atrakcyjność turystyczna terenu

⁵ Zob. Duczmal 2009; Stanaszek, Tędziągolska (2011).

⁶ Przykładem działań promowanych jako pro środowiskowe, a jednocześnie mających zdecydowanie negatywny wpływ na estetykę otoczenia (i kontrowersyjnych pod względem oddziaływania na organizm człowieka) są popularne w innych częściach północno-wschodniej Polski farmy wiatrowe.

uzyskane dane wskazują bowiem, że obszar miejski, w turystyce utożsamiany zazwyczaj z walorami kulturowymi, cechuje jednocześnie bardzo wysoki potencjał przyrodniczy.

Tabela 2. Potencjał turystyczno-rekreacyjny

Gmina	Wskaźnik atrakcyjności użytkowania	Wskaźnik atrakcyjności rzeźby	Wskaźnik dostępności linii brzegowej	Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej
Giżycko	2,43	2,66	1,42	2,48
Giżycko (m.)	1,92	2,31	2,08	2,38
Mikołajki	2,24	2,43	1,09	2,25
Miłki	2,5	2,77	1,31	2,53
Mrągowo	2,55	3,44	1,28	2,76
Mrągowo (m.)	3,06	3,94	2,44	3,44
Orzysz	2,61	3,13	0,95	2,57
Pisz	2,76	2,75	0,84	2,44
Pozezdrze	2,97	3,12	1,48	2,89
Ruciane-Nida	2,78	3,35	1,14	2,81
Ryn	2,62	2,99	1,16	2,64
Węgorzewo	2,08	2,51	1,06	2,14

Źródło: Kulczyk, Woźniak 2013

Specyfika przyrodnicza omawianego obszaru, jak również deklaracje wypoczywających wskazują, że zapewnienie swobodnego dostępu do linii brzegowej, szczególnie na jej najbardziej atrakcyjnych i dostępnych dla dużej liczby osób odcinkach, powinno być traktowane priorytetowo.

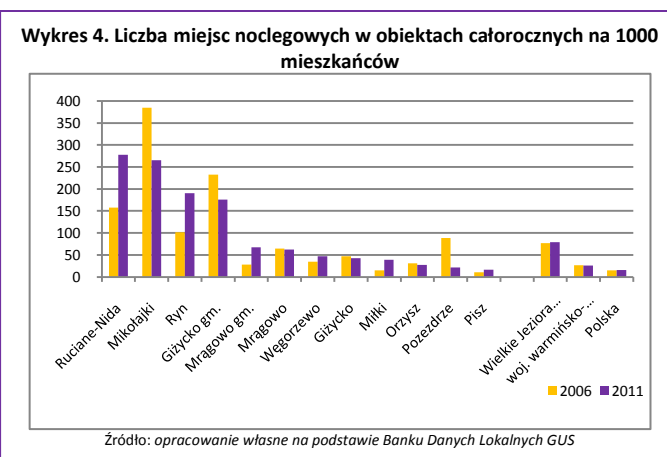
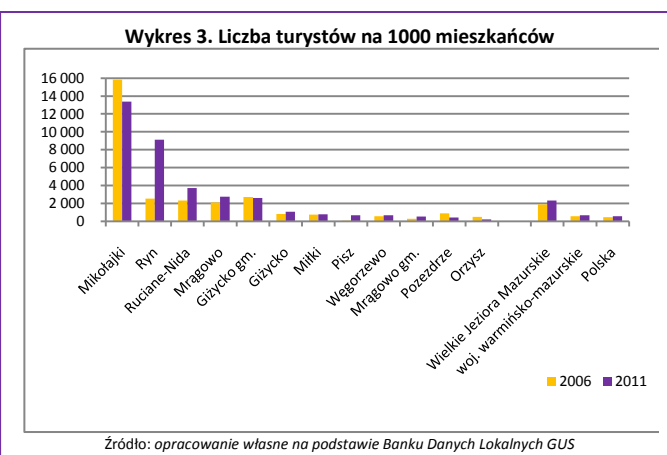
Formą turystyki, która na obszarze WJM ma szczególnie dobre warunki do rozwoju, jest turystyka wodna. W szczególności:

- ❖ **turystyka żeglarska** – uprawiana jest wyłącznie na szlaku wodnym Wielkich Jezior Mazurskich – walor ten w znikomym stopniu dotyczy więc gminy Mrągowo i dużych obszarów pozostałych gmin z terenu WJM. Niektóre badania pokazują, iż blisko 70% jachtów pływających po Wielkich Jeziorach Mazurskich to jednostki czarterowane (Batyk, Chomicz 2013). Tylko na podstawie ogólnego szacunku bazującego na liczbie stanowisk cumowniczych dostępnych w portach i przystaniach, można oceniać, że oznacza to ok. 20 tys. nie uwzględnianych w statystykach miejsc noclegowych (Kowalczyk, Kulczyk 2013; zob. też: Chomicz, Batyk 2012). Jeziora na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich mają różną atrakcyjność dla żeglarstwa. Za jej składowe uznać należy walory żeglarskie (powierzchnia akwenu, łączność z innymi zbiornikami, trudności manewrowe) oraz możliwości postoju (miejsca w portach, charakter i dostępność brzegów). Uwagę zwraca fakt, że największe polskie jezioro – Śniardwy – cieszy się relatywnie małą popularnością wśród żeglarzy. Przyczyną tego jest niska dostępność linii brzegowej (przede wszystkim z przyczyn naturalnych – nawietrzność, płycizny, kamienie przy brzegu), liczne rafy kamienne (w ostatnich latach zostały oznakowane), a w przypadku niestabilnej pogody również zagrożenie silnym wiatrem i wysoką falą. Jakkolwiek warunki przyrodnicze WJM predestynują je do rozwoju turystyki żeglarskiej, może ona negatywnie oddziaływać na walory, z których sama czerpie. Dotyczy to przede wszystkim zanieczyszczenia brzegów;

- ❖ **turystyka i rekreacja motorowodna.** Ma ona różnorodny charakter – od szybkich przejażdżek motorówką po wielodniowe rejsy barkami czy tzw. „houseboatami”. Największy potencjał dla wędrówek motorowodnych ma szlak Wielkich Jezior Mazurskich. Dostępność niektórych jego fragmentów dla turystów motorowodnych ograniczają wyznaczone przez rady powiatów strefy ciszy⁷. O ile turystyka motorowodna realizowana z poszanowaniem zasad ochrony środowiska nie jest szczególnie „inwazyjną” formą, to rekreacja motorowodna polegająca na szybkim pływaniu łodziami o dużej mocy silnika jest niekorzystna dla przyrody (hałas, falowanie) i często obniża walory otoczenia w oczach pozostałych turystów (ceniących, jak wspomniano wyżej, ciszę i spokój);
- ❖ **turystyka kajakowa:** najlepiej zagospodarowana i najliczniej wykorzystywana jest Krutynia. Potencjał rzek: Sapiny, Pisy, Orzyszy, Węgorapy i Dajny jest wykorzystywany jedynie w niewielkim stopniu.

Dane na temat liczby turystów pozwalają sformułować następujące wnioski:

- ❖ zdecydowanie najwięcej turystów (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) przyjeżdża do Mikołajek i Rynu (Wykres 3)⁸. Znajdują się one także w ścisłej czołówce, jeśli weźmiemy pod uwagę liczby bezwzględne. Gminę Ryn odwiedziło ponad 50 tys. (3 miejsce wśród gmin WJM), a Mikołajki ponad 110 tys. (1 miejsce) turystów, co stanowiło prawie połowę wszystkich odwiedzających WJM w 2011 roku. Na drugim miejscu biorąc pod uwagę bezwzględną liczbę turystów znajduje się Mrągowo (60 tys.). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Krainę Wielkich Jezior Mazurskich odwiedza kilkakrotnie więcej turystów niż województwo warmińsko-mazurskie, czy Polskę;
- ❖ w przypadku gmin WJM należy zwrócić uwagę, że część turystów odwiedzających tę Krainę nie korzysta z miejsc noclegowych pozostając m. in. na swoich łodziach lub korzystając z pól kempingowych. Podobnie jak liczba odwiedzających turystów, tak i liczba miejsc noclegowych jest w poszczególnych jednostkach zróżnicowana.

⁷ Pełen wykaz stref ciszy dostępny jest pod adresem <http://mazury.info.pl/zeglartwo/strefa-ciszy/>

⁸ Należy pamiętać, że pokazywanie wartości dla pojedynczych lat jest narażone na możliwość błędu wynikającego z różnic liczby turystów odwiedzających poszczególne jednostki w kolejnych sezonach. Turystyka wodna wykazuje bowiem szczególnie duże uzależnienie od pogody. Można jednak na ich podstawie wysuwać pewne wnioski.

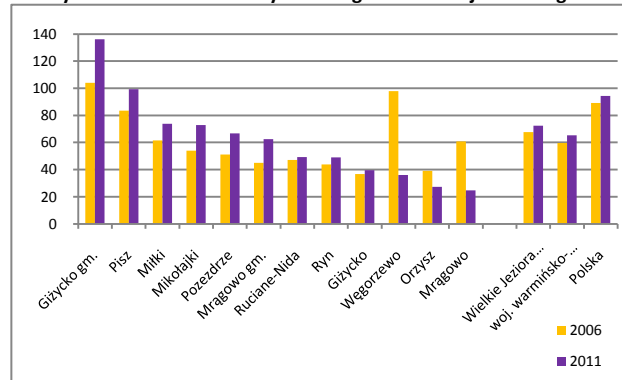
Warto jednak podkreślić, że we wszystkich gminach analizowanego obszaru istnieją miejsca noclegowe. W Krainie WJM znajduje się 3-krotnie więcej miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż dla całego województwa warmińsko-mazurskiego i 5-krotnie więcej niż w skali Polski (Wykres 4).

- ❖ Liczba noclegów przypadająca na miejsce noclegowe waha się od niemal 140 udzielonych noclegów w Mikołajkach do niewiele ponad 20 w Orzyszu i gminie wiejskiej Mrągowo (Wykres 5). Tak jak w przypadku liczby turystów, tak i przy mierzeniu noclegów na 1 miejsce Kraina Wielkich Jezior Mazurskich plasuje się pomiędzy wartością dla województwa warmińsko-mazurskiego i dla Polski. Wszystkie grupy zanotowały przyrost wartości w tym zakresie, co świadczy o wzroście efektywności wykorzystania miejsc noclegowych.

Najwyższy udział turystów zagranicznych w ogóle turystów występuje w gminie wiejskiej Mrągowo, gdzie goście z zagranicy stanowili w 2011 r. połowę wszystkich odwiedzających (Wykres 6). Niewiele mniejszy udział charakteryzuje miasto Mrągowo. W latach 2006-2011 nastąpił znaczący spadek udziału turystów zagranicznych w ogóle turystów w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich (z 35 do 24%). Spadki nastąpiły także w województwie warmińsko-mazurskim i na obszarze całego kraju. Z drugiej jednak strony WJM nadal cieszą się największą popularnością wśród turystów zagranicznych biorąc pod uwagę wartości wojewódzkie i ogólnopolskie.

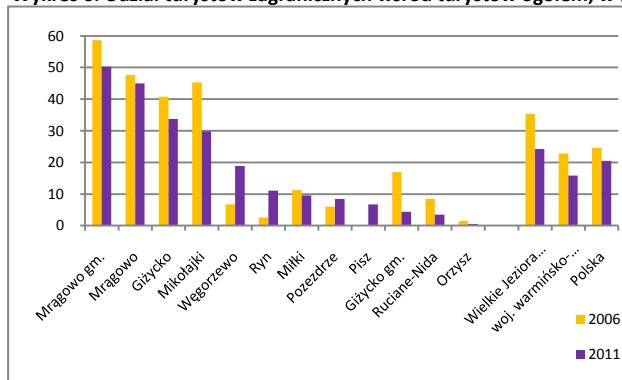
Wśród turystów zagranicznych na obszarze Warmii i Mazur przeważają Niemcy i Rosjanie. Turyści z Niemiec stanowią zdecydowanie najliczniejszą grupę także w Krainie WJM. Ich udział osiągnął w 2011 r. niemal 60% i był wyższy niż na obszarze województwa o ok. 5 punktów procentowych (Wykres 7). W skali całego kraju turyści z Niemiec stanowią ok. ¼ wszystkich odwiedzających. W porównaniu z Warmią i Mazurami oraz Polską w WJM w latach 2006-2011 nastąpił wzrost udziału Niemców wśród turystów zagranicznych.

Wykres 5. Liczba udzielonych noclegów na 1 miejsce noclegowe

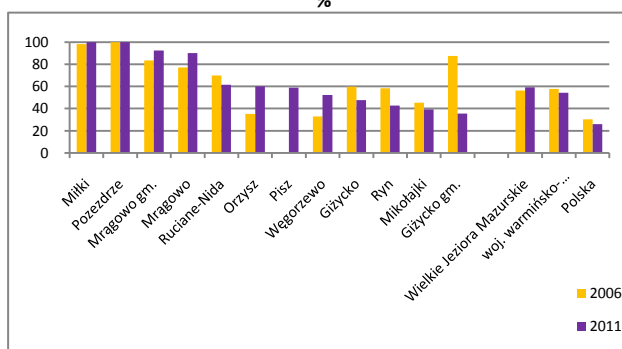
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 6. Udział turystów zagranicznych wśród turystów ogółem, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 7. Udział turystów z Niemiec wśród turystów zagranicznych, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Turyści z Rosji stanowią liczącą się grupę obcokrajowców na terenie WJM. Koncentracja Rosjan występuje przede wszystkim w Mikołajkach, gdzie Rosjanie stanowią prawie połowę gości zza granicy (Wykres 8). Udział turystów z Rosji w Krainie WJM jest wyższy zarówno od tego dla województwa warmińsko-mazurskiego, jak i od kraju.

Średnia długość pobytu turysty (mierzona liczbą noclegów) świadczy o charakterystyce turystyki na danym obszarze⁹. Na obszarze większości gmin Krainy WJM wartość tego wskaźnika jest zbliżona (Wykres 9). Na najdłuższe pobyty zdecydowali się Polacy odwiedzający Pozezdrze, Orzysz, gminę Giżycko i Węgorzewo, a najmniej noclegów w przeliczeniu na 1 turystę zanotowano w gminach Miłki, Ryn i Pisz.

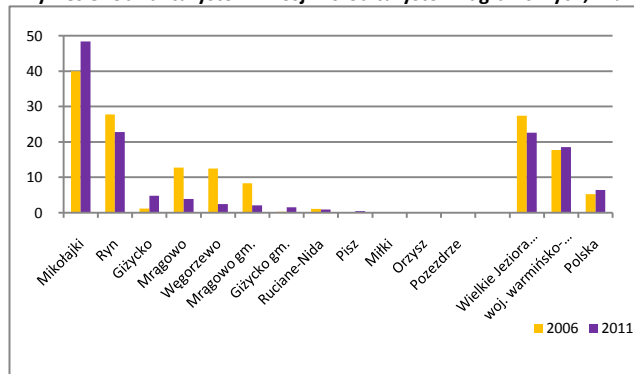
Długość pobytu turysty pochodzącego z Polski w Krainie WJM wynosi 2,3 noclegu i jest praktycznie identyczna z długością tego pobytu mierzoną dla województwa i dla kraju (różnice nie przekraczają 0,1 noclegu)(Wykres 9). We wszystkich grupach jednostek zanotowano spadek długości pobytu w latach 2006-2011. Przyczyn tego stanu upatrywać można przede wszystkim w zmianie modelu turystyki z formy pobytovej na bardziej aktywną oraz wzrostu udziału turystyki weekendowej i wzrostu konkurencji zagranicznej.

Średnia długość pobytu turystów zagranicznych na terenie WJM jest zbliżona do wyniku województwa warmińsko-mazurskiego i wartości dla Polski (Wykres 10). Długość pobytu turystów zagranicznych jest znacznie zróżnicowana wśród gmin WJM.

Liczba zwiedzających muzea i ich oddziały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nie prezentuje się w Krainie WJM okazale (Wykres 11). Zdecydowanie na plus odznacza się gmina Ruciane-Nida, w której jako jedynej było więcej odwiedzających niż mieszkańców. Poza tym jedynie w połowie gmin tego obszaru zanotowano jakiegokolwiek odwiedzin muzeów i ich oddziałów, co wynika po prostu z ich braku na tym terenie.

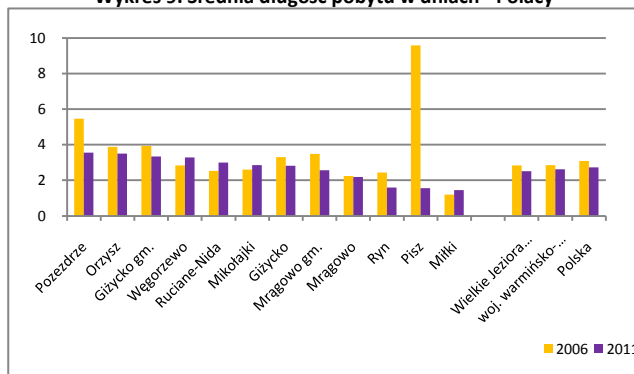
⁹ Należy pamiętać, że minimalną wartością w przypadku mierzenia liczby noclegów w przeliczeniu na 1 turystę jest liczba 1, ponieważ za turystę wg metodologii GUS uznaje się osobę, która skorzystała z noclegu na terytorium danej gminy.

Wykres 8. Udział turystów z Rosji wśród turystów zagranicznych, w %

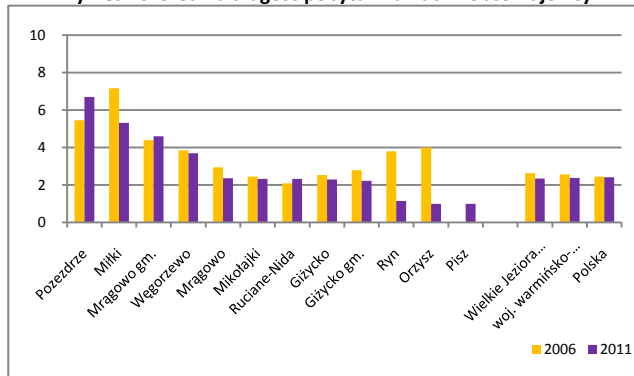
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 9. Średnia długość pobytu w dniach - Polacy

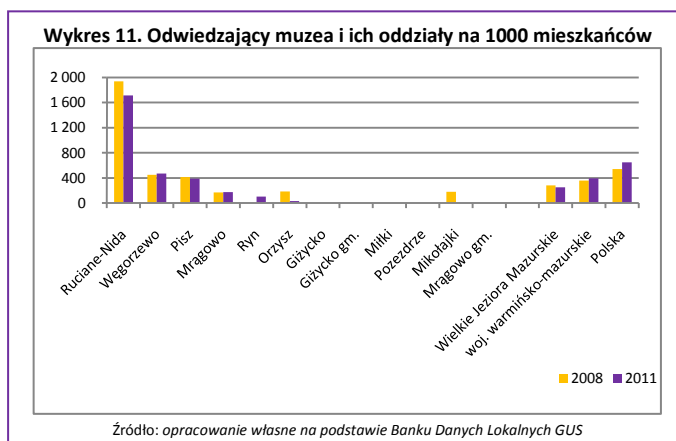
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 10. Średnia długość pobytu w dniach - obcokrajowcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Biorąc pod uwagę całą zbiorowość jednostek należących do WJM łącznie widać, że liczba odwiedzających muzea jest na tym obszarze niższa zarówno od liczonej dla województwa warmińsko-mazurskiego (o 60% mniej odwiedzających), ale przede wszystkim na tle kraju (2,5 razy mniej odwiedzających).

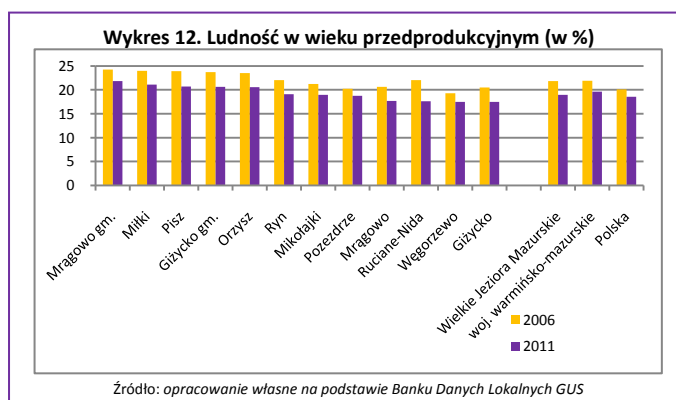

3.4. POTENCJAŁ LUDNOŚCIOWY

Krainę WJM zamieszkuje 153 tys. osób (z czego nieco ponad 100 tys. w miastach), co stanowi 10,6% ludności województwa warmińsko-mazurskiego (najwięcej w mieście Giżycko – 30 tys., a najmniej w gminie Pozezdrze – 3,4 tys.). W latach 2006-2011 nastąpił przyrost liczby ludności WJM na poziomie porównywalnym ze średnią dla województwa (niespełna 18 promili) i zdecydowanie wyższym niż dla całego kraju (niespełna 11 promili). Największy przyrost zanotowały gminy wiejskie Giżycko i Mrągowo. Są to jednocześnie jedyne gminy w analizowanym obszarze o dodatnim saldzie migracji, co świadczy o procesach suburbanizacyjnych zachodzących w miastach, które gminy te otaczają. Na drugim biegunie znajdują się jednostki, których liczba ludności w latach 2006-2011 zmniejszyła się – Pozezdrze, Ryn, Orzysz oraz Ruciane-Nida.

Kraina WJM charakteryzuje się stosunkowo niską gęstością zaludnienia (49 os/km²). Jest ona zarówno niższa od średniej wartości dla województwa (60 os/km²), jak i dla kraju (123 os/km²). W ponad połowie jednostek jest ona mniejsza niż 30 os/km² (najniższa w gminie Pozezdrze – 19 os/km²)¹⁰. Najwyższą wartość tego wskaźnika notuje się oczywiście w gminach miejskich badanego obszaru (Giżycko – 2152 os/km² oraz Mrągowo – 1483 os/km²).

Tak jak w całym kraju, tak i w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich zachodzi proces starzenia się społeczeństwa. Charakteryzują go następujące zmiany w strukturze ludnościowej (Wykres 12, Wykres 13, Wykres 14):

¹⁰ Pozostałe gminy o gęstości zamieszkania mniejszej niż 30 os/km² to: gmina wiejska Giżycko, Miłki, Ryn, Orzysz, Ruciane-Nida oraz gmina wiejska Mrągowo.

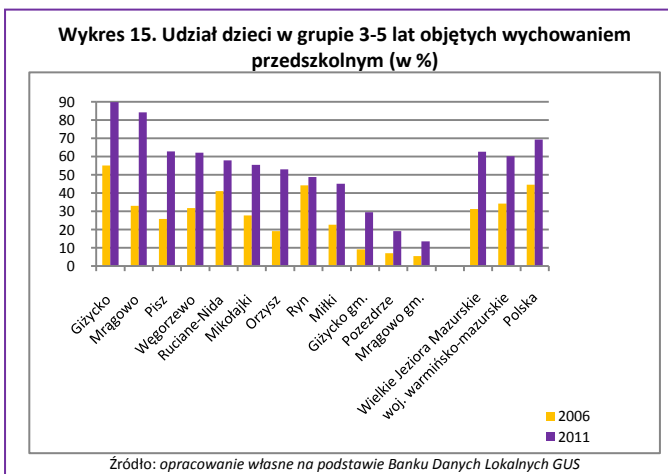
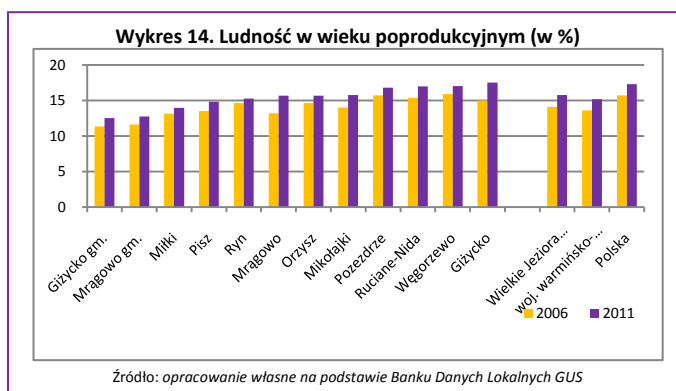
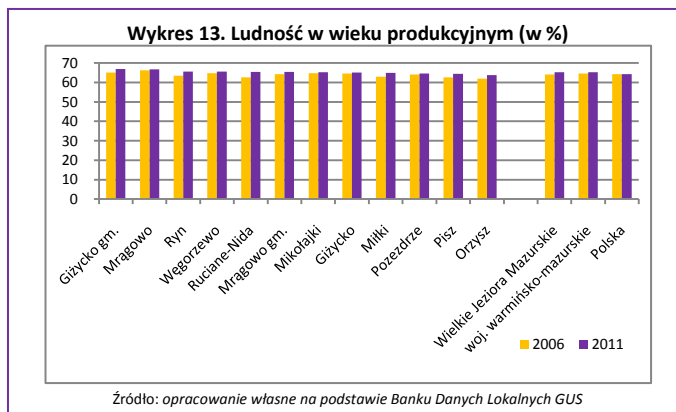
- ❖ spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (we wszystkich gminach analizowanego obszaru), jednak był on większy niż przeciętnie w województwie i w kraju;
- ❖ wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym (we wszystkich gminach należących do WJM) – większy niż średnio w województwie;
- ❖ wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (największy w gminach miejskich Giżycko i Mrągowo – po 2,5 punktu procentowego). Przyrost dla całego obszaru WJM był identyczny jak dla województwa i kraju. WJM mają nieznacznie wyższy udział tej grupy niż województwo warmińsko-mazurskie, ale niższy niż Polska.

W gminach WJM nie widać bardzo dużego zróżnicowania pod względem struktury wieku ludności mierzonej za pomocą grup ekonomicznych. Można jednak stwierdzić, że najkorzystniejsza sytuacja jest w gminach wiejskich Giżycko i Mrągowo. Jednostki te charakteryzują się także najwyższym przyrostem liczby mieszkańców w latach 2006-2011 oraz jako jedyne zanotowały dodatnie saldo migracji w tych latach. Są to gminy o najlepszej sytuacji demograficznej w badanym regionie.

3.5. KAPITAŁ LUDZKI I KAPITAŁ SPOŁECZNY

Wszystkie jednostki lokalne leżące w Krainie WJM zanotowały wzrost udziału dzieci objętych opieką przedszkolną (wykres 15). W mieście Mrągowo oraz w Orzyszu w ciągu ostatnich 5 lat ich udział zwiększył się ponad dwukrotnie.

Mimo zdecydowanie najwyższych udziałów dzieci uczęszczających do przedszkoli w Giżycku i Mrągowie należy zwrócić uwagę, że w otaczających je gminach wiejskich udział ten jest zdecydowanie niższy. Sytuację w tych gminach należy rozpatrywać w kontekście tego, że są to jednostki, które notowały w ostatnich 5 latach największy przyrost liczby mieszkańców. Zrozumiałe jest, że część dzieci z ich obszaru korzysta z placówek przedszkolnych na terenie

miast, ale brak odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie na terenach gmin wiejskich obniża ich atrakcyjność jako miejsca zamieszkania.

Udział dzieci objętych edukacją przedszkolną na obszarze całej Krainy WJM rośnie w sposób bardziej dynamiczny niż w województwie, jak i w kraju. Ciągłe jednak ich udział jest o ok. 10% niższy niż dla kraju, ale porównywalny z poziomem wojewódzkim.

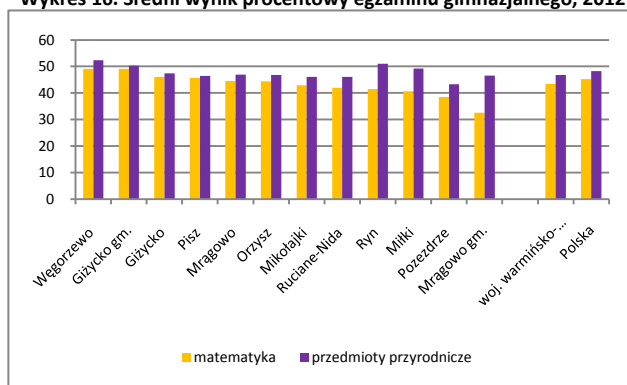
Wyniki egzaminu gimnazjalnego (Wykres 16), choć zróżnicowane między poszczególnymi gminami WJM pozwalają wyciągnąć wniosek, że w części przyrodniczej poziom wiedzy uczniów jest znacznie wyższy niż w części matematycznej i porównywalny z wynikami dla całego województwa oraz krajowymi. W kilku gminach wyniki części matematycznej znacznie odbiegają od średnich (Ryn, Miłki, Pozezdrze i gmina wiejska Mrągowo).

Obszar WJM dysponuje dużą liczbą organizacji pozarządowych. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik ten w WJM znacznie przewyższa zarówno wartości wojewódzkie, jak i krajowe, choć jest wewnętrznie dość zróżnicowany (Wykres 17). Słabością organizacji pozarządowych jest jednak to, że w dużej mierze są one uzależnione od środków publicznych – przede wszystkim samorządów gminnych.

O pewnych słabościach kapitału społecznego WJM mogą świadczyć dane na temat członkostwa w klubach sportowych (Wykres 18). Wartości dla poszczególnych gmin są bardzo zróżnicowane, a cały obszar jest zdecydowanie słabszy, w porównaniu z danymi dla województwa warmińsko-mazurskiego i kraju. Szczególnie słaba sytuacja występuje w gminach Miłki oraz gminach wiejskich Giżycko i Mrągowo (sytuację w tych dwóch ostatnich gminach należy tłumaczyć obecnością klubów w gminach miejskich).

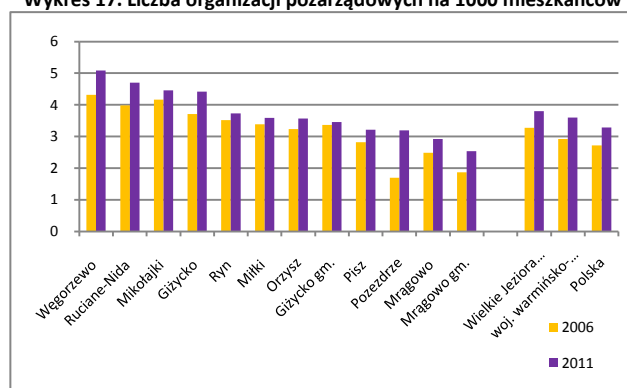
Frekwencja wyborcza w ostatnich dwóch wyborach samorządowych jest wyższa niż w województwie i w kraju (Wykres 19) Należy

Wykres 16. Średni wynik procentowy egzaminu gimnazjalnego, 2012

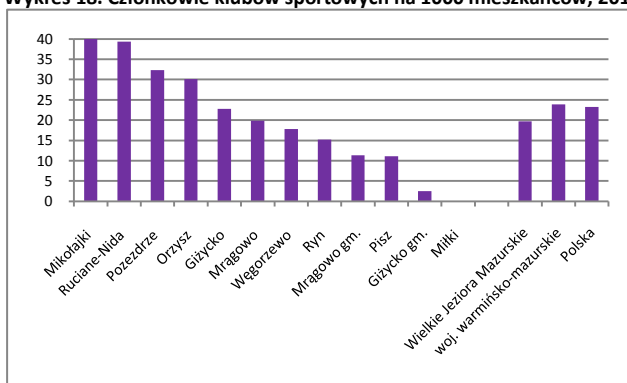
Źródło: opracowanie własne na podstawie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej

Wykres 17. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

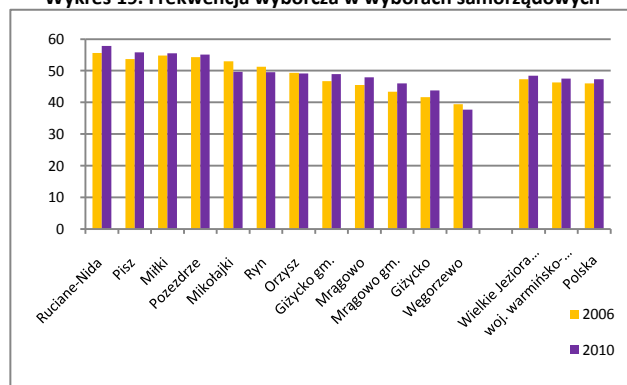
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 18. Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców, 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

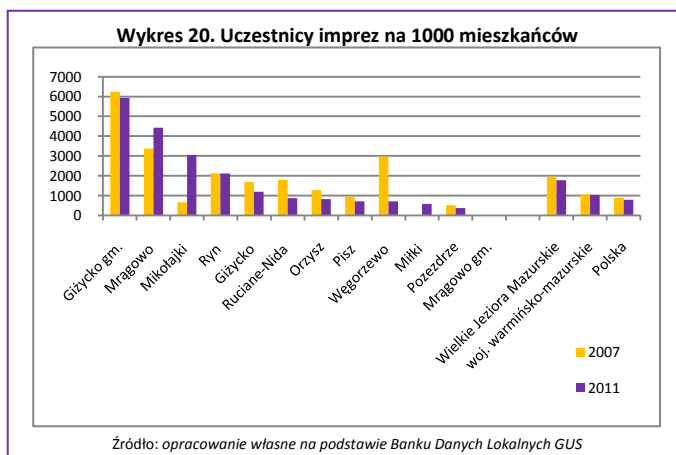
Wykres 19. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

podkreślić znacznie niższą, niż w pozostałych gminach frekwencję w północnej części WJM, tj. w gminie Węgorzewo.

WJM charakteryzuje bardzo wysoka wartość wskaźnika uczestników imprez w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (Wykres 20). Zwraca on uwagę nie tyle na aktywność mieszkańców, co umiejętność zorganizowania imprez o bardzo dużej liczbie uczestników spoza danej gminy. W dużym stopniu jest to możliwe dzięki znaczącemu ruchowi turystycznemu, ale również imprezy te przyciągają turystów.

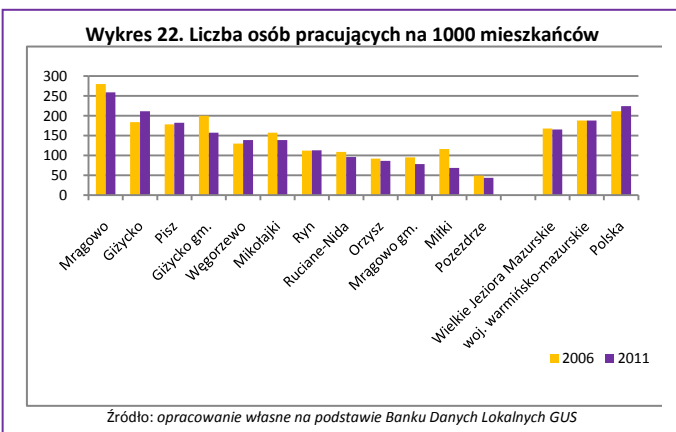
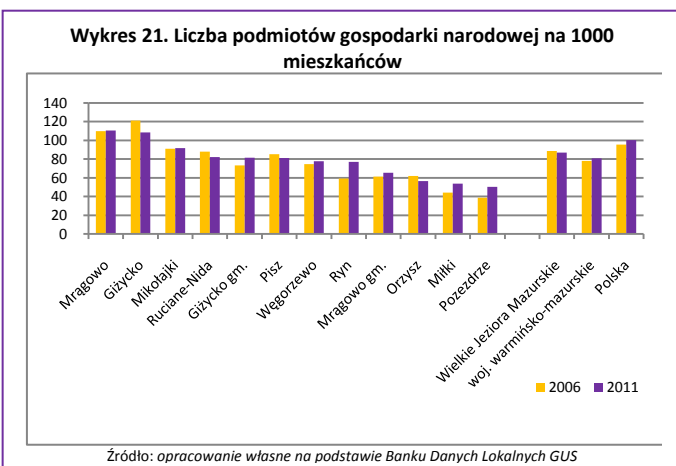

3.6. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY

Najwyższe wskaźniki dotyczące liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców notują gminy miejskie (Giżycko oraz Mrągowo), a najniższe gminy o typowo wiejskim charakterze (Miłki i Pozędrze) (Wykres 21). Największy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nastąpił w gminie Ryn.

Negatywnie należy ocenić spadkową tendencję dla całego obszaru WJM, gdy na poziomie województwa i całego kraju następuje wzrost.

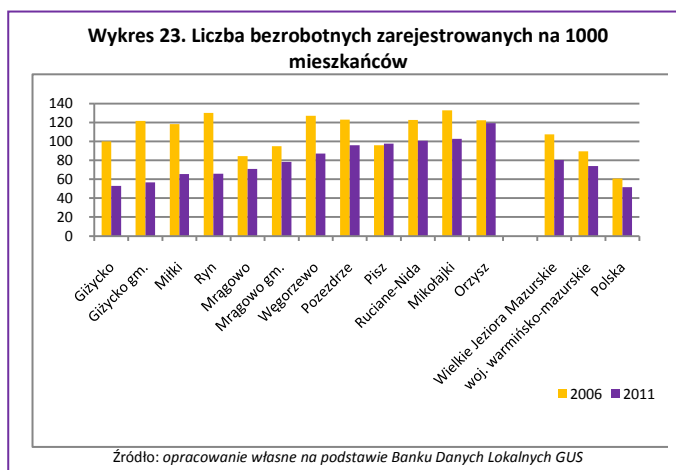
W całej Krainie WJM liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców pomiędzy 2006 a 2011 r. pozostała właściwie bez zmian (nastąpił bardzo niewielki spadek ich liczby, Wykres 22)¹¹. Jest to tendencja identyczna do obserwowanej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, która jest mniej korzystna od obserwowanego dla całego kraju wzrostu liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Konsekwencją tego jest utrzymywanie się liczby osób pracujących w Krainie WJM na niższym poziomie niż dla całego województwa i powiększenie się różnicy do wartości liczonej dla kraju. Nie musi to jednak ukazywać pełnej prawdy o rynku pracy na terenie gmin wchodzących w skład Wielkich Jezior Mazurskich, ponieważ

¹¹ Należy pamiętać, że obejmuje on jedynie pracujących w sektorze przedsiębiorstw, a więc w firmach, które zatrudniają więcej niż 9 pracowników oraz pomija pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, co sprawia, że nie opisują sytuacji w zakresie zatrudnienia w sposób pełny.

specyfiką tej Krainy i jej turystycznej funkcji jest istnienie wielu sezonowych miejsc pracy, które uykają statystyce publicznej.

W prawie wszystkich gminach analizowanego obszaru nastąpił znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (Wykres 23). Mimo to wartość wskaźnika w Krainie WJM utrzymuje się na wyższym poziomie niż w województwie i kraju.

3.7. WJM A INTELIGENTNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Proces wyznaczania inteligentnych specjalizacji postępuje obecnie w całej Unii Europejskiej w związku z planowanym skupieniem na nich znacznych środków w kolejnej perspektywie finansowej (2014-2020). Rozpoczęto go także w województwie warmińsko-mazurskim podczas prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Wyznaczono trzy obszary tematyczne, które powinny stać się kołem zamachowym gospodarki regionu. Są to:

- ❖ **ekonomia wody** – specjalizacja bazująca na największych w kraju zasobach wód powierzchniowych, w związku z którymi w regionie może rozwijać się szereg działalności (od turystyki przez produkcję jachtów do produkcji maszyn do obróbki metali wykorzystujących strumień wodny);
- ❖ **produkcja żywności wysokiej jakości** – bazująca na silnej pozycji rolnictwa w regionie;
- ❖ **drewno i meblarstwo** – bazująca na jednych z największych w kraju zasobach leśnych oraz tradycjach związanych z tą gałęzią gospodarki.

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich zajmuje bardzo silną pozycję w zakresie **ekonomii wody**. Na terenie 12 gmin wchodzących w skład WJM znajdują się liczne przedsiębiorstwa zajmujące się m. in. produkcją i naprawami jachtów i łodzi, czarterami jachtów, organizacją wycieczek wodnych, szkoleniem płetwonurków, szkoleniami żeglarzy, produkcją i projektowaniem osprzętu do żaglówek i łodzi. Ponadto na terenie WJM funkcjonują hotele i ośrodki SPA. Ze specjalizacją ekonomia wody związana jest również działalność kilku instytucji otoczenia biznesu (głównie zlokalizowanych w Giżycku). W specjalizację tę wpisują się również Lokalne Grupy Działania. Dwie instytucje należą do sektora nauki i są związane nie tylko z wodą, ale również z

produkcją żywności wysokiej jakości (stacja Instytutu Rybactwa Śródlądowego i Instytut Innowacji Przemysłu Mleczarskiego).

W Krainie WJM licznie reprezentowane są także podmioty gospodarcze związane z **produkcją żywności wysokiej jakości**. Na rzecz tej specjalizacji działają wspomniane wyżej jednostki naukowe, ale także producenci: żywności, paszy dla zwierząt, hodowcy zwierząt, gospodarstwa rybackie, producenci ciągników i innych maszyn rolniczych.

Relatywnie najstabiliej w Krainie WJM są reprezentowane podmioty związane ze specjalnością **drewno i meblarstwo**. Działają tu producenci wyrobów tartacznych, sklejk, arkuszy fornirowych, mebli, stolarki otworowej, domów z bali. Kilka firm z WJM należy do Klastra Mazurskie Okna.

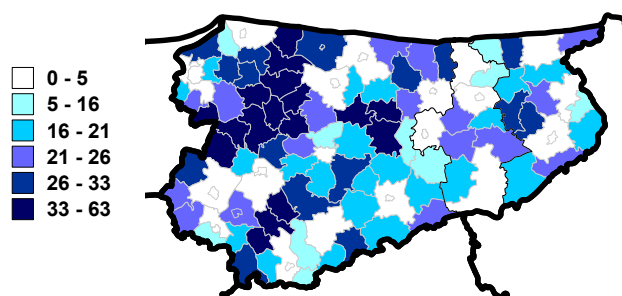
3.8. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Dostępność komunikacyjna jest problemem zgłaszanym przez wszystkie samorządy lokalne WJM. Zagadnienie to należy rozpatrywać w następujących aspektach:

1. Dostępności czasowej miast powiatowych – kilka gmin charakteryzuje się dość słabą sytuacją w tym zakresie (Mapa 6);
2. Dostępności czasowej Olsztyna – stolicy województwa – w tym przypadku sytuacja wygląda bardzo źle w Węgorzewie, a także w Pozezdrzu, Miłkach, Orzyszu i Piszcu (Mapa 7).

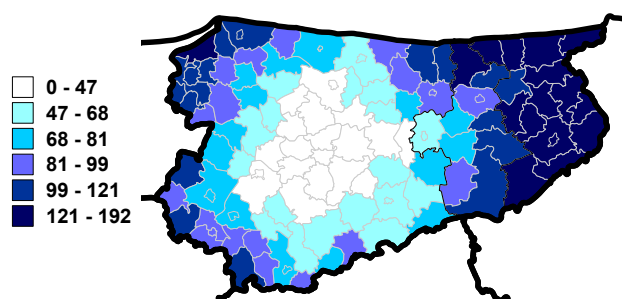
Nałożenie tych dwóch map obrazuje problem obszaru WJM, jakim jest spójność komunikacyjna. O ile relatywnie dobrze skomunikowane są gminy ze swoim miastem powiatowym, o tyle widoczne są problemy komunikacyjne pomiędzy gminami z różnych powiatów. Tego typu połączenia są kluczowe dla lepszej współpracy gospodarczej, pobudzania rynku pracy i wzrostu dostępności atrakcji turystycznych. Istotnym elementem dostępności komunikacyjnej jest również położenie WJM względem stolic województw podlaskiego i mazowieckiego.

Mapa 6. Czas dojazdu do miasta powiatowego, w min.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Herbst, Wójcik 2012.

Mapa 7. Czas dojazdu do Olsztyna, w min.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Herbst, Wójcik 2012.

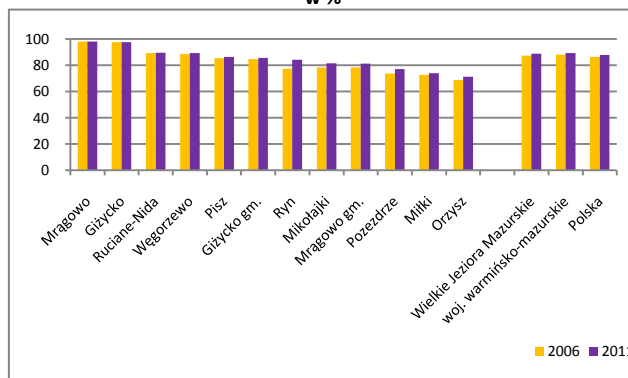
3.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W gminach miejskich oraz miejskich częściach gmin miejsko-wiejskich dostęp do wodociągów jest powszechny (Wykres 24). Braki w tego typu infrastrukturze występują przede wszystkim na terenach o znacznym rozproszeniu zabudowy (w związku z wysokimi kosztami dokonania przyłączenia infrastruktury). Najniższy udział oscylujący w okolicach 70% mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej występuje w gminach: Orzysz, Miłki oraz Pozezdrze. Wartości dla całej Krainy WJM znajdują się na bardzo zbliżonym poziomie zarówno do województwa warmińsko-mazurskiego, jak i całego kraju (niespełna 80%).

Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej jest zdecydowanie bardziej zróżnicowany (Wykres 25). Jedynie w dwóch gminach miejskich (Giżycko i Mrągowo) znajduje się on na poziomie bliskim 100%. Żadna z pozostałych jednostek nie przekracza wartości 80%, a w kilku nie osiąga połowy mieszkańców. Zdecydowanie najniższy udział ludności objętej dostępem do kanalizacji ma gmina wiejska Mrągowo. W 2011 r. jedynie co czwarty mieszkaniec tej jednostki korzystał z sieci kanalizacyjnej. W zakresie udziału mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej przyrosty w poszczególnych jednostkach są większe niż dla wodociągów, co wynika z niższej wartości początkowej i większych możliwości zwiększenia ich udziału. Udział mieszkańców korzystających z kanalizacji w Krainie WJM jest nieco wyższy niż w województwie i w kraju. Przyrost udziału tych mieszkańców następuje w podobnym tempie dla wszystkich tych grup. W Krainie WJM dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej jest niewątpliwie możliwy, a w niektórych jednostkach pożądany.

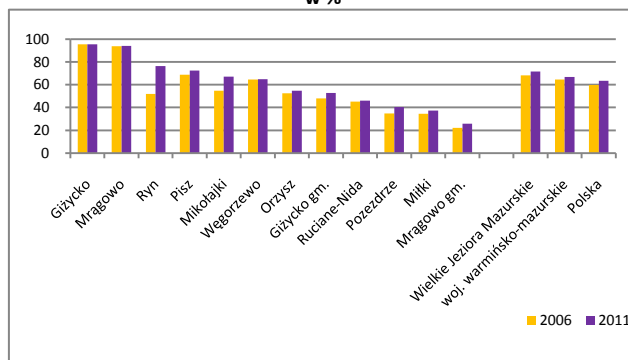
Identyfikacja jak w przypadku wodociągów i kanalizacji powszechnie korzystają z oczyszczalni ścieków mieszkańcy Giżycka i Mrągowo. Około 80% udziały notują także gminy Orzysz i Mikołajki. Ta druga gmina w największym stopniu poprawiła wartość omawianego wskaźnika. Dynamiczny wzrost był także

Wykres 24. Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w %

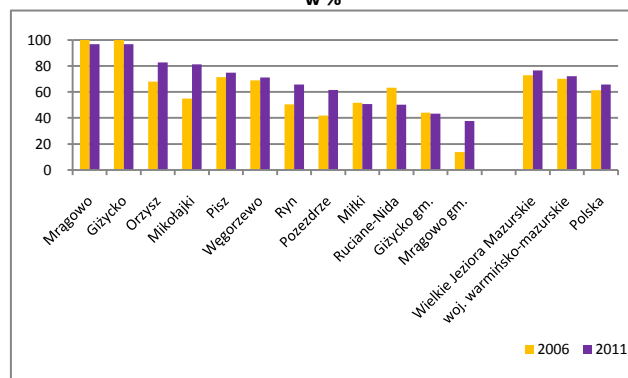
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 25. Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 26. Udział mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków w %

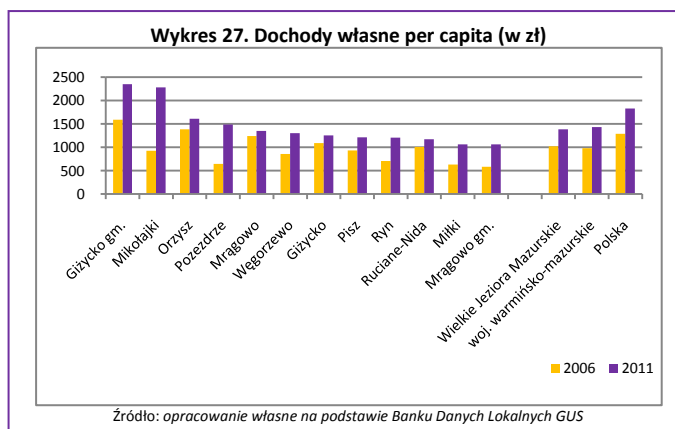
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

udziałem gminy Pozezdrze oraz gminy wiejskiej Mrągowo. Nie zmienia to jednak faktu, że gmina wiejska Mrągowo nadal posiada najmniejszy udział mieszkańców, którzy korzystają z oczyszczalni ścieków.

W całej Krainie WJM udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków jest wyższy niż dla województwa i dla kraju. We wszystkich tych grupach nastąpił w latach 2006-2011 przyrost ich udziału (największy właśnie w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich). Trudno stwierdzić gdzie znajduje się granica maksymalnego udziału mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków dla Krainy WJM, ponieważ z uwagi na rozproszoną sieć osadniczą na znaczącym obszarze tego terenu najlepiej sprawdzają się oczyszczalnie przydomowe lub nowoczesne szamba szczelne, które nie są ujmowane w statystykach. Wydaje się jednak, że szczególnie na obszarze gmin podmiejskich (gminy wiejskie Giżycko i Mrągowo) istnieje duży potencjał do poprawy sytuacji w tym zakresie.

3.10. POZIOM ZAMOŻNOŚCI I ŚRODKI Z UE POZYSKIWANE PRZEZ GMINY WJM

Wysokość dochodów własnych gmin na terenie Wielkich Jezior Mazurskich jest silnie zróżnicowana (Wykres 27)¹². Dysproporcja w wysokości dochodów własnych pomiędzy najbiedniejszą a najbogatszą gminą zmniejszyła się, jeśli weźmiemy pod uwagę stosunek dochodów (z 2,73 do 1 w 2006 r. do 2,22 do 1 w 2011 r.), ale zwiększyła się, jeśli wziąć pod uwagę różnicę kwotową (z niewiele ponad 1000 do prawie 1300 zł)¹³. Największy przyrost dochodów własnych (zarówno w ujęciu kwotowym, jak i procentowym) odnotowały Mikołajki (z 925 do 2277 zł), a najmniejszy (również w obu aspektach) miasto Mrągowo (z 1236 do 1351 zł). Należy jednak zauważyć, że przyrost dochodów między 2006 a 2011 rokiem miał miejsce we wszystkich badanych jednostkach.

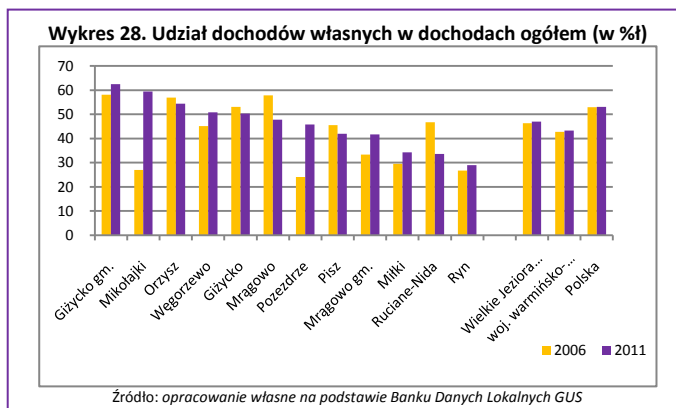

W całej Krainie WJM przyrost dochodów własnych na poziomie gmin był wolniejszy niż w całym województwie oraz kraju.

¹² Przyjęto definicję dochodów własnych zgodnie z katalogiem zamieszczonym w art. 4 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – Dz. U. 2003 nr 203 poz. 1966 – z późniejszymi zmianami. W przypadku gminy Orzysz wzięto pod uwagę rok 2007, z uwagi na jednorazowe podniesienie dochodów własnych związane z przyznaniem gminie dotacji do zadań własnych w 2006 r., której wysokość spowodowała ich jednorazowy i niepowtarzalny wzrost.

¹³ Oznacza to, że zaszła konwergencja typu beta, ale nie zaszła konwergencja typu sigma, a więc rzeczywista różnica pomiędzy najbiedniejszą a najbogatszą jednostką zwiększyła się.

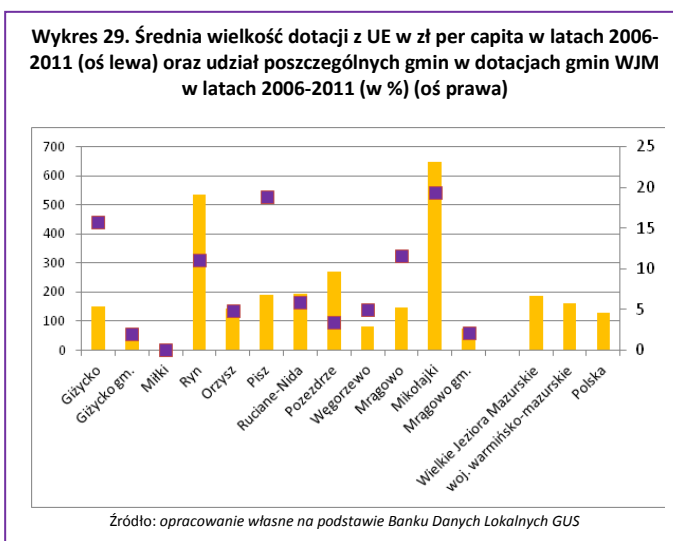
Wysokość udziału dochodów własnych w ogóle dochodów gmin wykazuje dużą korelację z wielkością dochodów własnych *per capita* (Wykres 28). W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że im wyższe dochody własne tym wyższy ich udział w dochodach ogółem. Widać to na przykładzie gmin Krainy WJM o najwyższym udziale dochodów własnych (gmina wiejska Giżycko, która była jednocześnie jednostką o najwyższej sumie dochodów własnych *per capita* oraz gminie, która uczyniła w tym zakresie największy skok pomiędzy 2006 i 2011 rokiem – Mikołajki). Udział dochodów własnych w dochodach ogółem waha się od niespełna 30% (Ryn) do 60% (gmina wiejska Giżycko, Mikołajki). W latach 2006-2011 w niektórych jednostkach uległ on zmniejszeniu, które czasem było bardzo wyraźne (w gminie Ruciane-Nida ponad 13 punktów proc., więcej niż 10 punktów proc. straciła w tym zakresie także gmina miejska Mrągowo). W gminach Miłki i Ryn poziom udziału dochodów własnych, mimo wzrostu, utrzymuje się na niskim poziomie (ok. 30%).

Zmniejszająca się niezależność finansowa niektórych gmin Krainy może stanowić problem w kontekście planowania inwestycji dla całego obszaru – władze tych gmin będą przede wszystkim skupione na rozwiązywaniu najpilniejszych problemów wewnętrznych – co może negatywnie wpłynąć na aktywność na rzecz absorpcji zewnętrznych środków finansowych dla całej Krainy WJM.

Udział dochodów własnych w dochodach gmin ogółem w Krainie WJM jest wyższy niż na terenie województwa, ale niższy niż dla całego kraju. Za pozytywne zjawisko należy uznać najszybszy wzrost udziału dochodów własnych w WJM wśród tych trzech zbiorowości. Istnieje szansa, że w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej obszar ten dorówna średniej krajowej pod tym względem.

Gminy WJM pozyskały w przeliczeniu na 1 mieszkańca więcej środków z UE zarówno w porównaniu z województwem warmińsko-mazurskim, jak i samorządami z całej Polski (Wykres 29). O ile o przewadze województwa warmińsko-mazurskiego nad całością kraju w tym zakresie przesądza prawdopodobnie większy dostęp do środków pomocowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (np. ze względu na dostęp do PO Rozwój Polski Wschodniej), to wyższy poziom dotacji otrzymanych przez samorządy lokalne Krainy WJM (od zbiorowości całego województwa) należy ocenić pozytywnie. W kontekście zmniejszającej

się zamożności tych gmin w porównaniu do średniej wartości wojewódzkiej świadczy to pozytywnie o aktywności tych gmin w pozyskiwaniu środków unijnych.

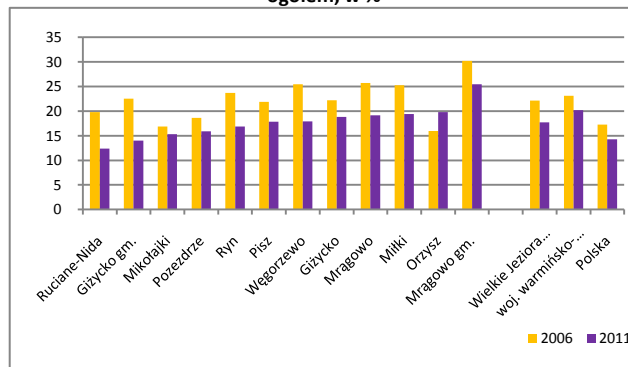
Najwyższy udział wydatków na pomoc społeczną utrzymuje gmina wiejska Mrągowo, gdzie w 2011 r. na ten dział wydano co czwartą złotówkę pochodzącą z budżetu gminy (a w 2006 r. nawet 30%). Prawie dwukrotnie mniejszy udział wydatków na pomoc społeczną mają w wydatkach gminy Ruciane-Nida – 12,4% i gmina wiejska Giżycko 14% (Wykres 30).

W prawie wszystkich jednostkach wydatki na pomoc społeczną pomiędzy 2006 a 2011 r. spadły, co można uznać za zjawisko pozytywne. Jedyną gminą, w której nastąpił ich wzrost był

Orzysz. Należy to wiązać ze słabą sytuacją na rynku pracy w tej jednostce, pogarszaną negatywnymi tendencjami w tym zakresie (spadek liczby podmiotów gospodarczych oraz osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców), co zwiększa grono odbiorców pomocy społecznej. O złej sytuacji gminy Orzysz świadczy ponadto fakt, że w 2006 r. wydatki na pomoc społeczną znajdowały się w niej na najniższym poziomie w stosunku do ogółu wydatków (16%) natomiast w 2011 roku gmina ta znalazła się na drugim miejscu pod względem wielkości udziału tych wydatków w wydatkach ogółem w całym zbiorze gmin Krainy.

Tendencja spadkowa udziału wydatków na pomoc społeczną jest obserwowana także na poziomie województwa oraz kraju. Udział tych wydatków w jednostkach należących do Krainy WJM jest niższy niż w całym województwie, ale wyższy od tego mierzonego dla wszystkich gmin w Polsce.

Wykres 30. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem, w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT wskazuje najważniejsze mocne i słabe strony (cechy wewnętrzne gmin obszaru WJM) oraz najważniejsze szanse i zagrożenia, które znajdują się na zewnątrz obszaru WJM.

Analiza przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie wyróżniono najważniejsze czynniki, opierając się o twarde dane. W etapie drugim dokonano selekcji czynników ze względu na ich istotność z punktu widzenia obranych wstępnie kierunków działań. Dlatego w poniższej analizie nie znajdują się wszystkie możliwe mocne i słabe strony, jak i szanse i zagrożenia.

Analiza SWOT służy wskazaniu najważniejszych czynników, które powinny przekładać się na cele Strategii.

4.1. MOCNE STRONY WJM

- ❖ Wysoka jakość środowiska przyrodniczego
- ❖ Przygraniczne położenie umożliwiające rozwój współpracy biznesowej, kulturalnej, społecznej i administracyjnej z Obwodem Kaliningradzkim FR
- ❖ Szlak Wielkich Jezior Mazurskich
- ❖ Rozpoznawalna marka Kraina Wielkich Jezior Mazurskich
- ❖ Walory estetyczne krajobrazu (w tym „zabudowa mazurska”)
- ❖ Dostępność terenów inwestycyjnych
- ❖ Koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji od lat związanych z sektorem turystycznym i rybackim
- ❖ Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (w tym małe gospodarstwa rolne)
- ❖ Nieliczne, ale znane poza regionem obiekty i wydarzenia związane z turystyką historyczną, sportem i kulturą
- ❖ Lokalne Grupy Działania
- ❖ Organizacje pozarządowe
- ❖ Aktywność lokalnych liderów
- ❖ Relatywnie gęsta sieć dróg i przebieg drogi krajowej nr 16
- ❖ Wysoka lesistość w południowej części obszaru
- ❖ Potencjał dla różnych form turystyki aktywnej
- ❖ Doświadczenie mieszkańców w obsłudze ruchu turystycznego
- ❖ Szlaki nasypów kolejowych
- ❖ Obecność podstref SSE

4.2. SŁABE STRONY WJM

- ❖ Niska dostępność komunikacyjna i słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe)
- ❖ Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki
- ❖ Problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki, niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców)
- ❖ Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami
- ❖ Słabo rozwinięta i niedoinwestowana baza turystyczna i infrastruktura sieciowa (niewystarczająca liczba marin z infrastrukturą, szlaków z infrastrukturą dla turystyki aktywnej i poznawczej, brak infrastruktury zimowej i na niepogodę)
- ❖ Obecność obszarów wymagających rewitalizacji
- ❖ Nieukierunkowana zmiana wizerunku WJM (w tym brak skoordynowanego marketingu terytorialnego)
- ❖ Brak spójnej koncepcji zagospodarowania całego obszaru
- ❖ Malejące zasoby ryb
- ❖ Problemy infrastruktury wodociągowej, ściekowo-kanalizacyjnej i zagospodarowania wód opadowych
- ❖ Zawłaszczanie linii brzegowej
- ❖ Brak dostępu do szerokopasmowego internetu
- ❖ Brak możliwości kształcenia po ukończeniu szkoły średniej oraz możliwości zatrudnienia po ukończeniu wyższych studiów
- ❖ Niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb gospodarki
- ❖ Niski poziom wykształcenia mieszkańców (w tym w zakresie znajomości języków obcych)
- ❖ Brak recyklingu odpadów, poza obszarem północnym WJM
- ❖ Problemy infrastruktury energetycznej i ciepłej (słabe zabezpieczenie dostaw prądu, małe rozmiary instalacji, ciepłownie węglowe)
- ❖ Brak sieci gazu ziemnego (słabe wpięcie w sieć krajową – ciśnienie słabe)
- ❖ Brak silnych instytucji otoczenia biznesu i wyspecjalizowanego wsparcia dla przedsiębiorców
- ❖ Brak wystarczającej podaży uzbrojonych gruntów pod inwestycje dla przedsiębiorców
- ❖ Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia)
- ❖ Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego nad wodą
- ❖ Słabe doświadczenie we współpracy między samorządami
- ❖ Brak modelu obliczeniowego dla ruchu turystycznego w regionie a tym samym monitoringu ruchu turystycznego i jego konsekwencji
- ❖ Słaba dostępność żłobków i przedszkoli, głównie na terenach wiejskich (problem żłobków w miastach)

-
- ❖ Trudna sytuacja mieszkańców osiedli pozostałych po Państwowych Gospodarstwach Rolnych
 - ❖ Niedostateczna liczba animatorów kultury i słabość oferty kulturalnej dla społeczności wiejskiej
 - ❖ Kłusownictwo i społeczne przyzwolenie na nie
 - ❖ Słabo wykorzystane zabytki i potencjalne atrakcje dla rozwoju społeczno-gospodarczego
 - ❖ Zależność organizacji pozarządowych od środków gminnych
 - ❖ Słaba infrastruktura dla osób starszych i niepełnosprawnych

4.3. SZANSE WJM W JEGO OTOCZENIU

- ❖ Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody”, „drewno i meblarstwo” oraz „żywność wysokiej jakości”
- ❖ Pozytywne wykorzystanie zjawiska „drugich domów”
- ❖ Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju
- ❖ Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych)
- ❖ Wzrost znaczenia szlaków wodnych
- ❖ Wzmacnianie mody na spożywanie ryb słodkowodnych i żywność wysokiej jakości
- ❖ Moda na turystykę aktywną i zdrowy tryb życia
- ❖ Utrzymanie i rozwój tradycji wakacji na Mazurach
- ❖ Mądre wykorzystanie marki „Mazury” i hasła „Mazury cud natury”
- ❖ Rozwój zintegrowanych systemów produkcji i sprzedaży produktów rolnych
- ❖ Rozwój sieci Cittaslow oraz ruchów typu „slow food”
- ❖ Realizacja Polityki Energetycznej Polski do 2030 r.
- ❖ Wzrost popytu na ofertę WJM turystów zagranicznych, w szczególności Niemców i Rosjan (w tym „mały ruch graniczny”)
- ❖ Rozwój biznesu szkoleniowego i wydatków firm na szkolenia i integrację
- ❖ Rozszerzenie ruchu wizowego

4.4. ZAGROŻENIA WJM W JEGO OTOCZENIU

- ❖ Krótki sezon turystyczny
- ❖ Import produktów rybnych i rolnych
- ❖ Brak polityki skierowanej do rybactwa (rybołówstwo i akwakultura)
- ❖ Silna konkurencja miast spoza WJM (ujemne saldo migracji)
- ❖ Sytuacja makroekonomiczna sprzyjająca wypoczywaniu Polaków za granicą oraz w innych regionach kraju
- ❖ Silna konkurencja o turystów – inne regiony

-
- ❖ Słabość województwa warmińsko-mazurskiego w polityce rządu (np. w polityce transportowej; brak przejścia granicznego Perły – Kryłowo)
 - ❖ Brak inwestorów zewnętrznych
 - ❖ Regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków (zbyt silna pozycja ekologów i konserwatorów)
 - ❖ Niejasne i często nowelizowane prawo dotyczące gospodarki odpadami i energetyki
 - ❖ Plany utworzenia parku narodowego
 - ❖ Pozostawanie poza regionem ośrodków decyzyjnych mających wpływ na gospodarowanie kluczowymi zasobami regionu
 - ❖ Starzenie się społeczeństwa
 - ❖ Kierunki wydatkowania środków finansowych polityki regionalnej Unii Europejskiej niezgodne z potrzebami rozwojowymi WJM
 - ❖ Konkurencja żywności ekologicznej z Podlasia i Mazowsza
 - ❖ Słabo udrożnione połączenia rzeczne: Pisa – Wisła; Kanał Mazurski; Kanał Augustowski, połączenie Mrągowo – WJM
 - ❖ Brak doświadczeń PPP
 - ❖ Brak regulacji prawnych związanych z energetyką odnawialną
 - ❖ Zagrożenie wykluczenia energetycznego

5. CELE STRATEGII

W Strategii WJM przyjęto następującą hierarchię celów:

- ❖ **wizja rozwoju** – jest de facto celem nadrzędnym, jednak dość ogólnym. Prezentuje sytuację oczekiwaną;
- ❖ **cel główny** – założono, że będzie to najważniejszy cel, wynikający z wizji, jednocześnie zdecydowanie uściślający, co w ramach Strategii WJM należy osiągnąć. Cel główny, w odróżnieniu od wizji, charakteryzuje się ponadto tym, iż ma przypisane wskaźniki realizacji celu;
- ❖ **cele strategiczne** – uszczegóławiają cel główny, obrazując jednocześnie potrzebę jego realizacji na kilku płaszczyznach. W ramach prac nad Strategią ustalono, że będą 4 cele strategiczne;
- ❖ **kierunki działań** – są to grupy projektów, konkretnych przedsięwzięć, które będą realizowane dla osiągnięcia celów strategicznych. Każdy z kierunków działań opisuje możliwie szczegółowo rodzaj interwencji, oczekiwane skutki, a także odniesienia do Strategii województwa warmińsko-mazurskiego.

5.1. CEL GŁÓWNY

Cel główny określony jest następująco:

Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia.

Cel ten odnosi się do najważniejszych sił i wyzwań WJM, które można określić następująco:

- ❖ **atrakcyjność turystyczna** WJM jest z jednej strony wysoka, jednak podlega coraz większej presji ze strony innych konkurentów krajowych, a coraz częściej i zagranicznych. Dlatego utrzymanie wysokiej pozycji WJM wymaga ciągłych zabiegów inwestycyjnych i organizacyjnych. Nowe wyzwania narzucają konieczność balansu między turystyką masową a turystyką zindywidualizowaną, między wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury turystycznej a wysokiej jakości zasobami przyrodniczymi;
- ❖ **klimat przedsiębiorczości** – ta sfera wymaga wsparcia ze względu na najważniejszy element wpływający na rozwój każdego regionu, tj. przedsiębiorców. Obecnie aktywność władz publicznych wpisywana jest w schemat wpierania przedsiębiorczości i innowacyjności. Obejmuje on, oprócz władz publicznych, instytucje wspierania

Cel główny nawiązuje do wizji rozwoju, jednocześnie uszczegóławia kierunek interwencji...

biznesu, naukę i organizacje pozarządowe. Współpraca tych podmiotów powinna służyć lepszemu wzajemnemu zrozumieniu, a w efekcie końcowym skutkować lepszymi warunkami dla biznesu i wyższą konkurencyjnością gospodarki opartej w dużej mierze na innowacjach oraz specjalizacjach województwa warmińsko-mazurskiego;

- ❖ **jakość życia** – to wyzwanie wymagać będzie największych starań ze strony gmin WJM. Siła przyciągania dużych aglomeracji i innych dynamicznych ośrodków rozwoju uwidacznia trudności nie tylko z zachęceniem do imigracji z innych części Polski, ale również z zatrzymaniem młodych mieszkańców WJM, by chcieli realizować swoje własne cele rozwojowe w rodzinnych stronach. Jednocześnie podkreślenia wymaga różnorodność definicji jakości życia z punktu widzenia każdego człowieka. Oprócz perspektywicznej pracy, poczucia bezpieczeństwa, ważne są również inne czynniki, które wpisują się w ideę zrównoważonego rozwoju. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze zachęca do pobytu turystów i tworzy zarazem wyjątkowe warunki bytowania mieszkańców regionu.
- ❖ **środowisko przyrodnicze** – w Strategii traktowane jest z jednej strony jako ważne otoczenie wszelkich aktywności człowieka, ważne zarówno dla przedsiębiorców, turystów, jak i mieszkańców. Środowisko przyrodnicze jest podstawą rozwoju gmin, wymaga troski, ale również nowoczesnego podejścia pozwalającego zachować mądry balans między potrzebami rozwojowymi a ochroną przyrody.

Wszystkie wymienione wyżej elementy składowe celu głównego są ściśle ze sobą powiązane. Samorządy lokalne WJM będą podążały w kierunku maksymalizacji potencjałów obszaru WJM i likwidacji barier rozwoju przedsiębiorczości, by wytworzyć obraz Wielkich Jezior Mazurskich jako nowoczesnego, konkurencyjnego, ale osadzonego w tradycji i najwyższej jakości środowisku przyrodniczym produktu turystycznego. Tylko takie kompleksowe, produktowe podejście do rozwoju gospodarczego i społecznego pozwoli zrealizować przyjętą wizję.

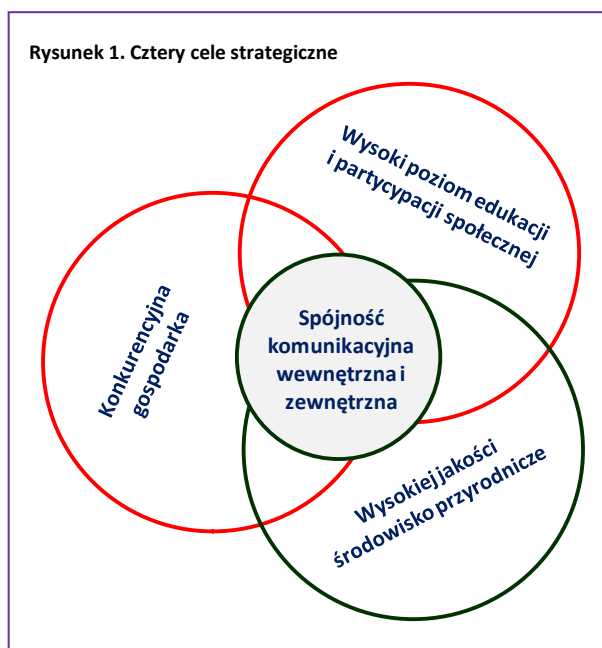
5.2. CELE STRATEGICZNE

Wzrost konkurencyjności obszaru WJM będzie odbywał się poprzez realizację czterech celów strategicznych. Ich wyróżnienie odpowiada filozofii podejścia do kwestii rozwiązywania problemów WJM. Cele strategiczne odnoszą się do następujących zagadnień:

- ❖ **kapitału ludzkiego i kapitału społecznego** – są to podstawowe zagadnienia rozpatrywane zarówno w kategorii czynników lokalizacji przedsiębiorstw, jak i rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczość jest cechą ludzką);

Cele strategiczne zostały wypracowane w drodze odpowiedzi na pytanie, czy rozwój WJM wpisuje się w cele strategiczne województwa warmińsko-mazurskiego.

- ❖ **konkurencyjności gospodarki** – WJM potrzebują dynamicznego rozwoju gospodarczego, który przyczyni się do wzrostu miejsc pracy i pokaże mieszkańcom, że warto wiązać swoją przyszłość z tym regionem. Istotnym problemem będzie wzrost innowacyjności lokalnych firm, ponieważ w tym obszarze gospodarki można oczekiwać największej konkurencyjności i trwałości podmiotów gospodarczych;
- ❖ **dostępności komunikacyjnej** – obszar WJM musi być bardzo dobrze skomunikowany wewnętrznie, ale przede wszystkim – ze względu na turystów – w relacjach z otoczeniem. Bardzo dobre połączenia komunikacyjne pozostają wciąż jednym z najważniejszych czynników lokalizacji firm;
- ❖ **środowiska przyrodniczego** – wysokiej jakości środowisko przyrodnicze musi zachęcać turystów, przedsiębiorców i mieszkańców do przebywania na obszarze WJM. Zatem podstawą rozwoju będzie skuteczna dyskusja ze stereotypami, wzrost świadomości społecznej związanej z ekologią, zdywersyfikowane wykorzystanie turystyczne, a w końcu otwartość wobec podmiotów gospodarczych.

5.2.1. WYSOKI POZIOM EDUKACJI I PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Kapitał społeczny i kapitał ludzki traktowane są jako jedne z najważniejszych czynników rozwoju, szczególnie w kontekście innowacji i rozwoju opartego o wiedzę. Istotne jest, by mieszkańcy WJM charakteryzowali się następującymi cechami:

- ❖ **wysokim poziomem kwalifikacji społecznych i zawodowych** – oznacza to konieczność wzmocnienia edukacji na każdym poziomie i etapie życia mieszkańców WJM. Istotnym czynnikiem wzmocniającym kwalifikacje zawodowe powinien stać się rozwój szkolnictwa zawodowego i specjalistycznych kursów, w szczególności odnoszących się do inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego, w które wpisuje się obszar WJM. Mieszkańcy regionu powinni dostać szansę rozwijania swoich talentów oraz przedsiębiorczości i innowacyjności;
- ❖ **wysoką aktywnością społeczną** – ta cecha może być rozwijana poprzez likwidację barier komunikacyjnych. Ważne jest, by powstały programy, które istniejącą już aktywność na poziomie pojedynczych wsi i gmin,

Kapitał ludzki w uproszczeniu może być traktowany jako suma kwalifikacji mieszkańców...

przełożyły na szerszą współpracę na rzecz społeczności WJM oraz budowę poczucia przynależności do Mazur;

- ❖ **odpowiednią otwartością na różne idee, postawy i wyzwania wynikające z nowoczesnego modelu rozwoju** – w tym kierunku powinny zostać zrealizowane programy edukacyjne dla wszystkich grup wiekowych uwzględniające zarówno najnowsze wyniki badań i doświadczenia innych regionów w mobilizacji społecznej i tworzeniu więzi dla realizacji celów rozwojowych;
- ❖ **umiejętnością współpracy w układzie lokalnym, a także z partnerami krajowymi i zagranicznymi** – idea współpracy samorządów lokalnych WJM powinna być przełożona przede wszystkim na organizacje pozarządowe, a także na przedsiębiorców i instytucje otoczenia biznesu. Istotne jest, by Strategia WJM wykorzystywana była jako narzędzie do tworzenia nowych i wzmacniania starych więzi kooperacyjnych.

... z kolei **kapitał społeczny** to więzi, relacje, zaufanie, współpraca między poszczególnymi osobami i grupami społecznymi.

5.2.2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Konkurencyjność gospodarki może być rozpatrywana przez pryzmat efektów działalności przedsiębiorstw, jako wartość sprzedaży, eksportu czy zatrudnienia. Jednak gospodarka WJM oparta jest przede wszystkim o firmy małe i mikro, które w dużej mierze skupione są na wykorzystywanych od lat potencjałach WJM związanych ze środowiskiem przyrodniczym. Silnie rozwinięty sektor turystyczny, a także drzewny, jak również branże produkujące na rzecz tych sektorów lub kooperujące z nimi, stanowią podstawę dobrego wpisywania się WJM w inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur. Konkurencyjność gospodarki będzie wymagała wspierania budowania sieci powiązań na linii biznes-biznes oraz biznes-otoczenie. Nowoczesne podejście do wspierania gospodarki wymaga kompleksowej strategii dotyczącej kapitału ludzkiego, co oznacza, że potrzebne będą instrumenty wspierające edukację i postawy przedsiębiorcze w zasadzie od najmłodszych lat życia mieszkańców WJM. Efekty realizacji tego celu powinny przejawiać się:

Konkurencyjna gospodarka to gospodarka lepsza od innych, przynajmniej w wybranych aspektach...

- ❖ **silną pozycją WJM w tworzeniu inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego** – konieczne będzie wprowadzenie systemu wsparcia dla firm należących do inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur (ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości). System wsparcia powinien być skoncentrowany na projekty w kooperacji z instytucjami naukowo-badawczymi o wysokim potencjale innowacyjności;
- ❖ **rozwiniętą kooperacją między lokalnymi przedsiębiorstwami** – potrzebne będą aktywność w wykorzystaniu wszelkich instrumentów krajowej polityki klastrowej oraz działania zachęcające przedsiębiorców WJM do wspólnych przedsięwzięć, niekoniecznie w formie klastrów.

Ważnym punktem w realizacji celu powinno być wzmocnienie samorządu gospodarczego, zarówno w relacjach z administracją publiczną, jak i w pełnieniu roli inspiratora i koordynatora współpracy biznesowej;

- ❖ **silnymi instytucjami otoczenia biznesu** – obszar WJM potrzebuje dobrze działających instytucji otoczenia biznesu, ukierunkowanych na specyfikę WJM. Instytucje te powinny jak najszybciej włączyć się w regionalne, krajowe i międzynarodowe sieci IOB nastawione na wspieranie innowacji i konkurencyjności firm;
- ❖ **korzystnym klimatem dla biznesu** – za ten element konkurencyjności gospodarki odpowiada głównie samorząd lokalny, choć również inne instytucje mogą odgrywać pozytywną rolę w tworzeniu dobrego klimatu dla przedsiębiorców. Dlatego współpraca administracji w ramach Strategii powinna być ukierunkowana na wprowadzanie wspólnych wysokich standardów kontaktów z biznesem, wspólnych działań likwidujących bariery rozwoju przedsiębiorczości, jak i wspólnych – również z biznesem – działań promujących gospodarkę WJM;
- ❖ **wysokimi kwalifikacjami zawodowymi** – element ten jest spójny z celem „wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej” i wyraźnie pokazuje rolę kapitału ludzkiego w tworzeniu konkurencyjnej gospodarki WJM.

5.2.3. SPÓJNOŚĆ KOMUNIKACYJNA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA

Dostępność komunikacyjna każdego regionu stanowi o możliwościach wykorzystywania potencjałów i sposobie radzenia sobie z barierami. Spójność komunikacyjna powinna przełożyć się na wzrost mobilności społecznej – szczególnie ważne w obliczu konieczności pobudzania lokalnych i ponadlokalnych rynków pracy. Również firmy oczekują lepszej dostępności do rynków zbytu i kooperantów. Wreszcie dostępność WJM jest kluczowa z punktu widzenia turystów (wpływa na intensyfikację rozwoju dotychczasowych form turystyki oraz tworzy możliwości kreowania nowych specjalności turystycznych). Działania poprawiające spójność komunikacyjną wewnętrzną i zewnętrzną nie mają na celu wyłącznie skrócenie czasu podróży między poszczególnymi miejscowościami, lecz:

- ❖ **wysoką aktywność społeczną** – jest to efekt oczekiwany w celu „wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej”, jednak ważna jest również dostępność mieszkańców do różnorodnych usług publicznych;
- ❖ **wzrost atrakcyjności inwestycyjnej WJM** – szczególnie w kontekście powiązań zewnętrznych. Dobra dostępność komunikacyjna należy do jednych z najważniejszych czynników lokalizacji. Jednak dobre

Dostępność komunikacyjna
uruchamia procesy
gospodarcze i społeczne.

połączenia komunikacyjne są ważne również dla lokalnych firm nastawionych na współpracę i wykorzystywanie zasobów lokalnych.

- ❖ **możliwość utworzenia spójnego produktu turystycznego pod nazwą Wielkie Jeziora Mazurskie.** Sieć dobrych i różnorodnych powiązań komunikacyjnych na obszarze WJM jest podstawowym warunkiem stworzenia kompleksowej i całorocznej oferty – produktu turystycznego – dla możliwie różnorodnej grupy turystów.

5.2.4. WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Środowisko przyrodnicze jest dla wszystkich podmiotów funkcjonujących w obszarze WJM czynnikiem silnie determinującym możliwości rozwojowe. Z jednej strony warunki przyrodnicze zachęcają turystów, a także inwestorów, z drugiej zaś wymagają ciągłych inwestycji i polityki ograniczającej negatywne skutki działalności człowieka. Chęć utrzymania bardzo wysokich walorów przyrodniczych, a także wykorzystania warunków naturalnych dla rozwoju, powinny skutkować:

- ❖ **rozwinętą, nowoczesną i efektywną infrastrukturą ochrony środowiska przyrodniczego** – w szczególności potrzebne będą działania inwestycyjne, ale również i organizacyjne;
- ❖ **wysokim poziomem świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych** – ze względu na poddawanie środowiska przyrodniczego silnej presji turystycznej ważne będą szkolenia, kampanie reklamowe, a także organizacja ruchu turystycznego w sposób maksymalizujący możliwości wykorzystania kontaktu z przyrodą przy jednoczesnej gwarancji bezpieczeństwa roślin i zwierząt;
- ❖ **różnorodnymi zasobami przyrody** – wysokiej jakości środowisko przyrodnicze, to środowisko bioróżnorodne, a także środowisko, które jest podstawą funkcjonowania człowieka. Dlatego istotne jest, by w ramach realizacji Strategii WJM opracowano projekty ochrony i poprawy jakości wód powierzchniowych, w tym zarybiania jezior, a także odnowy i ochrony ekosystemów;
- ❖ **postrzeganiem obszaru WJM jako przykładu dobrego równoważenia wymogów ochrony przyrody z potrzebami gospodarczymi człowieka** – nowoczesne podejście do środowiska przyrodniczego powinno być wykorzystywane w kampaniach reklamowych obrazujących możliwość pogodzenia interesów gospodarczych i przyrodniczych. Oznacza to również możliwości wykorzystania faktu włączenia części WJM do sieci NATURA 2000. Daje to możliwości ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, działań w zakresie ochrony zasobów środowiskowych, jak i rozwoju usług ekosystemowych.

Środowisko przyrodnicze jest najważniejszym zasobem społeczności WJM.

6. WSPÓLNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW

Strategia WJM przewiduje 6 kierunków działań, odpowiadających celom strategicznym.

Cel strategiczny **wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej** będzie realizowany przez dwa kierunki:

- ❖ *nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój;*
- ❖ *integracja społeczna i budowa zaufania.*

W ramach celu **konkurencyjna gospodarka** przewiduje się również dwa kierunki działań:

- ❖ *przedsiębiorczość i zatrudnienie;*
- ❖ *regionalny produkt turystyczny Wielkich Jezior Mazurskich.*

Pozostałe cele mają przypisane po jednym kierunku działań. Dla celu **spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna** są to:

- ❖ *inwestycje komunikacyjne,*

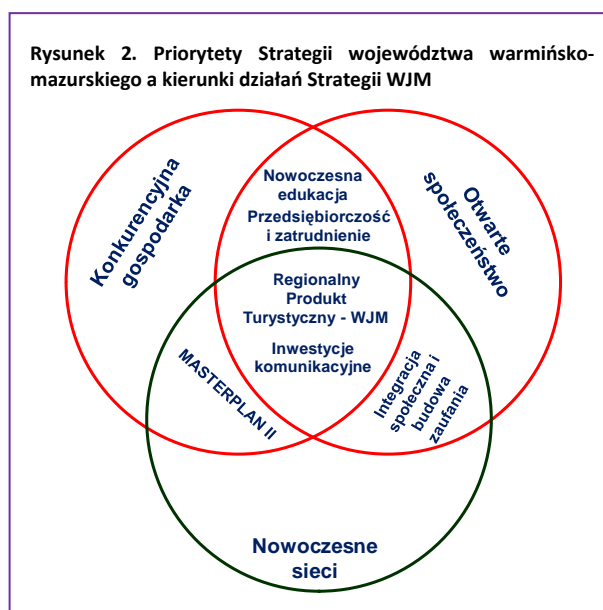
a dla celu **wysokiej jakości środowisko przyrodnicze**, obrany kierunek jest kontynuacją dotychczasowych prac w ramach realizacji projektu MASTERPLAN i został nazwany:

- ❖ *MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.*

Każdy z kierunków działań omówiony jest w układzie, który pozwala wskazać:

1. Problem do rozwiązania (bazując na analizie SWOT);
2. Przykłady działań;
3. Logikę interwencji;
4. Beneficjentów;
5. Zasięg terytorialny działania;
6. Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur;
7. Wpływ na rozwój inteligentnych specjalizacji Warmii i Mazur;
8. Zbieżność z celami tzw. Umowy Partnerstwa.

Najważniejsze, wspólne kierunki działań wynikają bezpośrednio z poszczególnych celów strategicznych, mają jednak wspólne obszary. Kierunki działań wpisują się również w priorytety Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.

6.1. KIERUNEK 1. NOWOCZESNA EDUKACJA – KONKURENCYJNY ROZWÓJ

Cel strategiczny WJM	Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej
Kierunek działań	Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE brak</p> <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki, niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców) 2. Brak możliwości kształcenia po ukończeniu szkoły średniej oraz możliwości zatrudnienia po ukończeniu wyższych studiów 3. Niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb gospodarki 4. Niski poziom wykształcenia mieszkańców (w tym w zakresie znajomości języków obcych) 5. Słaba dostępność żłobków i przedszkoli, głównie na terenach wiejskich (problem żłobków w miastach) 6. Brak dostępu do szerokopasmowego internetu 7. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia) <p>SZANSE Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody”, „drewno i meblarstwo” oraz „żywność wysokiej jakości”</p>
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ poprawa warunków edukacji w przedszkolach i szkołach (inwestycje infrastrukturalne, podniesienie jakości kształcenia, doposażenie sprzętowe edukacji, nowoczesne programy nauczania,) ❖ dostosowanie szkolnictwa do wymogów rynku pracy (lokalnego i regionalnego) ❖ rozwój i wsparcie szkolnictwa zawodowego ❖ opracowanie i wdrożenie systemu edukacji tematycznej przez całe życie (od przedszkola do seniora) ukierunkowanego na inteligentne specjalizacje – ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz drewno i meblarstwo, uwzględniającego specyfikę lokalną ❖ rozwój kursów tematycznych wychodzących naprzeciw potrzebom społeczności lokalnych ❖ opracowanie wspólnego systemu edukacji ekologicznej (dotyczy wszystkich etapów edukacji – od przedszkola do seniora) ❖ rozwój programów służących podnoszeniu kompetencji cyfrowych ❖ rozwój programu „Edukacja przez sport” ❖ rozwój inicjatyw służących kształtowaniu postaw obywatelskich i dobrego kapitału społecznego
Logika interwencji	<p>Produkty: kursy i warsztaty, programy edukacyjne i szkoleniowe, imprezy edukacyjno-integracyjne, zrealizowane inwestycje infrastrukturalne w instytucje edukacyjne</p> <p>Efekty: wzrost poziomu edukacji ekologicznej i zawodowej, wzrost poziomu kompetencji cyfrowych, poprawa jakości warunków dydaktycznych w przedszkolach i szkołach</p> <p>Oddziaływanie: wzrost konkurencyjności mieszkańców WJM na krajowym rynku pracy, poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw, wzrost jakości kapitału ludzkiego</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające

	osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozwój kapitału społecznego ❖ Wzrost dostępności i jakości usług publicznych
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i> Obszar WJM ze względu na swoje uwarunkowania przyrodnicze związane z wodami powierzchniowymi „wpisuje” się w regionalną inteligentną specjalizację pn. ekonomia wody. Szczególnie edukacja zawodowa ukierunkowana na pracę w branżach związanych z szeroko pojętym wykorzystaniem wody będzie w wysokim stopniu wpływała na rozwój tej specjalizacji w województwie. Znaczną część dobrze wyedukowanych absolwentów szkół będzie w przyszłości pracownikami firm związanych z ekonomią wody.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>wysoki</i> Edukacja ekologiczna oraz kształcenie związane z produkcją tradycyjnej żywności opartą o surowce regionalne w wysokim stopniu wspiera regionalną specjalizację „żywność wysokiej jakości”.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i> Wykorzystanie zasobów drzewnych na obszarze WJM jest ograniczone ze względu na wymogi ochronne. Dobre warunki rozwoju tej specjalizacji występują na południu WJM, dlatego kształcenie zawodowe związane z tą specjalizacją będzie miało znaczenie lokalne, ale można liczyć na częściowe oddziaływanie regionalne.</p>
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Poprawa kompetencji kadr gospodarki ❖ Lepsze wykorzystanie zasobów na rynku pracy ❖ Zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych ❖ Zwiększenie dostępu do usług publicznych

6.2. KIERUNEK 2. INTEGRACJA SPOŁECZNA I BUDOWA ZAUFANIA

Cel strategiczny WJM	Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej
Kierunek działań	Integracja społeczna i budowa zaufania
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nieliczne, ale znane poza regionem obiekty i wydarzenia związane z turystyką historyczną, sportem i kulturą 2. Lokalne Grupy Działania 3. Organizacje pozarządowe 4. Aktywność lokalnych liderów <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność obszarów wymagających rewitalizacji 2. Problemy rynku pracy (bezrobocie i jego negatywne skutki, niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców) 3. Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami 4. Brak dostępu do szerokopasmowego internetu 5. Brak doświadczenia we współpracy między samorządami 6. Sytuacja mieszkańców osiedli pozostałych po Państwowych Gospodarstwach Rolnych 7. Niedostateczna liczba animatorów kultury i słabość oferty kulturalnej dla społeczności wiejskiej 8. Klusownictwo i społeczne przyzwolenie na nie 9. Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego nad wodą 10. Zależność organizacji pozarządowych od środków gminnych 11. Słaba infrastruktura dla osób niepełnosprawnych <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Starzenie się społeczeństwa 2. Brak doświadczeń PPP
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ wsparcie liderów i animatorów społecznych ❖ wsparcie finansowe i organizacyjne społecznych inicjatyw oddolnych ❖ program wsparcia organizacji pozarządowych na rzecz współpracy w ramach obszaru WJM ❖ program promocji kultury, sportu i edukacji WJM obejmujący zarówno dzieci, jak i dorosłych, a także mieszkańców i turystów, wykorzystujący m.in. internet ❖ inwestycje w bazę instytucjonalną na rzecz rozwoju i promocji kultury i sportu (ośrodki, świetlice, obiekty sportowe, inne miejsca spotkań, w tym z dostępem do internetu) ❖ program wsparcia organizacji pozarządowych i przedsiębiorców w realizacji idei społecznej odpowiedzialności biznesu ❖ wsparcie finansowe, organizacyjne i promocja istniejących imprez kulturalnych i sportowych w celu rozszerzenia ich oddziaływania, a także nowych pomysłów na imprezy ponadlokalne ❖ promocja wolontariatu i aktywności społecznej ❖ wsparcie inicjatyw edukacyjnych i wzmacniających kapitał społeczny dzieci i młodzieży, zwłaszcza z obszarów wiejskich, w tym w oparciu o Internet i nowoczesne technologie informacyjne i komunikacyjne
Logika interwencji	<p>Produkty: imprezy kulturalne i sportowe, współpraca instytucjonalna, zrealizowane inwestycje infrastrukturalne w instytucje kultury i sportu</p> <p>Efekty: wzrost liczby osób uczestniczących w różnych imprezach, wzrost znajomości i poczucie wspólnoty w obszarze WJM, większa liczba osób zaangażowanych w pracę w organizacjach pozarządowych i wolontariat</p> <p>Oddziaływanie: poprawa kapitału społecznego, wzrost zaufania, integracja</p>

	społeczna, zacieśnienie więzi w obszarze WJM
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ❖ Rozwój kapitału społecznego ❖ Wzrost dostępności i jakości usług publicznych
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i> Wody powierzchniowe mogą być zasobem w większym stopniu wykorzystywanym do integracji społecznej mieszkańców. Jeziora mazurskie powinny stanowić miejsce, które będzie jednoczyło mieszkańców obszaru WJM, zarówno poprzez liczne imprezy kulturalne organizowane nad nimi, jak i wspólnie realizowane przez mieszkańców pomysły związane z tworzeniem i promocją oferty sportowo-rekreacyjno-kulturalnej. Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i> Większa integracja społeczna pozwoli m.in. na tworzenie grup producenckich, których znaczenie we wspieraniu regionalnej inteligentnej specjalizacji będzie większe niż w przypadku wielu, drobnych producentów żywności nie kooperujących ze sobą. Imprezy kulturalne są również doskonałą okazją do promocji tradycyjnych wyrobów obszaru WJM również wśród turystów, oddziałując pozytywnie na konkurencyjność tej specjalizacji. Drewno i meblarstwo: <i>średni</i> Integracja społeczna może też wpłynąć na większą kooperację lokalnych przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem drewna, jednak biorąc pod uwagę ograniczenia związane z ochroną drzewostanu będzie ona w mniejszym stopniu wspierać tę specjalizację niż w przypadku pozostałych dwóch.
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Zwiększenie dostępu do usług publicznych

6.3. KIERUNEK 3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZATRUDNIENIE

Cel strategiczny WJM	Konkurencyjna gospodarka
Kierunek działań	Przedsiębiorczość i zatrudnienie
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich 2. Dostępność terenów inwestycyjnych 3. Obecność podstref SSE 4. Koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji od lat związanych z sektorem turystycznym i rybackim 5. Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (w tym małe gospodarstwa rolne) <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niska dostępność komunikacyjna i słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe) 2. Słabo rozwinięta i niedoinwestowana baza turystyczna i infrastruktura sieciowa (niewystarczająca liczba marin z infrastrukturą, szlaków z infrastrukturą dla turystyki aktywnej i poznawczej, brak infrastruktury zimowej i na niepogodę) 3. Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki 4. Niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców 5. Brak silnych instytucji otoczenia biznesu i wyspecjalizowanego wsparcia dla przedsiębiorców 6. Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami 7. Brak dostępu do szerokopasmowego internetu 8. Brak możliwości kształcenia po ukończeniu szkoły średniej oraz możliwości zatrudnienia po ukończeniu wyższych studiów 9. Niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb gospodarki 10. Niski poziom wykształcenia mieszkańców (w tym w zakresie języków obcych) 11. Problemy infrastruktury energetycznej i ciepłej (słabe zabezpieczenie dostaw prądu, małe rozmiary instalacji, ciepłownie węglowe) 12. Brak wystarczającej podaży uzbrojonych gruntów pod inwestycje dla przedsiębiorców <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody” oraz „drewno i meblarstwo” i „żywność wysokiej jakości” 2. Pozytywne wykorzystanie zjawiska „drugich domów” 3. Rozwój sieci Cittaslow oraz ruchów typu „slow food” 4. Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych) 5. Moda na turystykę aktywną i zdrowy tryb życia 6. Zintegrowany system produkcji i sprzedaży produktów rolnych itd. 7. Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju 8. Rozwój biznesu szkoleniowego i wydatków firm na szkolenia i integrację 9. Rozszerzenie ruchu wizowego <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Krótki sezon turystyczny 2. Sytuacja makroekonomiczna sprzyjająca wypoczywaniu Polaków za granicą oraz w innych regionach kraju 3. Silna konkurencja o turystów – inne regiony 4. Brak inwestorów zewnętrznych

	<p>5. Regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków (zbyt silna pozycja ekologów i konserwatorów)</p> <p>6. Import produktów rybnych i rolnych</p> <p>7. Konkurencja żywności ekologicznej z Podlasia i Mazowsza</p> <p>8. Brak doświadczeń PPP</p>
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ wsparcie finansowe lokalnych podmiotów gospodarczych (w szczególności z obszaru inteligentnych specjalizacji) ❖ wsparcie innowacyjności w produkcji żywności (w tym ekologicznej), produktach regionalnych, biogospodarce ❖ działania służące przygotowaniu i promocji terenów inwestycyjnych ❖ działania ułatwiające rolnikom rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej ❖ wspieranie działalności i powstawania nowych instytucji wspierania rozwoju przedsiębiorczości, w tym inkubatorów przedsiębiorczości ❖ edukacja przedsiębiorczości (na różnych szczeblach, w tym z wykorzystaniem e-learningu) ❖ strefy spotkań biznes-edukacja-administracja ❖ strefy spotkań biznes-kultura ❖ strefy spotkań biznes-sport ❖ rozwój firm innowacyjnych (w oparciu o inicjatywę RYŚ) ❖ wsparcie współpracy firm i instytucji w celu łączenia korzyści dla turystów (np. „SAILPASY”, wspólne bilety i akcje promocyjne) ❖ tworzenie systemów i wsparcie marketingu produktów z Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o technologie informacyjne i komunikacyjne ❖ tworzenie sieci dystrybucji, sprzedaży i marketingu produktów, zwłaszcza żywności
Logika interwencji	<p>Produkty: instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, instrumenty finansowe skierowane do MSP, kursy z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kampanie promocji gospodarczej</p> <p>Efekty: wzrost poziomu przedsiębiorczości, wzrost zaufania do instytucji publicznych, wzrost rozpoznawalności produktów i marki WJM</p> <p>Oddziaływanie: wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, współpraca przedsiębiorców między sobą, współpraca przedsiębiorców z otoczeniem</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji ❖ Wzrost innowacyjności firm ❖ Wzrost liczby miejsc pracy
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Wsparcie lokalnych firm oraz wprowadzenie systemu ułatwiającego zakładanie nowych, szczególnie związanych z turystyką wodną, rybactwem i przetwórstwem rybnym, jak również produkcją statków i łodzi w bardzo wysokim stopniu będzie wpływało na rozwój tej regionalnej specjalizacji.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Wsparcie we wdrażaniu innowacji w produkcji żywności, w tym tej tradycyjnej regionalnej oraz większe wsparcie produkcji opartej o lokalne zasoby ryb i innych organizmów słodkowodnych będzie w bardzo wysokim stopniu „wpisywało” się w rozwój żywności wysokiej jakości na poziomie regionalnym.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i></p>

	Stworzenie sprawnego systemu wspierania rozwoju przedsiębiorczości będzie pozytywnie oddziaływało na każdy rodzaj działalności gospodarczej, jednak ze względu na mniejszy potencjał przetwórstwa drzewnego obszaru WJM wynikający z ograniczeń związanych z ochroną drzewostanów działania te będą w średnim stopniu wspierać tę specjalizację regionalną.
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	<ul style="list-style-type: none">❖ Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw❖ Lepsze wykorzystanie zasobów na rynku pracy❖ Poprawa warunków administracyjno-prawnych dla rozwoju przedsiębiorczości

6.4. KIERUNEK 4. REGIONALNY PRODUKT TURYSTYCZNY WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH

Cel strategiczny WJM	Konkurencyjna gospodarka
Kierunek działań	Regionalny produkt turystyczny Wielkich Jezior Mazurskich
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich 2. Walory estetyczne krajobrazu (w tym „zabudowa mazurska”) 3. Dostępność terenów inwestycyjnych 4. Koncentracja podmiotów gospodarczych i instytucji od lat związanych z sektorem turystycznym i rybackim 5. Potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (w tym małe gospodarstwa rolne) 6. Wysoka lesistość w południowej części obszaru 7. Doświadczenie mieszkańców w obsłudze ruchu turystycznego 8. Nieliczne, ale znane poza regionem obiekty i wydarzenia związane z turystyką historyczną, sportem i kulturą 9. Potencjał dla różnych form turystyki aktywnej (w tym survivalowej) 10. Lokalne Grupy Działania 11. Organizacje pozarządowe 12. Aktywność lokalnych liderów 13. Szlaki nasypów kolejowych 14. Relatywnie gęsta sieć dróg i przebieg drogi krajowej nr 16 <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niska dostępność komunikacyjna i słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe) 2. Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki 3. Obecność obszarów wymagających rewitalizacji 4. Niekierunkowana zmiana wizerunku WJM (w tym brak skoordynowanego marketingu terytorialnego) 5. Malejące zasoby ryb 6. Degradacja krajobrazu i zanieczyszczanie środowiska 7. Zawłaszczanie linii brzegowej 8. Brak modelu obliczeniowego dla ruchu turystycznego w regionie a tym samym monitoringu ruchu turystycznego i jego konsekwencji 9. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia) 10. Niewystarczający poziom bezpieczeństwa publicznego nad wodą 11. Słabo wykorzystane zabytki i potencjalne atrakcje dla rozwoju społeczno-gospodarczego 12. Brak spójnej koncepcji zagospodarowania całego obszaru <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody” oraz „drewno i meblarstwo” i „żywność wysokiej jakości” 2. Rozwój sieci Cittaslow oraz ruchów typu „slow food” 3. Wzmacnianie mody na spożywanie ryb słodkowodnych i żywności wysokiej jakości 4. Moda na turystykę aktywną i zdrowy tryb życia 5. Utrzymanie i rozwój tradycji wakacji na Mazurach 6. Wzrost znaczenia szlaków wodnych 7. Mądre wykorzystanie marki „Mazury” i hasła „Mazury cud natury” 8. Zintegrowany system produkcji i sprzedaży produktów rolnych 9. Wzrost popytu na ofertę WJM turystów zagranicznych, w szczególności Niemców i Rosjan (w tym „mały ruch graniczny”)

	<p>10. Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju</p> <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Krótki sezon turystyczny 2. Silna konkurencja miast spoza KWJM (ujemne saldo migracji) 3. Sytuacja makroekonomiczna sprzyjająca wypoczywaniu Polaków za granicą i w innych regionach kraju 4. Silna konkurencja o turystów – inne regiony 5. Regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego i ochrony zabytków (zbyt silna pozycja ekologów i konserwatorów) 6. Plany utworzenia parku narodowego 7. Import produktów rybnych i rolnych 8. Konkurencja żywności ekologicznej z Podlasia i Mazowsza 9. Brak polityki skierowanej do rybactwa (rybołówstwo i akwakultura) 10. Słabo udrożnione połączenia rzeczne: Pisa – Wisła; Kanał Mazurski; Kanał Augustowski; połączenie Mrągowo-WJM
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ utworzenie spójnego i drożnego systemu szlaków dla turystyki aktywnej (np. Rowerowa Pętla Mazurska – szlak wokół Wielkich Jezior Mazurskich, infrastruktura portowa, zagospodarowania nabrzeży wraz z infrastrukturą towarzyszącą) ❖ budowa sieci parków tematycznych aktywnego wypoczynku ❖ rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ❖ wspieranie tworzenia atrakcji dostępnych również w czasie złej pogody i tworzących ofertę całoroczną ❖ rewitalizacja i zagospodarowanie turystyczne brzegów i przejść wodnych ❖ rewitalizacja centrów miast i wsi oraz obszarów istotnych dla dziedzictwa kulturowego i atrakcyjnych turystycznie ❖ dbałość o estetykę krajobrazu ❖ wyeksponowanie miejsc widokowych ❖ tworzenie systemów i wsparcie marketingu produktów z Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich ❖ tworzenie sieci dystrybucji, sprzedaży i marketingu produktów, zwłaszcza żywności ❖ „targowiska” przestrzenie handlowe dla żywności wysokiej jakości
Logika interwencji	<p>Produkty: spójna i nowoczesna sieć szlaków turystycznych, całoroczne atrakcje turystyczne, infrastruktura turystyczna i paraturystyczna, zmodernizowana tkanka miejska</p> <p>Efekty: nowoczesny produkt turystyczny o znaczeniu regionalnym – Wielkie Jeziora Mazurskie</p> <p>Oddziaływanie: wzrost poziomu konkurencyjności, wzrost poziomu jakości życia</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji ❖ Wzrost liczby miejsc pracy ❖ Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i></p> <p>Inwestycje w szlaki wodne, porty, zagospodarowanie brzegów jezior oraz inną infrastrukturę około wodną przyczynią się do dalszego rozwoju turystyki wodnej w obszarze WJM, która stanowi jeden z podstawowych potencjałów</p>

	<p>województwa wspierany przez regionalną inteligentną specjalizację.</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>średni</i></p> <p>Kierunek tych działań zakłada stworzenie całorocznej oferty turystycznej, dlatego też bardzo ważne na obszarze WJM jest wspieranie produktów regionalnych, w tym produkcji tradycyjnej żywności oraz imprez kulturalnych, podczas których będą one promowane również poza ścisłym sezonem turystycznym.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>mały</i></p> <p>Działania związane z utworzeniem regionalnego produktu turystycznego – Wielkie Jeziora Mazurskie będą w niewielkim stopniu wpisywały się w regionalną specjalizację „drewno i meblarstwo”, chociaż zagospodarowanie brzegów czy punktów widokowych będzie wymagało również utworzenia różnego typu infrastruktury drewnianej.</p>
<p>Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw ❖ Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych

6.5. KIERUNEK 5. INWESTYCJE KOMUNIKACYJNE

Cel strategiczny WJM	Dostępność
Kierunek działań	Inwestycje komunikacyjne
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie gęsta sieć dróg i przebieg drogi krajowej nr 16 <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słaby stan infrastruktury transportowej (drogi, mosty, brak obwodnic miast, szlaki kolejowe) 2. Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i sezonowość gospodarki 3. Silna konkurencja wewnętrzna i małe doświadczenie we współpracy między przedsiębiorcami <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych) 2. Wzrost znaczenia szlaków wodnych 3. Modernizacja dróg łączących Mazury z resztą kraju <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słabość województwa warmińsko-mazurskiego w polityce rządu (np. w polityce transportowej) 2. Słabo udrożnione połączenia rzeczne: Pisa – Wisła; Kanał Mazurski; Kanał Augustowski; połączenie Mrągowo-WJM
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ inwestycje drogowe służące lepszemu połączeniu miejscowości i atrakcji turystycznych w obszarze WJM ❖ budowa, rozbudowa i przebudowa obwodnic ❖ inwestycje poprawiające dojazd do obszaru WJM ❖ inwestycje poprawiające dojazd do stref przemysłowych, terenów inwestycyjnych, stref mieszkaniowych w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej, jakości życia i mobilności ludności (w tym drogi gminne i powiatowe, mosty) ❖ inwestycje w połączenia kolejowe ❖ inwestycje w drogi wodne ❖ inwestycje w lądowiska ❖ parkingi ❖ zagospodarowanie terenów użyteczności publicznej ❖ inwestycje w sieć komunikacyjną ❖ system żeglugi pasażerskiej na całym obszarze WJM
Logika interwencji	<p>Produkty: zrealizowane inwestycje drogowe, kolejowe, wodne i lotnicze</p> <p>Efekty: skrócenie czasu dojazdu do WJM z zewnątrz, skrócenie czasu podróży między ośrodkami WJM</p> <p>Oddziaływanie: wzrost aktywności społecznej, wzrost aktywności gospodarczej, wzrost mobilności rynków pracy, poprawa konkurencyjności inwestycyjnej i turystycznej</p>
Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej

i Mazur	spójności
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	<p>Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i> Inwestycje poprawiające dostępność komunikacyjną obszaru WJM wpłyną na większe zainteresowanie ofertą przez turystów z innych regionów. Budowa szlaków wodnych zwiększy też atrakcyjność tego obszaru dla żeglarzy wspierając jednocześnie przemysł stoczniowy (budowa łodzi i jachtów).</p> <p>Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i> W produkcji i przetwórstwie żywności bardzo dużą rolę odgrywa czas dowozu towarów, szczególnie w przypadku produktów ekologicznych, dlatego skrócenie czasu przewozu towarów w wysokim stopniu wpłynie na konkurencyjność sektorów związanych z produkcją żywności wysokiej jakości.</p> <p>Drewno i meblarstwo: <i>średni</i> Dostępność komunikacyjna odgrywa bardzo ważną rolę praktycznie w każdym rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, dlatego inwestycje poprawiające połączenia pomiędzy głównymi ośrodkami obszaru WJM pozwolą w większym stopniu rozwinąć gałęzie przemysłu związane z drewnem i meblarstwem, chociaż w skali regionu będą one nadal miały mniejszy udział niż pozostałe dwie specjalizacje.</p>
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	❖ Zwiększenie wewnątrzregionalnej dostępności transportowej

6.6. KIERUNEK 6. MASTERPLAN II – CZYSTE ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBNE JEZIORA

Cel strategiczny WJM	Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze
Kierunek działań	MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora
Elementy analizy SWOT	<p>MOCNE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich 2. Wysoka lesistość w południowej części obszaru 3. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego <p>SŁABE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy infrastruktury wodociągowej, ściekowo-kanalizacyjnej i zagospodarowania wód opadowych 2. Malejące zasoby ryb 3. Brak recyklingu odpadów 4. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów (w tym dot. jakości życia) <p>SZANSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie regionalnej inteligentnej specjalizacji „ekonomia wody” oraz „drewno i meblarstwo” i „żywność wysokiej jakości” 2. Możliwość realizacji inwestycji zintegrowanych (w ramach polityki województwa i polityk krajowych) 3. Wzmacnianie mody na spożywanie ryb słodkowodnych i żywności wysokiej jakości 4. Realizacja Polityki Energetycznej Polski do 2030 r. <p>ZAGROŻENIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słabość województwa warmińsko-mazurskiego w polityce rządu (np. w polityce transportowej; brak przejścia granicznego Perły - Kryłowo) 2. Pozostawanie poza regionem ośrodków decyzyjnych mających wpływ na gospodarowanie kluczowymi zasobami regionu 3. Niejasne i często nowelizowane prawo dotyczące gospodarki odpadami i energetyki 4. Import produktów rybnych i rolnych 5. Brak polityki skierowanej do rybactwa (rybołówstwo i akwakultura) 6. Zagrożenie wykluczenia energetycznego 7. Brak regulacji prawnych związanych z energetyką odnawialną
Przykłady działań	<ul style="list-style-type: none"> ❖ inwestycje służące ochronie i poprawie jakości wód powierzchniowych, w tym rekultywacja jezior, zagospodarowanie wód opadowych, oczyszczanie ścieków, program zarybiania jezior obszaru WJM, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej ❖ wsparcie systemów gospodarki odpadami ❖ rekultywacja dzikich wysypisk ❖ „OZE – Plan” dla WJM
Logika interwencji	<p>Produkty: zrealizowane inwestycje wodno-kanalizacyjne, w zakresie rekultywacji i zarybiania jezior, instalacji technologii OZE, wprowadzenie sprawnego systemu gospodarki odpadami</p> <p>Efekty: zmniejszenie poziomu zrzutu nieoczyszczonych ścieków i niepoddanych recyklingowi odpadów, wzrost czystości jezior</p> <p>Oddziaływanie: poprawa jakości środowiska przyrodniczego, poprawa jakości życia mieszkańców oraz warunków rozwoju zrównoważonej gospodarki rybackiej i turystyki</p>

Beneficjenci	JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, a także: organizacje pozarządowe; instytucje kultury, biblioteki gminne, kluby sportowe; wspólnoty mieszkaniowe; MŚP; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną; szkoły, instytucje szkoleniowe i jednostki naukowe; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych; administracja rządowa; PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
Obszar WJM	Cały obszar WJM
Zbieżność ze Strategią Warmii i Mazur	Cele operacyjne: ❖ Poprawa jakości i ochrona środowiska
Wpływ na inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur	Ekonomia wody: <i>bardzo wysoki</i> Inwestycje służące ochronie środowiska przyrodniczego, a w szczególności wód przyczynią się z jednej strony do wzrostu czystości i zarazem atrakcyjności akwenów dla turystów, z drugiej rozwoju gospodarki rybackiej, wpływając w bardzo wysokim stopniu na rozwój tej specjalizacji regionalnej. Żywność wysokiej jakości: <i>bardzo wysoki</i> Poprawa czystości jezior, wprowadzenie programu zarybiania zbiorników wodnych w obszarze WJM, a także norm kultury rolnej w bardzo wysokim stopniu odpowiadają wyzwaniom stawianym przed produkcją żywności wysokiej jakości. Drewno i meblarstwo: <i>mały</i> Inwestycje w zakresie ochrony środowiska, w tym rekultywacja dzikich wysypisk w lasach oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE przyczynią się też do poprawy drzewostanu, co jest istotne dla rozwoju produkcji i przetwórstwa drewna. Nie wpłynie to jednak znacząco na rozwój tej specjalizacji na poziomie regionalnym ze względu na duże obostrzenia w pozyskiwaniu surowca drzewnego.
Zbieżność z celami Umowy Partnerstwa	❖ Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych

7. STRATEGIA WJM A DOKUMENTY KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE

7.1. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia rozwoju kraju 2020 operuje trzema obszarami strategicznymi, w które wpisują się cele Strategii WJM (Tabela 3):

1. **Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo** – obszar ten zawiera trzy cele, z których dwa są szczególnie istotne w kontekście Strategii WJM. Są to: przejście od administrowania do zarządzania rozwojem oraz wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;
2. **Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka**. Spośród siedmiu celów ŚSRK w tym obszarze, jedynie cel wzmocnienie stabilności makroekonomicznej jest w mniejszym stopniu zbieżny z celami WJM (choć w Strategii WJM ważne są konkurencyjne i eksportowe firmy). Strategia WJM wpisuje się natomiast w bardzo dużym stopniu w pozostałe sześć celów: wzrost wydajności gospodarki; zwiększenie innowacyjności gospodarki; rozwój kapitału ludzkiego; zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych; bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; zwiększenie efektywności transportu;
3. **Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna**. W tym przypadku Strategia WJM w dużym stopniu przyczyni się do realizacji wszystkich trzech celów ŚSRK: integracja społeczna; zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych; wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Tabela 3. Cele strategiczne WJM a Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia WJM (cele strategiczne)	Strategia Rozwoju Kraju 2020 (obszary strategiczne)		
	Sprawne i efektywne państwo	Konkurencyjna gospodarka	Spójność społeczna i terytorialna
Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej	✓	✓	✓
Konkurencyjna gospodarka		✓	✓
Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna		✓	✓
Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze	✓	✓	✓

7.2. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO. REGIONY, MIASTA I OBSZARY WIEJSKIE

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego zakłada trzy cele polityki regionalnej rządu. Przyjęte w Strategii WJM cele strategiczne wpisują się w każdy z celów KSRR (Tabela 4):

1. **Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów** – jest istotny nie tylko ze względu na zakładany w WJM wzrost konkurencyjności gospodarki, ale również postulowane w KSRR działania związane z rozwojem obszarów wiejskich, specjalizacjami terytorialnymi, rozwojem kapitału intelektualnego, wsparciem inwestycji zewnętrznych, wspieraniem instytucji otoczenia biznesu, a także wykorzystywaniem walorów środowiska przyrodniczego;
2. **Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych** również zawiera szereg działań, z którymi spójne są zapisy Strategii WJM. W szczególności dotyczy to: wspierania obszarów wiejskich o najniższym dostępie do usług publicznych; restrukturyzacji i rewitalizacji miast i innych obszarów tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze; przezwycięzania niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UW, a także zwiększania dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich;
3. **Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie** – ten cel KSRR zawiera w sobie działania służące poprawie charakteru polityk rozwojowych, dlatego w szczególności cel 1 Strategii WJM odnosi się do niego. Jednak należy podkreślić, że cała Strategia WJM wpisuje się w cel 3 KSRR ze względu na jej ponadlokalny, w dużym stopniu zintegrowany i oddolny charakter podejścia do zagadnienia rozwiązywania problemów obszaru obejmującego wiele gmin.

Tabela 4. Cele strategiczne WJM a Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Strategia WJM (cele strategiczne)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (cele polityki regionalnej)		
	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie
Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej	✓	✓	✓
Konkurencyjna gospodarka	✓	✓	
Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna	✓	✓	
Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze	✓		

7.3. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Najważniejszym, z punktu widzenia realizacji Strategii WJM dokumentem strategicznym wyższego rzędu, jest *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. Dokument ten stanowi podstawę prac nad przygotowaniem kontraktu terytorialnego i Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury.

Najważniejsze wnioski ze Strategii wojewódzkiej dla obszaru WJM są następujące:

- ❖ obszar WJM buduje silną pozycję Warmii i Mazur poprzez szczególne warunki przyrodnicze (jeziorność i lesistość). Siedem miast WJM wymienionych jest jako potencjalne ośrodki – resorty turystyczne (poza WJM jest tylko jeden taki ośrodek w województwie). Ponadto wszystkie gminy obszaru charakteryzują się wysokim lub przeciętnym potencjałem rozwojowym;
- ❖ sieć miast WJM wskazana jest w rozwinięciu wizji województwa, jako „Mazurskie Perły”, co oznacza, że powinny być przedmiotem zainteresowania polityki rozwojowej samorządu wojewódzkiego;
- ❖ Wielkie Jeziora Mazurskie mogą pełnić ważną funkcję w realizacji kilku celów operacyjnych, m.in. w ramach **intensyfikacji współpracy międzyregionalnej** wymienione są w kierunku działań: współpraca z regionami sąsiadującymi z Warmią i Mazurami oraz w ramach realizacji Strategii Polski Wschodniej (droga wodna między WJM a Kanałem Augustowskim) oraz w celu **zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności** przewidywane są kierunki działań infrastrukturalnych odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do obszaru WJM;
- ❖ wyróżnienie czterech celów strategicznych, odpowiadających potrzebom WJM, daje możliwość poprzez ich realizację na terenie WJM – wsparcia rozwoju całego województwa (Tabela 5):
 - wzrost konkurencyjności gospodarki;
 - wzrost aktywności społecznej;
 - wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych;
 - nowoczesna infrastruktura rozwoju;
- ❖ wskazanie trzech inteligentnych specjalizacji: ekonomia wody, żywność wysokiej jakości oraz drewno i meblarstwo, w ramach których podmioty gospodarcze funkcjonują również na terenie WJM;

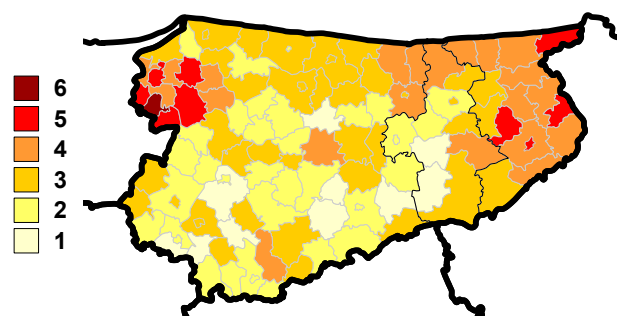
Tabela 5. Cele strategiczne WJM a Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Strategia WJM (cele strategiczne)	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025 (cele strategiczne)			
	Wzrost konkurencyjności gospodarki	Wzrost aktywności społecznej	Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych	Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej	✓	✓	✓	
Konkurencyjna gospodarka	✓			
Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna		✓		✓
Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze				✓

❖ spośród dziewięciu wyróżnionych Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), gminy WJM znalazły się w 6, co oznacza, że powinny znajdować się w polu zainteresowania polityki rozwoju województwa w różnych aspektach (Mapa 8). Strategia wojewódzka zakłada realizację na terenie WJM następujących zagadnień:

- OSI Tygrys warmińsko-mazurski – obejmuje m.in. gminy WJM: Mrągowo, gminę wiejską Mrągowo, Ryn, Mikołajki, Miłki i Orzysz;
- OSI Obszary wiejskie – Węgorzewo i Pozezdrze zaliczone są do obszarów o potencjale dla intensywnego rozwoju rolnictwa, zaś Pisz i Pozezdrze mają dogodne warunki dla rolnictwa wielofunkcyjnego;
- OSI Słaby dostęp do usług publicznych – z obszaru WJM zaliczono tu głównie gminę wiejską Mrągowo oraz w mniejszym stopniu problem występuje w Pisz, Orzyszu i Miłkach;
- OSI Obszar przygraniczny – w skład tego OSI wchodzi wszystkie powiaty przygraniczne wskazane w KSRR, dlatego z obszaru WJM są to gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Miłki, Ryn oraz miasto Giżycko;
- OSI Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji – obejmuje m. in. gminy WJM, w których miasta liczą ponad 5 tys. mieszkańców: Węgorzewo, Giżycko, Pisz i Orzysz;
- OSI Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej – do tego OSI zaliczono: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko (miasto i gminę wiejską), Miłki, Orzysz, Pisz i Ruciane-Nida).

Mapa 8. Liczba OSI, do których należą gminy województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

8. REKOMENDACJE WDRAŻANIA STRATEGII

Na etapie przygotowania Strategii ostateczne decyzje krajowe i regionalne dotyczące wdrażania programów operacyjnych nie pozwalają na pełne sprecyzowanie zasad wdrażania Strategii.

Jednak niezależnie od szczegółowych rozwiązań zakłada się, że Strategia będzie wdrażana poprzez zachowanie kilku zasad uniwersalnych:

- ❖ **zasada odpowiedzialności** – Strategia powstała dzięki inicjatywie samorządów lokalnych obszaru WJM i w zasadniczej swojej części będzie realizowana poprzez projekty inicjowane przez samorzady. Dlatego główny ciężar odpowiedzialności za realizację Strategii będzie spoczywał właśnie na samorządach;
- ❖ **zasada partnerstwa** – odwołuje się do równego traktowania wszystkich uczestników porozumienia partnerskiego podpisanego przez samorzady lokalne WJM, ale również nakłada na partnerów obowiązki czynnego i efektywnego uczestniczenia na rzecz realizacji Strategii;
- ❖ **zasada sprawnego zarządzania** – proces realizacji Strategii będzie monitorowany i oceniany przez Grupę Sterującą powołaną z przedstawicieli samorządów lokalnych WJM; Grupa Sterująca będzie m.in.
 - opracowywała plany działań i przyjmowanie informacje z ich realizacji;
 - przygotowywała projekty służące realizacji Strategii;
 - przyjmowała sprawozdania z realizacji projektów (od kierowników projektów);
 - współpracowała z innymi instytucjami, spoza Grupy, w celu osiągnięcia założonych celów Strategii;
 - bieżąco monitorowała realizację Strategii.
- ❖ **zasada partycypacji społecznej** – dotyczy całej Strategii, ponieważ znaczna część kierunków działań będzie realizowana przez inne niż jednostki samorządu terytorialnego, podmioty działające na terenie WJM. Dlatego istotne będzie wzajemne otwarcie na współpracę i zachęcanie różnych interesariuszy do kontaktów z Grupą Sterującą;

Strategia będzie wdrażana przez szereg projektów, których listę i szczegóły zostaną opracowane w możliwie krótkim terminie (lista projektów będzie stanowiła załącznik do Strategii).

Wdrażanie Strategii będzie wypełniało zapisy **Porozumienia partnerskiego** między samorządami WJM w sprawie realizacji projektu pn. „Planowanie miejskiego obszaru funkcjonalnego na terenie Wielkich Jezior Mazurskich”.

9. MONITORING I EWALUACJA

Strategia rozwoju obszaru Wielkich Jezior Mazurskich powinna podlegać procesowi monitorowania i ewaluacji.

Monitoring Strategii będzie odbywał się w dwóch etapach.

Pierwszy z nich, to **roczne sprawozdania z realizacji kierunków działań**, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.

W drugim etapie przygotowywana będzie **analiza wskaźnikowa**, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi dla wszystkich gmin WJM. Przyjęto następujące wskaźniki:

Cel główny:

1. Udział WJM w ruchu turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim;
2. Udział podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w WJM w ogóle podmiotów w województwie warmińsko-mazurskim;
3. Udział mieszkańców WJM w ogóle mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego

Dla celów strategicznych przyjęto następujące wskaźniki:

Cel 1. Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej:

1. Wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów WJM jako % średniej wojewódzkiej;
2. Udział organizacji pozarządowych WJM w ogóle organizacji tego typu w województwie warmińsko-mazurskim;

Cel 2. Konkurencyjna gospodarka:

1. Udział podmiotów zagranicznych zlokalizowanych w WJM w ogóle podmiotów tego typu w województwie warmińsko-mazurskim;
2. Udział pracujących w inteligentnych specjalizacjach w WJM w ogóle tego typu pracujących w województwie

Cel 3. Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna

1. Średni czas dojazdu samochodem z miejscowości gminnych do Olsztyna
2. Średni czas przejazdu samochodem z Węgorzewa do Pisz.

Cel 4. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze

-
1. Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków na tle średniej wojewódzkiej;
 2. Wartość inwestycji realizowanych z budżetów gmin na cele środowiskowe na tle średniej wojewódzkiej.

Strategia WJM będzie podlegała ewaluacji ex-post w 2022 roku. Jej założenia oraz realizacja zostanie przygotowana przez Grupę Sterującą.

10. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ KLUCZOWYCH ORAZ PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH

1	Nazwa przedsięwzięcia
Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej.	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest rozwój niezbędnej dla ochrony wód powierzchniowych infrastruktury wodno - ściekowej w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich (kanalizacja deszczowa, sanitarna, sieci wodociągowe i stacje uzdatniania wody, oczyszczalnie ścieków, oczyszczalnie przydomowe) oraz przygotowanie i wdrożenie strategii ochrony wód obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o interdyscyplinarny program badawczy.</p> <p>Ochrona oraz poprawa stanu wód powierzchniowych stanowią najważniejszy warunek istnienia i rozwoju podstawowej gałęzi mazurskiej gospodarki jaką jest turystyka. Obecnie, po realizacji poprzednich etapów Masterplanu problem dopływu do jezior ścieków komunalnych został znacząco ograniczony, miasta i wsie na szlaku są wyposażone w sieci kanalizacyjne oraz posiadają nowoczesne oczyszczalnie ścieków. Niewątpliwie budowa systemów kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków przyniosła olbrzymi efekt ekologiczny jednak aby był on pełny i ostateczny konieczne jest wyposażenie istniejących oczyszczalni w systemy zagospodarowania osadów ściekowych.</p> <p>Ponadto nierozwiązanym problemem poprzednich etapów Masterplanu pozostaje gospodarka ściekowa w małych wsiach oraz w zabudowie rozproszonej i kolonijnej, są to nadal źródła niekontrolowanych zanieczyszczeń gleby i wód powierzchniowych. Budowa systemów kanalizacyjnych jest tam ekonomicznie nieuzasadniona. Odpowiedzią na ten stan rzeczy jest uruchomienie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i szamb szczelnych.</p> <p>W większości miast pozostał natomiast nierozwiązany problem gospodarowania wodami deszczowymi – ich gromadzenia, oczyszczania i odprowadzania, które przy intensywnym ruchu samochodowym, są wodami silnie zanieczyszczonymi, głównie substancjami ropopochodnymi. Istnieje więc pilna potrzeba wyposażenia miast w systemy kanalizacji deszczowej z nowoczesnymi osadnikami i separatorami wód opadowych.</p> <p>Ponadto konieczne jest zabezpieczenie systemów dostaw wody wysokiej jakości poprzez rozbudowę sieci wodociągowych oraz modernizację stacji uzdatniania wody.</p> <p>Realizacja wyżej opisanych działań w całym obszarze WJM z całą pewnością przyczyni się do jeszcze większego ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do jezior, co pozwoli uniknąć ich dalszej degradacji i uruchomi procesy samooczyszczania. Procesy te powinny zostać wsparte dodatkowymi działaniami ochronnymi, rekultywacyjnymi oraz restytucyjnymi, których efektem będzie przywrócenie różnorodności biologicznej wód, w tym w szczególności ichtiofauny. Do tej pory tego typu działania dotyczyły głównie pojedynczych jezior, a nie zbiorników tworzących połączony system dlatego istnieje silna potrzeba przygotowania strategii ochrony wód obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w oparciu o interdyscyplinarny program badawczy. Należy podkreślić, że procesami oczyszczania wód silnie skorelowany jest także stan ichtiofauny w jeziorach. Należy bowiem założyć, że wraz z poprawą jakości wody, populacje poszczególnych gatunków ryb zaczną się odbudowywać, a w wodach zaczną pojawiać się gatunki, które zostały szczególnie zagrożone. Realizacja programu ochrony jezior jest powiązana z rozwojem zrównoważonej gospodarki rybackiej dlatego też ma ona wymiar naukowo – gospodarczy.</p>	
3	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) Ochrona wód powierzchniowych WJM poprzez kompleksowe uregulowanie gospodarki wodno - ściekowej obszaru; b) Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodami opadowymi w miastach obszaru WJM; c) Poprawa bioróżnorodności jezior WJM poprzez przygotowanie strategii ochrony wód obszaru 	

Wielkich Jezior Mazurskich oraz przeprowadzenie procesów rekultywacji niektórych jezior obszaru.	
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 6 – MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.</p>	
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów, celu tematycznego 5 – Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz celu tematycznego 1 – Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, UP ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obejmuje wyposażenie aglomeracji w systemy odbioru ścieków komunalnych, poprawę parametrów oczyszczalni ścieków oraz ich gospodarki osadowej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w zabudowie rozproszonej, budowę systemów uzdatniania i zaopatrzenia w wodę. - obejmuje uregulowanie gospodarki wodami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę systemów odbioru, odprowadzania i retencjonowania wód opadowych oraz zorganizowanie systemu zarządzania wodami opadowymi na terenie miast; - obejmuje realizację i wdrożenie interdyscyplinarnego programu badawczego w celu opracowania strategii ochrony wód powierzchniowych WJM. <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w realizację inteligentnej specjalizacji województwa – ekonomia wody</p>	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>Dzięki realizacji MASTERPLANU nastąpi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Budowa, rozbudowa i przebudowa systemu sieci kanalizacji sanitarnych obszaru. Łącznie planowana jest budowa 99,5 km sieci kanalizacji sanitarnej, w tym w aglomeracjach o wielkości poniżej 10 tys. RLM ok. 11,2 km (aglomeracja Boże – gm. Mrągowo, aglomeracja Ruciane - Nida) oraz w aglomeracjach o wielkości powyżej 10 tys. RLM. 2) Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Miłki, Krzyże (gm. Ruciane – Nida, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Mrągowo, Mikołajki, głównie w zakresie uregulowania gospodarki osadami. 3) Uruchomienie programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach obszaru. Łącznie planuje się utworzenie 1576 sztuk oczyszczalni przydomowych. 4) Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę systemów wód deszczowych w miejscowościach: Ryn, Orzysz, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Mrągowo, Mikołajki. Łączne planowane jest wykonanie 62,4 km sieci kanalizacji deszczowej oraz 32 urządzenia podczyszczające i zbiorniki retencyjne. 5) Budowa i przebudowa sieci wodociągowych w miejscowościach na terenie gmin: Pozezdrze, Orzysz, Ruciane – Nida, Giżycko. Łącznie wybudowanych/przebudowanych zostanie 62 km sieci. 6) Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowościach: Pozezdrze i Radziszewo (gm. Pozezdrze, Orzysz, Woźnice (gm. Mikołajki). 7) Rekultywacja jezior, obejmuje 2 projekty rekultywacyjne – Jeziora miłkowskiego, oraz jeziora Magistrackiego. 8) Przygotowanie i wdrożenie Strategii ochrony wód powierzchniowych WJM. 	
7	Beneficjent/beneficjenci

Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska), Powiat Mrągowski oraz ich jednostki organizacyjne i spółki komunalne	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy lub Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Do części proponowanych projektów opracowana została dokumentacja techniczna i uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2014 – 2019	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 274,7 mln zł Dofinansowanie UE: 192,29 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 82,41 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny; Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem. b) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich. <p>Zgłoszono projekty z zakresu gospodarki wodno – ściekowej, które spełniają kryteria Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Projekty obejmują gminy: Pozezdrze, Orzysz, Mikołajki, gm. Giżycko.</p>	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
Koszty całkowite: 274,7 mln zł w tym sieci kanalizacji sanitarnej: 42,5 mln zł, oczyszczalnie ścieków: 43,2 mln zł, oczyszczalnie przydomowe: 26 mln zł, wody opadowe: 140 mln zł, sieci wodociągowe: 10 mln zł, SUW: 8 mln zł, rekultywacja jezior: 4,5 mln zł, projekt badawczy + strategia: 0,5 mln zł.	

1	Nazwa przedsięwzięcia
OZEPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest termomodernizacja oraz wymiana na energooszczędne i ekologiczne, systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej, budynkach mieszkalnych oraz przedsiębiorstwach obszaru WJM.</p> <p>Obszar WJM jest ubogi i zacofany energetycznie dlatego też priorytetem staje się ograniczenie zużycia energii zarówno przez instytucje publiczne jak i przedsiębiorstwa, poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw czy też wsparcie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Poza tym obszar WJM może pochwalić się powietrzem wysokiej jakości dlatego też ważnym jest zachowanie jego walorów, a co za tym idzie podejmowanie działań związanych z obniżeniem emisji CO₂. Ten aspekt jest szczególnie istotny w kontekście rozwoju turystyki jako podstawowej dziedziny gospodarki obszaru. Specyfiką obszaru jest stosunkowo mała liczba zbiorczych ciepłowni, dominują małe lokalne, zwykle przydomowe obiekty będące źródłem zanieczyszczenia powietrza. W związku z tym ważne jest stworzenie programu wyposażania budynków w urządzenia do wytwarzania energii wykorzystujące źródła odnawialne (słoneczne, mała energetyka wiatrowa, pompy ciepła itp.). Ponadto wykorzystanie energetyki odnawialnej przez przedsiębiorców – głównie z branży turystycznej, może przyczynić się do poprawy konkurencyjności lokalnej gospodarki. Ważny energetycznie problem stanowią na terenie WJM, stare (kilkudziesięcioletnie) budynki wielorodzinne (często wchodzące w skład zasobów komunalnych), które w celu poprawy ich parametrów energetycznych wymagają natychmiastowej termomodernizacji. Działania w tym przypadku przyniosą aspekt zarówno ekologiczny ale także społeczny wpływając pozytywnie na warunki życia mieszkańców oraz ponoszone koszty utrzymania budynków.</p>	
3	Cele przedsięwzięcia
<p>a) Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej na obszarze WJM;</p> <p>b) Zmniejszenie ubóstwa energetycznego oraz poprawa warunków życia mieszkańców poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych oraz stworzenie programu wymiany systemów grzewczych;</p> <p>c) Poprawa konkurencyjności i efektywności energetycznej przedsiębiorstw poprzez stworzenie programu wykorzystania systemów energii odnawialnej w przedsiębiorstwach.</p>	
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 6 – MASTERPLAN II – czyste środowisko przyrodnicze i zasobne jeziora.</p>	
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
<p>a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);</p> <p>b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</p>	
<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 4 – Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływa pozytywnie na zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, wspiera wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, obejmuje procesy termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej i tkanki 	

mieszkaniowej.	
b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto pośrednio wpisuje się w każdą z inteligentnych specjalizacji województwa.	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
Dzięki realizacji OZEPLANU nastąpi:	
a) Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej 32 obiektów użyteczności publicznej w tym szkół, przedszkoli, przychodni zdrowia, szpitali, urzędów, domów kultury, DPS – ów, obiektów sportowych, SUW ;	
b) Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej starych wielorodzinnych 50 budynków mieszkalnych na terenie obszaru WJM (głównie Pisz, Ryn, Mikołajki, Orzysz, Mrągowo);	
c) Zostanie stworzony program instalacji ekologicznych urządzeń grzewczych dla mieszkańców i przedsiębiorców obszaru WJM, zakłada się że z programu skorzysta ok.1730 obiektów (w tym około 100 wielorodzinnych)	
7	Beneficjent/beneficjenci
Gminy: Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Powiaty; Giżycki, Węgorzewski, Mrągowski oraz ich jednostki organizacyjne	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy lub Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Do części proponowanych projektów opracowana została dokumentacja techniczna i uzyskana decyzja o pozwoleniu na budowę	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015 – 2020	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 146,9 mln zł Dofinansowanie UE: 102,83 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 44,07 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny;	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
Koszty całkowite: 146,9 mln zł w tym obiekty użyteczności publicznej: 61 mln zł., termomodernizacja budynków mieszkalnych34 mln zł., program instalacji ekologicznych urządzeń grzewczych dla mieszkańców i przedsiębiorców	

– 51,9 mln zł.

1	Nazwa przedsięwzięcia
Mazury – naturalnie przez Naturę	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na terenach cennych przyrodniczo, odnowa i promocja turystyczna charakterystycznych elementów dziedzictwa kulturowego Mazur, a w szczególności dawnych obiektów militarnych.</p> <p>Wzdłuż szlaku WJM rozciągają się liczne obszary, które ze względu na swoje walory przyrodnicze zostały objęte programem Natura 2000, nie brakuje też cennych i znanych rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, występuje Mazurski Park Krajobrazowy. Jednocześnie moda na ekologię i zdrowy styl życia powoduje, że coraz więcej osób zainteresowanych jest poznawaniem atrakcji przyrodniczych i uprawianiem turystyki aktywnej, ponadto szkoły szukają miejsc, do których mogłyby kierować swoich uczniów na zajęcia z zakresu ekoedukacji. Tymczasem znaczna część miejsc cennych przyrodniczo położonych w regionie WJM nie posiada odpowiedniej infrastruktury (kładek, dojsć, wiat, miejsc na rowery, koszy na śmieci, tablic informacyjnych, małych przystani, parkingów itp.), brakuje też oznakowań szlaków turystycznych, opisów miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych. Co najważniejsze nie ma skoordynowanego systemu informacji dotyczących atrakcji przyrodniczych dla całego regionu. Przyglądając się mapie regionu można odpowiednio projektując trasę przemierzyć Mazury z północy na południe odwiedzając kolejne rezerwaty i bardzo ciekawe przyrodniczo i historycznie miejsca, które stanowią doskonały obszar do organizowania turystyki aktywnej (rowerowej, pieszej, konnej, kajakowej) przez całe Mazury. Jednym z elementów przedsięwzięcia jest skanalizowana i uporządkowana turystyka kajakowa po szlakach biegnących przez najcenniejsze przyrodniczo zakątki Mazur. Inna wielką atrakcją Mazur dotąd stosunkowo słabo wykorzystywaną i częstą bardzo zaniedbaną stanowią różnorodne, dawne obiekty militarne.</p> <p>Realizacja w zakresie infrastrukturalnym obejmowałaby wykonanie niezbędnej infrastruktury turystycznej (mini przystani i biwakowsk, kładek, pomostów, tablic informacyjnych, miejsc odpoczynku i parkingów) w miejscach odwiedzanych turystycznie w pobliżu rezerwatów, punktów widokowych itp., odnowienie dróg dojazdowych i głównych tras wycieczkowych. Dodatkowo w wybranych miejscach projekt obejmuje rozwój bazy noclegowej i wypoczynkowej. Ponadto w zakresie promocyjnym przedsięwzięcie obejmowałoby przygotowanie materiałów informacyjnych (map, folderów, aplikacji mobilnej itp.).</p> <p>W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących projektów:</p> <p>a) „Perełki Mazur nieznanymi” - przygotowanie oraz promocja nieznanymi lub też mniej znanych szlaków turystycznych zlokalizowanych w obszarach cennych przyrodniczo oraz obiektów kulturowych Mazur zalicza się do nich między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none">- szlaki wodne: rzeka Pisa – jez. Śniardwy, Giżycko-Cierzpięty, Giżycka wyspa, rzeki - Sapina, Węgorapa, szlak Dajny, szlak kajakowy Michała Kajki,- trasy do turystyki pieszej i rowerowej w rezerwach (w tym: Rezerwat Jeziora Łuknajno, Rezerwat Piłackie Wzgórze”, Jezioro Nidzkie, Krutyń),- obiekty dziedzictwa kulturowego w małych miejscowościach wiejskich Mazur np. miejscowość Doba wraz z wyspą Gilma (odnowienie kaplicy grobowej wraz z aleją, zagospodarowanie wyspy Gilma i połączenie ją mostem z miejscowością Doba, stworzenie muzeum historycznego w Dobie), miejscowości Ryn, Orło, Sterławki Wielkie, Szymonka, Stara Rudówka i innych. <p>Należy wskazać, że Infrastruktura na szlaku Dajny obejmuje powiększenie bazy noclegowej, wybudowanie obiektów konferencyjnych oraz przystani na szlaku, budowę parkingów i zagospodarowanie terenów przemysłowych jako terenów zieleni rekreacyjnej, budowę pomostu/przystani, zagospodarowanie terenu wokół nowych obiektów.</p> <p>b) „Mazurskie fortyfikacje” - poprawa dostępności obiektów architektury obronnej w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich poprzez wykonanie prac zabezpieczających i restauracyjnych obiektów, oznakowanie atrakcji, oczyszczenie i zabezpieczenie, wykonanie tablic informacyjnych,. Ponadto projekt obejmuje</p>	

	<p>wydanie przewodnik i mapy. Projekt dotyczy między innymi: Pozycji Jezior Mazurskich, Giżyckiej Pozycji Polowej, Giżyckiego Rejonu Ufortyfikowanego, Pozycji Piskiej, Bunkrów Himlera, Węzła Obronnego Ruciane-Guzianka.</p> <p>c) „Przewodnik po Cudzie Natury” – wydanie przewodnika po cennych przyrodniczo i kulturowo miejscach Mazur oraz stworzenie mobilnej aplikacji na urządzenia przenośne.</p>
3	Cele przedsięwzięcia
	<p>a) rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo;</p> <p>b) zapewnienie lepszej ochrony wartości przyrodniczych Mazur, przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności turystycznej obszaru;</p> <p>c) rozwój gospodarczy WJM w oparciu o zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru;</p> <p>d) ochrona i promocja cennych obiektów architektonicznych i militarnych Mazur;</p> <p>e) promocję walorów przyrodniczych i kulturowych Mazur.</p>
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 - Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
	<p>a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);</p> <p>b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</p>
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów ponieważ:</p> <p>- prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru (rozwój ekoturystyki). Przedsięwzięcie jest przykładem rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.</p> <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody.</p>
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <p>a) przygotowanie infrastrukturalne oraz promocja szlaków turystycznych zlokalizowanych w obszarach cennych przyrodniczo oraz obiektów kulturowych Mazur (co najmniej 15 szlaków i obiektów);</p> <p>b) zabezpieczenie i restauracja i oznakowanie dawnych budowli obronnych Mazur (co najmniej 6 obiektów);</p> <p>c) wydanie przewodników i map oraz aplikacji mobilnej (co najmniej 5 pozycji).</p>
7	Beneficjent/beneficjenci
	<p>Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz,</p>

Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska), Powiat Giżycki, przedsiębiorcy prywatni	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Gotowe dokumentacje techniczne do części inwestycji.	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2014 – 2018	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 18 mln zł Dofinansowanie UE: 12,6 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 5,4 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny;	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcia kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> a) Mazurska Pętla Rowerowa b) Przedsięwzięcie „Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych” c) Przedsięwzięcie „Kampania promocyjna potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich” 	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurska Pętla Rowerowa	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedmiotem przedsięwzięcia jest przygotowanie zintegrowanego szlaku rowerowego wokół Wielkich Jezior Mazurskich oraz systemu lokalnych tras rowerowych prowadzących przez cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny.</p> <p>Założeniem projektu jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Wytyczenie u utworzenie jednego głównego szlaku rowerowego północ – południe i drugą stroną południe – północ, który stanowiłby główną pętlę turystyczną po Mazurach; b) Wyznaczenie „małych pętli” rowerowych wokół poszczególnych miejscowości szlaku. Tak by turysta przemierzający szlak główny mógł spędzić 2- 3 dni w danej miejscowości i poznać jej najbliższą okolicę; c) Wytyczenie szlaku z wykorzystaniem istniejących dróg, które zostałyby poddane modernizacji i przystosowaniu do turystyki rowerowej; d) Jednolite oznakowanie szlaku, ustawienie tablic informacyjnych, wyznaczenie miejsc odpoczynku oraz punktów widokowych wraz z niezbędną infrastrukturą; e) Oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo; f) Uruchomienie systemu wypożyczalni rowerów; g) Stworzenie jednolitego systemu informacji turystycznej oraz jednorodnej promocji szlaku; h) Zintegrowanie turystyki rowerowej i wodnej. Przystosowanie statków żeglugi pasażerskiej, tramwajów wodnych do przewozu rowerów, tak by turysta wybrany fragment szlaku mógł przepłynąć statkiem i dalej wyruszyć w podróż rowerową. Zintegrowanie wypożyczalni rowerów z wypożyczalniami jachtów. <p>Wzdłuż szlaku WJM rozciągają się liczne obszary, które ze względu na swoje walory przyrodnicze zostały objęte programem Natura 2000, południową część Mazur obejmuje Mazurski Park Krajobrazowy, nie brakuje też cennych i znanych rezerwatów oraz obszarów chronionego krajobrazu. Jednocześnie moda na ekologię i zdrowy styl życia powoduje, że coraz więcej osób zainteresowanych jest poznawaniem atrakcji przyrodniczych i uprawianiem turystyki aktywnej. Obecnie, teoretycznie na terenie każdej z gmin WJM istnieje szereg szlaków rowerowych, opisywanych w różnego typu publikacjach promocyjnych. W praktyce szlaki opisywane przez poszczególne gminy pokrywają się ze sobą na wielu odcinkach, nosząc przy tym różne nazwy, co jest czynnikiem dezinformującym turystów. Mazurskie szlaki rowerowe nie posiadają najczęściej oznakowania, ani żadnej infrastruktury towarzyszącej, niezbędnej do uprawiania tego typu turystyki. Stąd też Mazury zaczynają przegrywać konkurencję z innymi regionami kraju gdzie szlaki rowerowe, to nie tylko trasy na mapach. Braki w elementarnej infrastrukturze oraz brak jednolitej informacji są także elementem zniechęcającym indywidualnych turystów z innych krajów. Zagraniczne wycieczki rowerowe zwykle odbywają się w grupach zorganizowanych z przewodnikiem. W dobie rosnącego zainteresowania tą formą spędzania wolnego czasu koniecznością staje się stworzenie rowerowego szlaku, który byłby alternatywą dla żeglarstwa, a także propagowałby ideę ekoturystyki. Jednocześnie Mazury odwiedzane licznie przez turystów, wymagają pewnego skanalizowania i uporządkowania ruchu turystycznego, tak by nie dopuszczać do „zadeptywania” obszarów o dużych wartościach przyrodniczych, z drugiej zaś pokazywać inne ciekawe miejsca oraz całe bogactwo krajobrazowe, architektoniczne i przyrodnicze tej krainy. Utworzenie Mazurskiej Pętli Rowerowej z jednej strony służyć będzie powstrzymaniu procesu nadmiernego wyeksploatowania obszaru WJM, z drugiej zaś będzie wzmocniać potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych. Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniającej się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.</p>	
3	Cele przedsięwzięcia
<ol style="list-style-type: none"> a) rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo; b) zapewnienie lepszej ochrony wartości przyrodniczych Mazur, przy jednoczesnym zwiększeniu 	

	<p>atrakcyjności turystycznej obszaru;</p> <p>c) rozwój gospodarczy WJM w oparciu o zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru;</p> <p>d) utworzenie nowego produktu turystycznego Mazurska Pętla Rowerowa wraz z infrastrukturą towarzyszącą.</p>
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
	<p>a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);</p> <p>b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</p>
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów ponieważ:</p> <p>- prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru (rozwój ekoturystyki). Przedsięwzięcie jest przykładem rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.</p> <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM oraz cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody.</p>
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi:</p> <p>a) Wytyczenie i utworzenie jednego głównego szlaku rowerowego o długości ok. 300 km;</p> <p>b) Wyznaczenie „małych pętli” rowerowych wokół poszczególnych miejscowości szlaku – łącznie ok. 20 lokalnych tras rowerowych o długości ok. 500 km;</p> <p>c) Jednolite oznakowanie szlaku, ustawienie tablic informacyjnych, wyznaczenie miejsc odpoczynku oraz punktów widokowych wraz z niezbędną infrastrukturą (łącznie ok. 80 tego typu punktów);</p> <p>d) Oznakowanie miejsc cennych przyrodniczo;</p> <p>e) Uruchomienie systemu wypożyczalni rowerów;</p> <p>f) Stworzenie jednolitego systemu informacji turystycznej oraz jednorodnej promocji szlaku (wspólne wydawnictwo, aplikacja multimedialna itp.);</p> <p>g) Stworzenie oferty turystycznej integrującej turystykę wodną i rowerową.</p>
7	Beneficjent/beneficjenci
	<p>Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska)</p>
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią</p>

9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
IV kwartał 2013 – zlecenie opracowania Programu Funkcjonalno Użytkowego przedsięwzięcia	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015 – 2020	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 56 mln zł Dofinansowanie UE: 39,2 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 16,8 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny;	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcia kluczowe: a) Przedsięwzięcie „Mazury – naturalnie przez naturę” b) Przedsięwzięcie „Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych” c) Przedsięwzięcie „Kampania promocyjna potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich”	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1	Nazwa przedsięwzięcia
Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się utworzenie 9 parków tematycznych, które będą znacznie poszerzały ofertę turystyczną i edukacyjną Mazur. Powstanie parków będzie sprzyjało tworzeniu i rozwijaniu różnych form działalności gospodarczej na obszarze WJM. Parki tematyczne, to miejsca wykorzystujące różnorodny walory obszaru (przyrodnicze, historyczne, kulturowe i gospodarcze) do tworzenia nowych form turystyki aktywnej w niespotykanej do tej pory w naszym regionie formie. Powstanie tych obiektów będzie miało wpływ na wydłużenie sezonu turystycznego, stworzenie alternatywy na brak pogody, a co za tym idzie pobudzenie aktywności gospodarczej.</p> <p>Ze względu na tematykę parków można wskazać trzy ich typy:</p> <ol style="list-style-type: none"> przyrodniczo – naukowe, których główną funkcją jest ekoedukacja, upowszechnianie wiedzy na temat mazurskiej przyrody; historyczne, które oparte są o najważniejsze w obszarze WJM zabytki, gdzie poprzez różne formy aktywności upowszechniane będą tradycje regionu i jego historia ; rekreacyjno – kulturowe, które wykorzystując różnego rodzaju tradycje miast (np. Mrągowo – stolica country, Ryn – zamek krzyżacki, Orzysz – tradycje militarne itp.) będą tworzyły ofertę różnorodnych aktywności rekreacyjnych i kulturalnych. <p>Planowane parki:</p> <ol style="list-style-type: none"> przyrodniczo – naukowe; <ul style="list-style-type: none"> - <u>Mazurskie Centrum Nauk o Środowisku w Rezerwacie Łuknajno</u> (rezerwat wpisany na listę UNESCO, objęty konwencją RAMSAR). Beneficjentem projektu będzie Uniwersytet Warszawski posiadający stację badawczą nad J. Łuknajno. Centrum będzie integrowało w sobie 3 funkcje: naukowo – badawczą, edukacyjną oraz turystyczną. Cele stawiane przed Centrum to zintegrowanie nowoczesnych badań naukowych związanych z ekologią i wykorzystanie ich wyników w lokalnej przedsiębiorczości i wspólnych działaniach ochronnych z lokalnymi samorządami, rozszerzenie i wzmocnienie współpracy z lokalnymi ośrodkami naukowo-dydaktycznymi, umiędzynarodowienie badań poprzez programy wymiany naukowej, promowanie tzw. zielonych technologii w budownictwie publicznym i indywidualnym pod kątem rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych, popularyzacja wiedzy o środowisku przyrodniczym Warmii i Mazur, kształtowanie świadomości ekologicznej i podnoszenie poziomu edukacji na poziomie lokalnym. W planach jest budowa obiektu o charakterze dydaktycznym z zapleczem naukowym, którego główną funkcją byłoby w sposób przystępny przekazanie wiedzy o funkcjonowaniu różnych ekosystemów (lądowych i wodnych) i roli jaką odgrywają w krajobrazie ekologicznym ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki przyrodniczej regionu w oparciu o ekspozycję „W Krainie Wielkich i Małych Jezior”. Ekspozycja będzie miała interdyscyplinarny charakter. Zwiedzanie Centrum dostarczy podstawowych informacji dotyczących przyrody WJM takich jak: zróżnicowanie pod względem budowy, wielkości czy wykorzystania przez organizmy żywe zbiorników wodnych występujących w regionie, ze szczególnym wskazaniem na obiekty wyjątkowo cenne. Ważnym elementem popularyzacji wiedzy będą pokazowe hodowle zwierząt charakterystycznych dla ekosystemów wodnych i lądowych w ich naturalnym środowisku (np. ryby, płazy, gady, bezkręgowce i drobne ssaki) uzupełnionych o prezentacje multimedialne. Ponadto budynek centrum – wybudowany w najnowszych energooszczędnych technologiach sam w sobie będzie elementem modelowym, a przez to pokazowym i edukacyjnym. Trzeba podkreślić, że tego typu obiekt byłby pierwszy w tym regionie i jednym z pierwszych w naszym kraju. - <u>Muzeum ziemi i przyrody „AquaMazury”</u> w Giżycku - Partnerem projektu będzie Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Zakład Rybactwa Jeziorowego w Giżycku oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Muzeum ziemi i przyrody, oparte będzie o ekspozycję zawierającą: proces ewolucyjnego kształtowania terenu Mazur, zmiany geologiczne, hydrologiczne, wpływ wiatru i wody, itp., flora i fauna Mazur – przegląd występujących zwierząt i roślin, ogród botaniczny poświęcony roślinom występującym na Mazurach, akwaria prezentująca florę i faunę jezior mazurskich, historię działalności człowieka na Mazurach. Obiekt będzie spełniał funkcję atrakcji turystycznej, placówki naukowo – badawczej oraz ośrodka edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży. historyczne; <ul style="list-style-type: none"> - <u>Restauracja i rewaloryzacja twierdz, fortyfikacji i historycznych zespołów militarnych Warmii, Mazur i Powiśla –</u> 	

zachować i udostępnić świadectwo historii – Twierdza Boyen (Giżycko) Przedmiotowy projekt stanowi element rewaloryzacji obiektów o dużej wartości historycznej i wpłynie na zmniejszenie dysproporcji w estetyce otoczenia na obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi. W ramach projektu przewiduje się renowację Twierdzy, budowę obiektów muzealnych i wystawienniczych, obiektów około biznesowych (obiekty hotelowe o zróżnicowanym standardzie: hotel 4 gwiazdkowy, hotele 3 gwiazdkowe) oraz campingu, obiektów rekreacyjnych, ścieżek dydaktycznych i rekreacyjnych, kampanie promocyjną.

- Piska ścieżka edukacyjna szlakiem obiektów militarnych - Schrony Regelbau . Projekt przewiduje utworzenie ścieżki edukacyjnej wokół 7 historycznych obiektów pochodzących z okresu II wojny światowej tzw. Piskiej Pozycji Ryglowej w przesmyku między jeziorami Brzozolasek i Roś. Projekt przewiduje prace konserwatorskie i restauratorskie schronów, utworzenie i oznakowanie ścieżki dydaktycznej oraz drogi prowadzącej do schronów wraz zapleczem parkingowym.

-Park historyczny w powiązaniu z Zespołem Pałacowo-Parkowym w Sztynorcie – Obiekt stanowi bardzo cenny element dziedzictwa kulturowego regionu. Remont pałacu przywróci mu funkcje istotne turystyczne, umożliwiające zwiększenie ruchu turystów z Polski i zagranicy, głównie z Niemiec. Przyczyni się to ożywienia gospodarczego tego obszaru. Modernizacja części Zespołu Pałacowo-Parkowego ma na celu zorganizowanie programu edukacyjno – turystycznego a w zakresie dziedzictwa kultury i sztuki Prus Wschodnich, ekspozycji archiwaliów, szczegółów operacji „Walkiria” w powiązaniu z położoną w pobliżu kwaterą Hitlera w Gierłozy.

c) - rekreacyjno – kulturowe;

- „Mrągowo-westernowe miasto” rozszerzenie oferty parku tematycznego „Miasteczko westernowe Mrongoville – Projekt obejmuje dalszą rozbudowę znanego, wkomponowanego w countrowe tradycje Mrągowo, miasteczka westernowego. Dzięki realizacji projektu wybudowany zostanie obiekt hotelowy miejsca do caravanningu, a także nowe atrakcje i urządzenia w istniejącym parku rozrywkowym. Miasteczko jest propozycją rozszerzającą ofertę mrągowskich festiwali, formą uatrakcyjnienia oferty wypoczynku w mieście. Miasteczka country, rozszerza ideę Pikników oraz oferuje szeroki program rozrywkowy, nawiązuje do klimatu i zabudowy typowego miasteczka Dzikiego Zachodu z drugiej połowy XIX w., z typowymi dla takiego miejsca obiektami, przyciągającymi turystów, a jednocześnie włączającymi ich w różne formy aktywności.

-Średniowieczna wioska krzyżacka w Rynie - Celem projektu jest stworzenie szeregu aktywności opartych o tradycje średniowieczne, w tym o historię Rynu ściśle związaną z obecnością komturstwa krzyżackiego. Projekt obejmie budowę konstrukcji wioski średniowiecznej, wiat, miejsc do pojedynków pieszych i konnych, kładki.

- Jednostka Karną Orzysz- Celem projektu jest stworzenie miejsca do aktywności sportowo – rekreacyjnej opartej o ćwiczenia wojskowe oraz stworzenie oferty edukacyjnej związanej z siłami zbrojnymi. Do realizacji projektu wykorzystany zostanie teren dawnej wojskowej jednostki karnej w Orzyszu. Projekt wykorzystuje militarne tradycje Orzysza.

- Mazurski Park Zimowy w Spytkowie – Projekt obejmuje stworzenie nowoczesnego kompleksu rekreacyjno – wypoczynkowego z innowacyjną bazą do dydaktyczną, park rozrywki z zimowymi atrakcjami, tworzenie galerii rzeźby lodowej, laboratorium lodu i śniegu.

3	Cele przedsięwzięcia
	<p>a) Rozszerzenie oferty turystycznej, edukacyjnej i gospodarczej obszaru WJM;</p> <p>b) Stworzenie warunków do rozwoju nowych form aktywności gospodarczej obszaru;</p> <p>c) Ochrona i promocja cennych obiektów dziedzictwa kulturowego Mazur;</p> <p>d) Rozwijanie ciekawych form edukacji ekologicznej i przyrodniczej;</p>
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celami strategicznymi: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 4 Regionalny produkt turystyczny WJM</p>
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi

	<p>a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</p>
	<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 1 – Wspieranie badań naukowych , rozwoju technologicznego i innowacji ,celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, a także celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów , UP ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcie służy rozwojowi nowoczesnej infrastruktury badawczej , wspiera powstanie infrastruktury nauki zgodnej z inteligentnymi specjalizacjami województwa, ukierunkowanej na ochronę wód i przyrody obszaru; - przedsięwzięcie służy rozwojowi infrastruktury związanej z ochroną przyrody, edukacją ekologiczną, tworzeniem ekoparków itp. na obszarach cennych przyrodniczo oraz ochronie i zachowaniu oraz promocji obiektów dziedzictwa kulturowego; - prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru(rozwój ekoturystyki); - wykorzystuje możliwości do powstania i rozwoju przedsiębiorstw oraz biznesowego wykorzystania nowych pomysłów; - stwarza możliwości do zwiększenia efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych, tworząc środowisko do powstania małych i średnich firm; <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki oraz 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w każdą z inteligentnych specjalizacji województwa.</p>
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	Dzięki realizacji przedsięwzięcia powstanie 9 parków tematycznych opartych o walory przyrodnicze, kulturowe i gospodarcze regionu, tworzących nową ofertę turystyczną i gospodarczą obszaru WJM.
7	Beneficjent/beneficjenci
	Gminy: Węgorzewo, , Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Orzysz, , Pisz, Ryn, przedsiębiorcy prywatni, spółki handlowe z udziałem samorządu, IRŚ Olsztyn, Uniwersytet Warszawski, Polsko-Niemiecka Fundacja Ochrony Zabytków
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Organizacja gmin/powiatów objętych strategią
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	Sztynort – częściowa dokumentacja techniczna, Pisz – dokumentacja techniczna
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	2015 – 2020
11	Miejsce/miejsca realizacji
	Łuknajno (gm. Mikołajki), Giżycko, Sztynort, (gm. Węgorzewo), Pisz, Mrągowo, Orzysz, Ryn, Spytkowo (gm. wiejska Giżycko)
12	Budżet przedsięwzięcia
	Koszty całkowite: 259 mln zł Dofinansowanie UE: 181,3 mln zł

Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 77,7 mln zł

13 Planowane źródła finansowania projektu

Regionalny Program Operacyjny;
PO Polska Wschodnia

14 Możliwe przedsięwzięcia komplementarne

Przedsięwzięcia kluczowe:

- a) Przedsięwzięcie „Mazury – naturalnie przez naturę”
- b) Przedsięwzięcie „Mazurska Pętla Rowerowa”
- c) Przedsięwzięcie „Kampania promocyjna potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich”
- d) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.

15 Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

Koszty całkowite: 249 mln zł w tym: Mazurskie Centrum Nauk o Środowisku -16 mln zł, „AquaMazury” 40 mln zł, Twierdza Boyen 150 mln zł, Piska ścieżka edukacyjna 1,5 mln zł, Sztynort 23 mln zł, Mrongoville 19 mln zł, Wioska krzyżacka 1 mln zł, Jednostka karna Orzysz 5 mln zł, Mazurski Park Zimowy 5 mln zł

1	Nazwa przedsięwzięcia
Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich.	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie obejmuje budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury portowej na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich oraz rewitalizację nabrzeży, nadanie im nowych funkcji gospodarczych. Najistotniejsze dla rozwoju gospodarczego mazurskie miejscowości położone są na szlaku wodnym Wielkich Jezior Mazurskich, na połączonym z nim szlaku rzek: Pisa, Krutynia, Orzysza oraz na szlaku rzeki Dajny. Szlaki wodne są ich gospodarczym oraz turystycznym sercem i motorem rozwoju w związku z tym konieczne jest zorganizowanie przyjaznego środowisku systemu portów obsługujących jednostki pływające poruszające się po tych szlakach, a także niezbędnej infrastruktury umożliwiającej efektywne wykorzystanie szlaków w tym budowę/przebudowę:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wodnych obiektów inżynierskich (mostów, kładek, kanałów); - kei, pomostów -i miejsc do cumowania statków pasażerskich, żaglówek, łodzi, kajaków ; - miejsc do odbioru zanieczyszczeń z łodzi, punktów sanitarnych itp.; - nadbrzeżnej infrastruktury obsługującej pasażerów, motorowodniaków i żeglarzy (promenady, mola, plaże i tereny rekreacyjne nad wodą, wyposażonych w niezbędną infrastrukturę); - wypożyczalnie sprzętu wodnego o dobrym standardzie; - parkingów i miejsc dojazdowych obsługujących porty; - budowę/wyposażenie sieci małych, leśnych ekomarin w miejscu istniejących bindug. <p>Ponadto ważnym z punktu widzenia ochrony brzegów jezior przed zadeptywaniem oraz niszczeniem roślinności wodnej i przybrzeżnej jest zorganizowanie wyznaczonych miejsc do kąpieli i plażowania. Należy także wskazać, że utworzenie lub modernizacja plaż wiąże się z budową infrastruktury sanitarnej niezbędnej do obsługi turystycznej jezior. Zabezpieczenie sanitarne jest kolejnym ważnym elementem ochrony środowiska naturalnego w tym w szczególności wód powierzchniowych.</p> <p>Należy także wskazać, że przy nasilonym ruchu turystycznym dochodzi do silnej presji i zadeptywania brzegów jezior i graniczących z nimi lasów, które zwykle objęte są różnymi formami ochrony przyrody. Tereny te są dodatkowo silnie zanieczyszczone i poddawane silnej penetracji. Stąd też pomysł na budowę sieci małych, leśnych ekomarin, na których wyposażenie składałyby się jedynie niewielkie pomosty, sanitariaty (nawet w formie toitoi), dostęp do wody, kosze na śmieci, miejsce na grill i ognisko, wiaty i tym podobna infrastruktura. Do realizacji projektu wykorzystane zostaną między innymi istniejące już leśne biwakowiska i bindugi.</p>	
3	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) rozwój infrastruktury portowej do obsługi transportowej i gospodarczej szlaków wodnych obszarze WJM; b) poprawa drożności i żeglowności Szlaku WJM; c) rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo; d) zapewnienie lepszej ochrony wartości przyrodniczych Mazur, przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności turystycznej obszaru; e) rozwój gospodarczy WJM w oparciu o zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru. 	
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 4 - Regionalny produkt turystyczny WJM oraz nr 5-</p>	

Inwestycje komunikacyjne.	
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 6 – Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów oraz celu tematycznego 7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - służy rozwojowi infrastruktury śródlądowych szlaków wodnych oraz ogranicza presję transportu wodnego na środowisko. - prezentuje zintegrowane podejście do działań w obszarach cennych przyrodniczo, nastawione zarówno na efekty ekologiczne, ekonomiczne jak i społeczne, które zarówno pozytywnie oddziałują na stan ekosystemów, jak również tworzą warunki do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru(ochrona brzegów jezior, ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, tworzenie miejsc do wypoczynku na łonie natury). Przedsięwzięcie jest przykładem rozwoju infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającej z jednej strony lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów; - służy wykorzystaniu zasobów przyrodniczych do tworzenia terenów wypoczynku oraz zagospodarowaniu terenów przybrzeżnych na cele turystyczne. <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, Strategii WM. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji - Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji oraz Tygrys warmińsko-mazurski;</p>	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>a) Stworzenie nowoczesnej i przyjaznej środowisku infrastruktury portowej nabrzeży jezior i rzek: Świącajty, Buwełno, Boczne, Niegocin, Ryńskie, Mikołajskie, Bełdany, Nidzkie, Czos, Pisy, Orzyszy, Dajny;</p> <p>b) Udrożnienie szlaków wodnych poprzez modernizację obiektów inżynierskich oraz udrożnienie koryt rzecznych (Jezioro Mikołajskie, rzeki Krutynia Pisa);</p> <p>c) Utworzenie zaplecza sanitarnego i zagospodarowanie plaż nad jeziorami: Mamry, Dargin, Niegocin, Nidzkie, Pozezdrze, Miłkowskie, Orzysz, Czos, rzeka Krutynia.</p>	
7	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, przedsiębiorcy prywatni .</p>	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią</p>	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>Gotowe dokumentacje techniczne do części inwestycji.</p>	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>2014 – 2020</p>	
11	Miejsce/miejsca realizacji

Zgodnie z punktem 7

12 Budżet przedsięwzięcia

Koszty całkowite: 91 mln zł
Dofinansowanie UE: 63,7 mln zł
Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 27,3 mln zł

13 Planowane źródła finansowania projektu

Regionalny Program Operacyjny;

14 Możliwe przedsięwzięcia komplementarne

Przedsięwzięcia kluczowe:

- a) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.
- b) Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej;
- c) Mazury – naturalnie przez Naturę;
- d) Mazurska Pętla Rowerowa.

15 Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Obok uznanej marki jaką niewątpliwie są Mazury , drugim rozpoznawalnym w kraju elementem są miasta – symbole obszaru WJM tzn. Węgorzewo, Giżycko, Ryn, Mikołajki, Ruciane- Nida, Pisz, Orzysz, Mrągowo oraz inne mniejsze miasteczka. Miejscowości te ze swoim atrakcyjnym położeniem, istniejącą bazą turystyczną stanowią szkielet, na którym rozciąga się Kraina Wielkich Jezior Mazurskich. Mimo widocznego w ostatnich latach intensywnego rozwoju, kilkudziesięcioletnie zaniedbania infrastrukturalne i funkcjonalne nie pozwalają im chlubić się tak jak w latach przedwojennych mianem kurortów północy. Rozpoczęte od 2004 roku procesy rewitalizacyjne i modernizacyjne sprzyjają zwiększaniu ich funkcjonalności, estetyki, rozwijaniu atrakcyjności turystycznej i gospodarczej oraz poprawie wizerunku. Wszystkie miasta na szlaku mają pewne cechy wspólne: są położone nad jeziorami, ich najważniejszą specjalizacją gospodarczą jest turystyka, zważywszy na uwarunkowania przyrodniczo – geograficzne mają małe możliwości „przebranżowienia” tzn. zmiany kierunku rozwoju gospodarczego, mają charakterystyczny mazurski układ przestrzenny i zabudowę, której zachowanie pozwoli utrzymać mazurski klimat, nie mają wielu ważnych elementów infrastrukturalnych usprawniających i uatrakcyjniających życie mieszkańców i pobyt turystów przy czym znaczną ich część stanowią utrudnienia komunikacyjne, brak skomunikowania obszarów o ważnych funkcjach gospodarczych. Przez miasta, a zwłaszcza ich centralne części odbywa się duży ruch samochodowy, są one często zakorkowane, w związku z tym istnieje konieczność uporządkowania transportowego miast między innymi w celu ograniczenia emisji CO₂ i innych spalin. Urzeczywistnienie wizji „Mazurskich pereł” wymaga realizacji szeregu zadań w sferze funkcjonalno – przestrzenno – infrastrukturalnej poszczególnych miast, do których zaliczyć można:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie mazurskich walorów architektonicznych miast poprzez odnowienie i rewitalizację charakterystycznej zabudowy centrów miast; - poprawę funkcjonalności i estetyki centralnych części miast oraz nadanie/ przywrócenie im funkcji turystycznych; - tworzenia warunków do rozwoju gospodarczego miast poprzez wyeksponowanie charakterystycznych funkcji miast i przygotowanie związanej z nimi niezbędnej infrastruktury(np. Mrągowo – miasto festiwalowe, Giżycko – miasto wśród jezior i kanałów, Ryn – rycerze i żeglarze itp.); - poprawę dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miast (drogi miejskie stanowiące ważne ciągi komunikacyjne, połączenia z drogami regionalnymi, poprawa ilości i jakości połączeń komunikacyjnych, zaplecza parkingowe, odpowiednie oświetlenie itp.), poprawę bezpieczeństwa przestrzeni miejskiej. <p>W ramach przedsięwzięcia zostaną zrealizowane następujące projekty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój charakterystycznych funkcji gospodarczych i kulturalnych oraz procesy rewitalizacji miast obszaru WJM. <ol style="list-style-type: none"> a) Mrągowo - festiwalowe miasto. Budowa zadaszenia widowni amfiteatru głównego oraz przebudowa amfiteatru miejskiego na placu Unii Europejskiej. b) Mrągowo - wyrzeźbione miasto. Przywrócenie funkcji rekreacyjnych Parkom im. Wł. Sikorskiego i im. J. Słowackiego z nadaniem walorów kulturowo – artystycznych - wspólnie z artystami projektowanie przestrzeni, poszukiwanie niekonwencjonalnych koncepcji i rozwiązań w przestrzeni parków. Budowa parkingu leśnego w celu przystosowania do uprawiania nornic walking, biegów i rozszerzenie oferty kulturowej poprzez instalacje artystyczne w parkach, urządzenie małej architektury. c) Budowa regionalnego obiektu widowiskowo – kinowego w Giżycku. Budowa obiektu widowiskowo – kinowego wraz z zagospodarowaniem terenu. d) Ryńskie Centrum Żeglarstwa – Etap III Budowa amfiteatru żeglarskiego nad Jeziorem Ryńskim. Budowa amfiteatru na nabrzeżu jeziora wraz z ciągami pieszymi i oświetleniem terenu oraz małą architekturą. e) Rewitalizacja centrum miasta, objętego ochroną konserwatorską, wraz z przywróceniem funkcji starego rynku oraz przebudową stadionu miejskiego w Mrągowie (górna płyta). Przywrócenie walorów zabytkowych centrum miasta, wraz z terenem byłej jednostki wojskowej. f) Przebudowa i modernizacja byłego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie byłej jednostki wojskowej w Mrągowie, przystosowanie go na centrum edukacji i aktywizacji młodzieży i osób wykluczonych społecznie. 	

- g) Zagospodarowanie nabrzeża jeziora Niegocin - jednolita przebudowa i budowa obiektów znajdujących się na plaży miejskiej w Giżycku, tj restauracje, obiekty sportowe, budynki portowe oraz budowa amfiteatru, budowa pawilonu szkolno magazynowego dla Międzyszkolnej Bazy Sportów Wodnych.
 - h) Rewitalizacja centrum Rucianego - Nidy w ciągu ul. Dworcowej. Projekt obejmuje odnowienie, modernizację i poprawę funkcjonalności dworca kolejowego wraz z nadaniem nowych funkcji usługowych i mieszkalnych, zabytkowej wieży ciśnień, budowę parkingów, skweru miejskiego i in.
 - i) Rewitalizacja starego dworca kolejowego w Węgorzewie. Remont zewnętrzny i wewnętrzny budynku dworca w celu nadania nowej funkcji – muzealnej.
 - j) Rewitalizacja centrum administracyjno – gospodarczego Miłek. Projekt obejmuje odnowę obiektów użyteczności publicznej, terenów zieleni, parku, parkingów w tym poprawę wizerunku i atrakcyjności terenów wokół zabytkowego Kościoła z XIV w.
 - k) Rewitalizacja targowiska miejskiego w Mrągowie - nadanie targowisku miejskiemu, charakteru i stylu wpisującego się w charakter mazurskiego przedwojennego kurortu.
 - l) Przebudowa targowiska miejskiego w Mikołajkach – stworzenie nowego wizerunku oraz połączenie funkcjonalne z częścią restauracyjną i rekreacyjno – wypoczynkową miasteczka.
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej – centralnej części miast WJM.
- a) Poprawa funkcjonalności i estetyki śródmieścia miasta Pisz wraz ze zmianą organizacji ruchu
 - b) (części ulic Kościuszki i Wojska Polskiego).
 - c) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miasta Giżycka poprzez przebudowę ul. Kolejowej, Jeziornej, Białostockiej oraz budowę mostu drogowego przez Kanał Łuczński wraz z drogami dojazdowymi, łączącego centrum miasta z jego zachodnią częścią z uwzględnieniem dróg dojazdowych, zatok postojowych, ciągów pieszych i rowerowych.
 - d) Przygotowanie nabrzeżnych terenów inwestycyjnych oraz poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej miasta poprzez remont mostu zlokalizowanego w ciągu ul. Wojska Polskiego w Giżycku.
 - e) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez budowę dróg pomiędzy ulicami: Staszica, Jagiełły, Obwodową i Suwalską
 - f) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez budowę drogi łączącej ul. Św. Brunona z ul. Moniuszki - okolice Twierdzy Boyen.
 - g) Poprawa dostępności i funkcjonalności komunikacyjnej centralnej części Giżycka poprzez przebudowę dróg na terenie miasta ul. Rolnicza, Wilanowska, Kombatantów.
 - h) Przebudowa ciągu komunikacyjnego ulic: Łąkowa-Kraszewskiego – Teatralna w Węgorzewie wraz ze zmianą struktury terenów przyległych. Zaprojektowana droga stanowi alternatywę przejazdu dla drogi Krajowej nr 650 – przebiegającą przez centrum miasta Węgorzewo.
 - i) Budowa ciągu pieszo-jezdnego wzdłuż ul. Dworcowej od portu żeglarskiego przez miejscowość Ruciane-Nida.
 - j) Zintegrowany system parkowania na terenie miasta Giżycko.
 - k) Budowa miejsc parkingowych poprawiających warunki komunikacyjne w centralnej części miasta Ryn.

3

Cele przedsięwzięcia

- a) Rozwój charakterystycznych funkcji gospodarczych i kulturalnych oraz procesy rewitalizacji miast obszaru WJM;
- b) Poprawa funkcjonalności i estetyki centralnych części miast oraz nadanie/ przywrócenie im funkcji turystycznych;
- c) Poprawa dostępności komunikacyjnej – centralnej części miast WJM oraz uporządkowanie i ograniczenie funkcji transportowych centrów miast.

4

Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz zgodne z celem strategicznym: spójność komunikacyjna wewnętrzna i

zewnętrzna. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 3 - Przedsiębiorczość i zatrudnienie, nr 4 - Regionalny produkt turystyczny WJM, nr 5 - Inwestycje komunikacyjne.

5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa (dalej UP); b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)
<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, celu tematycznego 4 – Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, celu tematycznego 7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych, a także celu tematycznego 9 – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none">- stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP, tworzy i unowocześnia infrastrukturę służącą rozwojowi gospodarczemu, nadawaniu obszarom nowych funkcji gospodarczych- zakłada uporządkowanie i ograniczenie ruchu drogowego w centrach miast, budowę ścieżek rowerowych itp.;- skomunikowanie strategicznych dla rozwoju gospodarczego obszarów na terenie miast;- wspiera rewitalizację obszarów miejskich ukierunkowaną na rozwój gospodarczy miast i ograniczenie bezrobocia oraz ubóstwa. <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji - Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji oraz Tygrys warmińsko-mazurski;</p>	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>a) Zrealizowanych zostanie 12 inwestycji wpływających pozytywnie na rozwój charakterystycznych funkcji gospodarczych i kulturalnych oraz procesy rewitalizacji miast obszaru WJM;</p> <p>b) Zrealizowanych zostanie 11 inwestycji wpływających pozytywnie na poprawę dostępności komunikacyjnej – centralnej części miast WJM oraz uporządkowanie i ograniczenie funkcji transportowych centrów miast.</p>	
7	Beneficjent/beneficjenci
Gminy: Węgorzewo, Giżycko, Miłki, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Powiaty: Giżycki i Węgorzewski, przedsiębiorcy prywatni.	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
Gotowe dokumentacje techniczne oraz pozwolenia na budowę do większości inwestycji.	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2014 – 2020	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Zgodnie z punktem 7	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 214,20 mln zł (w tym projekty opisane w pkt.2 pod nr 1 – 118,1 mln, pod nr 2 – 96,1 mln) .	

Dofinansowanie UE: 149,94 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 64,26 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny;	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych. b) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych Wielkich Jezior Mazurskich. c) Infrastruktura rekreacyjno – sportowa dla rozwoju obszaru WJM. d) Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM. 	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
<p>Projekty o najwyższych kosztach: nr 1a -17 mln zł , nr 1c – 12 mln zł , nr 1 e – 34 mln zł , nr 1g – 40 mln zł , nr 2c – 52,7 mln zł , nr 2g – 9 mln zł, nr 2h – 12 mln zł .</p>	

1	Nazwa przedsięwzięcia
Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Jedną z największych przeszkód w rozwoju gospodarczym obszaru WJM jest słaba dostępność oraz słaba wewnętrzna spójność komunikacyjna obszaru WJM. Wyraźnie rysują się następujące problemy komunikacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słaba jakość połączeń dróg lokalnych obsługujących tereny ważne dla rozwoju gospodarczego obszaru z przebiegającymi drogami krajowymi oraz ośrodkami powiatowymi; - słabe skomunikowanie pomiędzy gminami z różnych powiatów, często kluczowych dla lepszej współpracy gospodarczej, pobudzania rynku pracy i wzrostu dostępności atrakcji turystycznych; - długi czas dojazdu do Olsztyna w szczególności z Węgorzewa, a także Pozezdrza, Miłek, Orzysza i Pisz; - zły stan techniczny dróg lokalnych prowadzących do istotnych gospodarczo i turystycznie obszarów WJM. <p>Słaba dostępność komunikacyjna obszaru oraz brak wewnętrznej spójności komunikacyjnej ogranicza znacznie możliwości wykorzystywania potencjału gospodarczego obszaru, mobilność lokalnej społeczności, zaczyna także stanowić kluczową z punktu widzenia turystów barierę. W związku z tym konieczne staje się podjęcie działań zmierzających nie tylko do skrócenia czasu podróży między poszczególnymi miejscowościami, lecz do stworzenia sieci dobrych i różnorodnych powiązań komunikacyjnych na obszarze WJM podnoszących atrakcyjność turystyczną obszaru, a także zwiększających dostępność do różnorodnych usług dla mieszkańców obszaru. Podstawą tych działań jest dobre skomunikowanie dróg lokalnych (szczególnie tych o dużym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego) z przebiegającymi przez obszar drogami krajowymi.</p> <p>W związku z powyższym w ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących inwestycji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 16. <ol style="list-style-type: none"> a) Tałcka pętla turystyczna - przebudowa dróg gminnych na odcinku Prawdowo - Stare Sady - Jora - Faszczce - Nowe Sady. Etap I - Prawdowo - Stare Sady. Inwestycja umożliwi skomunikowanie ważnych gospodarczo i turystycznie terenów (3 hotele, liczne pensjonaty i kwatery turystyczne, tor na którym rozgrywany jest Samochodowy Rajd Polski) położonych bezpośrednio przy szlaku WJM z dk nr 16 w bezpośrednim sąsiedztwie Mikołajek. b) Remont drogi gminnej Nr 169019N w msc. Marcinkowo gm. Mrągowo (wiejska) - połączenie drogi krajowej Nr 16 z drogą wojewódzką Nr 600 2. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 58 <ol style="list-style-type: none"> a) Budowa ul. Nadbrzeżnej w Rucianym - Nidzie. Droga pozwoli na połączenie dróg gminnych i leśnych prowadzących do ośrodków turystycznych umiejscowionych przy jeziorze Nidzkim. b) Budowa ulic w mieście ul. Gruntowa, Ogrodnicza Sadownicza w Rucianym - Nidzie. c) Budowa ul. Kmicica w Pisz. d) Budowa ul. Słubickiej w Pisz. e) Przebudowa drogi gminnej w obrębie wsi Łupki Przebudowa drogi umożliwi bezpośredni dostęp z dk nr 58 do ośrodków turystycznych położonych nad jeziorem Roś z pominięciem przejazdu przez miasto Pisz. f) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1522N Rozogi -gr.woj-Karpa –Turośl-dr. kraj. Nr 58, 63 (Pisz) od km 22+740,5 do km 30+873,5. Zbiorcza droga powiatowa pełniąca znaczącą rolę komunikacyjną w powiązaniu z drogami krajowymi Nr53,58,59,63. Z uwagi na lokalizację w jej otoczeniu wielu jezior w tym - j.Nidzkiego ,j. Roś, jest na niej wzmożony ruch turystyczny, w tym pieszo – rowerowy. 3. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 59 <ol style="list-style-type: none"> a) Przebudowa ul. H.Sawickiej w Rynie. Droga gminna stanowiąca dojazd do ośrodków wczasowych. b) Przebudowa ul. Mazurskiej w Rynie. Droga gminna stanowiąca dojazd do ośrodków wczasowych. c) Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej nr 59 do miejscowości Wejdyki – gm. Ryn. d) Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej nr 59 do miejscowości Krzyżany – gm. Ryn. e) Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej nr 59 do miejscowości Słabowo – gm. Ryn. f) Przebudowa drogi gminnej Sterławki Małe – Szczybały Giżyckie. Łączy dk nr 59 z drogą wojewódzką 592. g) Budowa drogi na ul. Krótkiej w Mrągowie. 	

	<p>h) Budowa drogi dojazdowej do Lasowca.</p> <p>4. Inwestycje komunikujące drogi gminne/powiatowe z dk nr 63</p> <p>a) Przebudowa drogi powiatowej od skrzyżowania z drogą krajową nr 63 do miejscowości Pilchy oraz miejscowości Łysonie</p> <p>b) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1718N dr. kraj. nr 63 (Ruda) – Rydzewo – Jagodne Małe na odcinku od 4+850 do 6+330</p> <p>c) Przebudowa drogi Spytkowo – Świdry. Spytkowo, Świdry . Stanowi połączenie dk nr 63 z drogą powiatową nr 1732N.</p> <p>d) Budowa drogi nad jez. Święcajty. Połączenie dk nr 63 z drogą powiatową nr 1807 N.</p> <p>e) Przebudowa dr. powiatowej Nr 1720N dk nr 63 (Miłki) – Marcinowa Wola – gr. pow.-Cierzpięty –Orzysz dk 63. Ważna droga o znaczeniu lokalnym, łącząca powiat giżycki z powiatem piskim.</p> <p>f) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1799N Kamionek Wielki – Radzieje; dr.kraj nr 63 (Perły) – Biedaszki. Tworzy bezpośrednie połączenie terenów turystycznych i inwestycyjnych z dk nr 63</p> <p>g) Przebudowa drogi powiatowej Nr 1734N, 1750N (granica powiatu – odc. dr pow. nr 1734N – Jakunówko – Węgorzewo). Tworzy bezpośrednie połączenie terenów turystycznych i inwestycyjnych z dk nr 63 oraz powiatem giżyckim.</p> <p>h) Budowa ulicy Chrobrego stanowiącej połączenie drogi powiatowej nr 1807 N z dk nr 63 w Węgorzewie.</p> <p>c) Budowa dróg w ul. Długiej, Lipowej], Jaworowej wraz z sięgaczem ul. Towarowej. w Mrągowie.</p> <p>d) Budowa drogi w ul. Cichej w Mrągowie.</p> <p>e) Przebudowa ulic Krasińskiego, Słowackiego, Orzeszkowej w Mrągowie.</p> <p>f) Budowa dróg w ul. Akacjowe, Jaśminowej , Bukowej, Grabowej, Klonowej, Kalinowej w Mrągowie.</p> <p>5. Inwestycje na drogach lokalnych przebiegające przez tereny ważne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego WJM.</p> <p>a) „Duża pętla Mamr” - odcinek I. Przebudowa dr. powiatowej nr 1803N gr. pow. – Doba – Kamionki – dr.woj. nr 592 na odcinku gr. powiatu – Doba. Tworzy połączenie komunikacyjne dróg wojewódzkich nr 592 i nr 650. Droga łącząca powiat giżycki z powiatem węgorzewskim</p> <p>b) „Duża pętla Mamr” odcinek II Przebudowa drogi powiatowej nr 1803N (Radzieje - Doba - dr. woj. nr 592) do granicy powiatu węgorzewskiego.</p> <p>c) Poprawa dostępności turystycznej terenów przy ul. Jaszczurcza Góra w Mrągowie</p>
3	<p>Cele przedsięwzięcia</p> <p>a) poprawa jakości połączeń dróg lokalnych obsługujących tereny ważne dla rozwoju gospodarczego obszaru z przebiegającymi drogami krajowymi oraz ośrodkami powiatowymi;</p> <p>b) poprawa wewnętrznego skomunikowania obszaru WJM;</p> <p>c) poprawa stanu technicznego dróg lokalnych prowadzących do istotnych gospodarczo i turystycznie obszarów WJM.</p>
4	<p>Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA</p> <p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 5 - Inwestycje komunikacyjne.</p>
5	<p>Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi</p> <p>a) Umowa Partnerstwa (dalej UP);</p> <p>b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (dalej Strategii WM)</p>

<p>a)Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 7 – Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - powoduje zwiększenie wewnątrz regionalnej dostępności transportowej poprzez włączenie dróg lokalnych do sieci dróg krajowych; - powoduje skomunikowanie strategicznych dla rozwoju gospodarczego obszarów na terenie WJM oraz usprawnienie połączeń między ośrodkami życia społeczno – gospodarczego obszaru WJM. <p>b)Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności gospodarki, cel strategiczny 4 – Nowoczesna infrastruktura rozwoju w zakresie zwiększenia wewnętrznej spójności regionu. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody oraz żywność wysokiej jakości. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski oraz obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.</p>	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>a) Zrealizowanych zostanie 31 inwestycji wpływających pozytywnie na wewnętrzną i zewnętrzną spójność i dostępność komunikacyjną obszaru WJM;</p> <p>b) Zmodernizowanych i przebudowanych zostanie ok.115 km dróg lokalnych o dużym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego obszaru WJM, w większości komunikujących obszar z drogami krajowymi.</p>	
7	Beneficjent/beneficjenci
<p>Gminy: Węgorzewo, Giżycko, Giżycko – gm. wiejska, Miłki, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo – gm. wiejska Powiaty: Giżycki ,Piski i Węgorzewski .</p>	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią</p>	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>Gotowe dokumentacje techniczne oraz pozwolenia na budowę dla części inwestycji.</p>	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
<p>2014 – 2020</p>	
11	Miejsce/miejsca realizacji
<p>Zgodnie z punktem 7</p>	
12	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 156 mln zł Dofinansowanie UE: 109,2 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 46,8 mln zł</p>	
13	Planowane źródła finansowania projektu
<p>Regionalny Program Operacyjny;</p>	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcia kluczowe:</p> <p>a) Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach wodnych</p>	

Wielkich Jezior Mazurskich.

- b) Mazurskie Perły – mazurskie miasta funkcjonalne, tworzące warunki do rozwoju aktywności gospodarczej, przyjazne mieszkańcom i turystom, spowite mazurskim klimatem.
- c) Mazurska Pętla Rowerowa
- d) Kontynuacja MASTERPLANU dla Wielkich Jezior Mazurskich - ochrona wód powierzchniowych obszaru poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury wodno – ściekowej.

Przedsięwzięcia komplementarne:

- a) Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru WJM – inwestycje planowane do realizacji w ramach PROW na lata 2014-20 oraz Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych.

15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
----	--

1	Nazwa przedsięwzięcia
Cyfrowe Mazury	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie dotyczy wsparcia cyfrowego obszaru funkcjonalnego W.J.M w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wdrożenia Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją w samorządach gminnych i powiatowych celem poprawy jakości i standardów obsługi administracji samorządowej w kontekście realizacji przepisów prawa europejskiego w zakresie cyfryzacji administracji, a w szczególności instrukcji kancelaryjnej dla gmin i powiatów; b) cyfryzacji szkół – wyposażenie placówek oświatowych w sprzęt komputerowy, stworzenie szkolnych sieci informatycznych, wspólnej sieci informatycznej szkół podległych danemu samorządów, Intranet, extranet szkolny, wdrożenie cyfrowego zarządzania szkołą (sprzęt, programy, szkolenia), nauczanie z wykorzystaniem sieci internetowych, systemy wideokonferencyjne; c) uruchomienie w miejscach szczególnie atrakcyjnych z punktu widzenia mieszkańców oraz obsługi ruchu turystycznego, publicznych stref wifi - bezpłatnych punktów dostępu do Internetu (hot spoty). Większość turystów korzysta dziś z mobilnych aplikacji w tabletach, smartfonach itp., ułatwiających zwiedzanie i dostarczających bezpośrednio wiele danych związanych z wykorzystaniem bezprzewodowym Internetu. Sieć hot-spotów pozwala również na szybkie zdobywanie informacji na temat różnych miejsc odwiedzanych przez turystów, pokrytych bezpłatnym dostępem do wifi; d) szkolenia cyfrowe pracowników. <p>Realizacja pozwoli także na elektroniczną integrację systemów informacji turystycznej i realizację wspólnych działań związanych promocją internetową obszaru ujętą w przedsięwzięciu: „Kampania promocyjna potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich”.</p>	
2	Cele przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> a) poprawa standardów pracy i obsługi interesantów wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją w urzędach obszaru WJM; b) podniesienie jakości kształcenia oraz standardów pracy szkół poprzez ich cyfryzację. c) poprawa jakości życia mieszkaniowe oraz komfortu pobytu turystów stworzenie publicznych miejsc dostępu do Internetu; 	
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 1 - Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój.</p>	
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi <ul style="list-style-type: none"> c) Umowa Partnerstwa; d) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
<ul style="list-style-type: none"> a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 2 – Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno - komunikacyjnych, oraz celu tematycznego 10 – Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie ponieważ: - sprzyja rozwojowi publicznych usług elektronicznych obszaru WJM; 	

-rozwija infrastrukturę informatyczną pozwalającą usprawnić zarządzanie danymi w administracji samorządowej;
-służy cyfryzacji szkół.

b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych oraz cel strategiczny 4 – nowoczesna infrastruktura rozwoju . Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych

6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	a) Cyfryzacja i stworzenie elektronicznego obiegu dokumentów w 8 samorządach gminnych i powiatowych obszaru WJM; b) Cyfryzacja 31 placówek oświatowych obszaru WJM; c) Uruchomienie 11 publicznych miejsc bezpłatnego dostępu do Internetu.
7	Beneficjent/beneficjenci
	Gminy: Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Ryn, Mikołajki, Pisz, Mrągowo; Powiaty: Giżycki, Mrągowski
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	2016 – 2017
11	Miejsce/miejsca realizacji
	Zgodnie z punktem 7
12	Budżet przedsięwzięcia
	Koszty całkowite: 12,9 mln zł Dofinansowanie UE: 9,03 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 3,87 mln zł
13	Planowane źródła finansowania projektu
	Regionalny Program Operacyjny
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
	Przedsięwzięcie kluczowe: Kampania promocyjna potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
	Koszt cyfryzacji urzędów; 4,6 mln zł, cyfryzacja szkół 7,2 mln zł, publiczny dostęp do Internetu 1,1 mln zł

1	Nazwa przedsięwzięcia
Kampania promocyjna potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Wykorzystanie potencjału turystycznego wymaga stworzenia spójnego systemu informacji turystycznej i skutecznej promocji gospodarczej Wielkich Jezior Mazurskich. Ponadto wzrastająca konkurencja między ofertami turystycznymi w kraju i zagranicą wpływa na konieczność rozwoju i promocji regionalnych produktów turystycznych, wykorzystujących systemowo różnorodne walory atrakcyjności turystycznej. Działania w tym zakresie powinny przyczynić się do wzrostu konkurencyjności turystycznej regionu, co może być impulsem zwiększającym potencjał gospodarczy obszaru funkcjonalnego Wielkie Jeziora Mazurskie.</p> <p>Upowszechnienie przekonania, co do znaczenia turystyki jako czynnika rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu możliwe będzie w efekcie wydłużenia sezonu turystycznego i zwiększenie tym samym liczby turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających WJM. Droga ku temu wiedzie poprzez intensyfikację działań promocyjnych oraz ułatwienie dostępu turystów do regionu, obiektów i atrakcji turystycznych, co pozwoli na optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury turystycznej i da impuls dla nowych inwestycji.</p> <p>Przedsięwzięcie obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykreowanie wizerunku Wielkich Jezior Mazurskich na rynkach krajowych i zagranicznych jako atrakcyjnego celu podróży oraz interesującego ze względu na możliwości inwestowania poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. działania promocyjne na antenie telewizyjnej i radiowej, b. realizację kampanii reklamowych w Internecie, c. zwiększenie obecności obszaru WJM w mediach drukowanych, d. rozszerzenie aktywności targowej; 2. Poprawę dostępności usług i produktów poprzez konsolidację branż i sektorów. <ol style="list-style-type: none"> a. opracowanie strategii oraz wdrożenie systemu Sailpass Wielkich Jezior Mazurskich – spójny, sieciowy projekt obejmujący mariny i przystanie żeglarskie oraz lokalnych przedsiębiorców związanych z obsługą turystyki wodnej. b. dokonanie analizy innych możliwości aktywności gospodarczej na Wielkich Jeziorach Mazurskich oraz promocji istniejących pozaturystycznych gałęzi gospodarki. c. przygotowanie branżowych ofert handlowych oraz atrakcyjnych przedsięwzięć promocyjnych w oparciu o przeprowadzone uprzednio badania i analizy sektora pozaturystycznego, w tym: opracowanie i wdrożenie wspólnego programu promocji gospodarczej, działania i programy związane z zainteresowaniem lokalnego biznesu innymi niż turystyka gałęziami gospodarki, promowanie rozwoju przygranicznej współpracy gospodarczej i handlu. 3. Poprawę efektywności komunikacji społecznej poprzez doskonalenie narzędzi promocyjnych i podnoszenie ich poziomu merytorycznego oraz wprowadzenie nowych technik do marketingu obszaru i informacji turystycznej, w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> a. opracowanie wspólnych dla WJM wydawnictw informacyjno-promocyjnych, b. mobilny informator dla obszaru WJM na urządzenia przenośne, c. stały rozwój portalu internetowego dotyczącego Wielkich Jezior Mazurskich jako zintegrowanego systemu informacji turystycznej na obszarze WJM oraz elementu promocji gospodarczej. 4. Wykreowanie działań sprzyjających wzrostowi liczby przyjazdów turystów krajowych i zagranicznych, a także wydłużeniu ich pobytu na obszarze WJM poprzez: <ol style="list-style-type: none"> a. promocję lokalnych produktów turystycznych, b. promocję wydarzeń kulturalnych, c. promocję atrakcji turystycznych, d. promocję kuchni regionalnej, e. zwiększenie nakładów informatorów, przewodników i map oraz właściwą ich dystrybucję na imprezach promocyjnych; f. „Mobilna informacja turystyczna w obszarze WJM” - zakup i wyposażenie mobilnego punktu 	

	<p>informacji turystycznej na bazie samochodu typu buss/van</p> <p>g. Rozwój i integracja sieci klastrow turystycznych – projekt realizowany w oparciu o działające klastry turystyczne w Mrągowie i Giżycku.</p> <p>5. Wykreowanie działań sprzyjających wydłużeniu sezonu turystycznego poprzez intensyfikację działań promocyjnych ukierunkowanych na:</p> <ol style="list-style-type: none"> rozwój oferty zimowej, rozwój całorocznej oferty rodzinnej, rozwój oferty pobytów weekendowych połączonych ze specjalistycznymi formami wypoczynku, adresowanych, tak do turystów indywidualnych, jak i zorganizowanych. <p>6. System szkoleń dla przedsiębiorców, pracowników JST oraz pracowników IT w zakresie m.in. nowych form promocji i rozwoju gospodarczego np. marketingu miejsc czy marketingu gospodarczego.</p>
3	<p>Cele przedsięwzięcia</p> <p>Celem strategicznym przedsięwzięcia jest promocja potencjału gospodarczego Wielkich Jezior Mazurskich, rozwój i upowszechnianie konkurencyjnych produktów turystycznych oraz działania analityczne związane z pozaturystycznymi sektorami gospodarki regionu.</p> <p>Działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia przyczynią się do realizacji następujących celów:</p> <ol style="list-style-type: none"> stworzenia spójnej oferty atrakcji i usług, które będą mogły być sprzedawane w pakietach lub będą stanowić atrakcję „samą w sobie”; wypromowania w świadomości turystów krajowych i zagranicznych lokalnych produktów turystycznych, poprawy wizerunku i rozpoznawalności markowych produktów Wielkich Jezior na mapie turystycznej Polski, podniesienia poziomu zrozumienia i akceptacji dla turystyki w świadomości mieszkańców regionu, wzmocnienia tożsamości mieszkańców regionu i rozwoju oferty odwołującej się do bogactwa dziedzictwa kulturowego, kulinarnego i przyrodniczego, rozwój oferty usług towarzyszących turystyce poza miejscem jego stałego zamieszkania, konsolidacji działań promocyjnych podejmowanych przez różne instytucje i organizacje, zwiększenia rozpoznawalności regionu na zewnątrz i tym samym zwiększenia szans na przyciągnięcie inwestycji, rozwój przedsiębiorczości lokalnej i poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, identyfikacji silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju rynku usług turystycznych, poprawy jakości obsługi poprzez rozszerzenie palety środków, rozszerzenie zasięgu i szybkości oddziaływania systemu informacji turystycznej i promocji.
4	<p>Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA</p> <p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 3 - Przedsiębiorczość i zatrudnienie, nr 4 - Regionalny produkt turystyczny WJM.</p>
5	<p>Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi</p> <ol style="list-style-type: none"> Umowa Partnerstwa; Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 <p>c) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 3 – Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dotyczy promocji gospodarczej i turystycznej obszaru i funkcjonujących na jego terenie przedsiębiorstw; - sprzyja rozwojowi klastrow turystycznych; - stwarza możliwości do powstawania i rozwoju MŚP; <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 1 – Wzrost konkurencyjności</p>

gospodarki, cel strategiczny 1 - Wzrost konkurencyjności gospodarki - w zakresie wzrostu konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji - Tygrys warmińsko-mazurski;

6 Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia							
Wskaźniki realizacji projektu	Jedn. miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba wypromowanych produktów regionu <i>rowerowy, kajakowy, żagle, hausbooty, turystyka rodzinna, turystyka motocyklowa, konie, szkolenia, medical spa, wellnes, surfing, turystyka historyczna, turystyka przyrodnicza, turystyka ekstremalna, Boże Narodzenie, Wielkanoc, ferie zimowe, pakiety wakacyjne ...</i>	Szt.	18	18	18	18	18	18
Liczba specjalistycznych stoisk targowych	Szt.	15	15	15	15	15	
Liczba kampanii reklamowych krajowych/zagranicznych promujących lokalne i regionalne produkty turystyczne	Szt.	4	4	4	4	4	
Liczba imprez promujących tradycje kulinarne Mazur	Szt.	12	12	12	12	12	
Liczba imprez pod hasłem „Wielkie Jeziora Mazurskie na sportowo”	szt.	1	1	1	1	1	
Liczba analiz, strategii/planów promocji regionu i środowisk lokalnych	Szt.	2	1			1	
Liczba tytułów drukowanych	Szt.	6	6	6	6	6	
Liczba reklam prasowych	Szt.	10	25	25	25	25	15
Liczba press- i studytourów	Szt.	3	5	5	5	5	2
Liczba imprez promujących dziedzictwo WJM	Szt.	1	1	1	1	1	
Liczba rozwijanych serwisów internetowych	Szt.		1				
Mobilne punkty informacji turystycznej	Szt.		1				
Liczba szkoleń przedsiębiorców, pracowników jst i IT	szt.	3	3	3	3	3	
7 Beneficjent/beneficjenci							
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią / lub klaster turystyczny							
8 Jednostka zarządzająca/koordynująca							
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią							

9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
<p>Jest to kontynuacja działań promocyjnych z lat poprzednich realizowanych przez samorzady WJM w obszarze promocji turystyki i sektora turystycznego. Powołany przez samorzady zespół ds. promocji jest w trakcie przygotowania założeń do działań promocyjnych na lata 2014-20.</p>	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015-2020	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Obszar funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich	
12	Budżet przedsięwzięcia
<p>Koszty całkowite: 7,97 mln zł Dofinansowanie UE: 6,38 zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 1,59 mln zł</p>	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
<p>Przedsięwzięcie kluczowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> Cyfrowe Mazury Mazury – naturalnie przez Naturę Mazurska Pętla Rowerowa Mazury – nie tylko cud natury – program rozwoju gospodarczego obszaru w oparciu o stworzenie oferty parków tematycznych 	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1	Nazwa przedsięwzięcia
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób zagrożonych chorobami zakaźnymi, w szczególności przenoszonymi przez kleszcze, na obszarze WJM i województwa Warmińsko-Mazurskiego	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie obejmuje podniesienie poziomu bezpieczeństwa osób zagrożonych chorobami zakaźnymi, w szczególności przenoszonymi przez kleszcze, na obszarze WJM oraz podniesienie standardów leczenia chorób zakaźnych poprzez rozbudowę Oddziału Zakaźnego Szpitala Powiatowego w Giżycku w celu poprawy warunków leczenia pacjentów z terenu województwa Warmińsko-Mazurskiego. Projekt obejmuje 3 części: profilaktyczną, zwalczanie kleszczy oraz rozbudowę oddziału zakaźnego giżyckiego szpitala.</p> <p><u>Profilaktyka:</u></p> <p>Głównymi gałęziami gospodarki dominującymi na obszarze WJM są usługi, w szczególności turystyczne i agroturystyczne oraz przemysł drzewny i gospodarka leśna. Jednocześnie jednym z wielu czynników decydujących o rozpowszechnieniu i szerzeniu się chorób zakaźnych jest położenie geograficzno-klimatyczne naszego regionu. Znane są mieszkańcom, często pracującym w sektorze leśnym lub drzewnym, jak i turystom, dane dotyczące częstych zachorowań na boreliozę, kleszczowe zapalenie mózgu. Choroby te kojarzone są najczęściej z regionem Wielkich Jezior Mazurskich. Mają one duży wpływ na gospodarkę w wymienionych wyżej obszarach i obciążają grupy zawodowe leśników i pracowników przemysłu drzewnego statystycznie największym wskaźnikiem zachorowań.</p> <p>Głównym założeniem projektu jest więc przeprowadzenie szeregu działań o charakterze profilaktycznym, zapobiegających zwiększaniu zachorowalności i poszerzających stan wiedzy o zagrożeniach związanych z chorobami odkleszczowymi.</p> <p>Ponadto nasz region sąsiaduje z krajami wschodnimi, w których jest wysokie zagrożenie epidemiologiczne: gruźlica, błonica, HIV, WZW. Odnotowywane są także bardzo niepokojące wzrostowe statystyki zachorowań na przewlekłe zapalenie wątroby (tzw. cicha epidemia).</p> <p>Należy pamiętać, że są to dane o pacjentach, u których potwierdzono w/w choroby. O wiele większa liczba osób trafia do oddziałów zakaźnych z podejrzeniem danej choroby, którą trzeba zdiagnozować. Pacjenci ci nie są wliczani do statystyk epidemiologicznych. Oddział zakaźny musi być przygotowany też na takich pacjentów.</p> <p>W ramach tej części projektu przewiduje się następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> Propagowanie zasadności i potrzeby szczepień przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu, WZW typu B: ulotki, artykuły w prasie, spotkania z lekarzami POZ, Szczepienia przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu m.in. grup zawodowych pracowników leśnictwa i przemysłu drzewnego, rolników i innych chętnych z szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych kontaktem z kleszczami, Przeprowadzenie innych szczepień ochronnych, Profilaktyczne badania przeciwko bąblowicy wątroby, na którą coraz częściej zapadają nasi mieszkańcy, a którą można wykryć w prosty sposób przez wykonanie badania USG. Profilaktyczne badania diagnostyki przesiewowej na obecność infekcji HCV zagrożonego na tą chorobę personelu medycznego, Profilaktyczne badania chorób przewodu pokarmowego, Spotkania w szkołach średnich z upowszechnieniem wiedzy o zagrożeniach możliwości zakażenia się HIV, HBV typu B, HCV, Konferencja z zakresu diagnostyki i leczenia przewlekłych wirusowych zapaleń wątroby. <p><u>Zwalczanie kleszczy:</u></p> <p>W ramach projektu zrealizowane zostaną również działania wspólnie z leśnikami, przedsiębiorcami właścicielami obiektów turystycznych i rolnikami właścicielami obiektów agroturystycznych, narażonych szczególnie na obecność kleszcza. Istnieje szereg metod i sposobów bieżącej kontroli populacji oraz użycia środków kleszczobójczych, skutecznie zmniejszających populację tego pajęczaka na obszarze WJM. W ramach tej części projektu przewiduje się następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> okresowe opryski w obejściach gospodarskich, obiektach ważnych turystycznie oraz na placach zabaw dla dzieci, gdzie kleszcze są szczególnym problemem, 	

- b. wzmocnienie kontroli nad populacją jeleni i saren jako głównych żywicieli kleszcza, w tym stosowanie środków kleszczobójczych,
- c. stosowanie innych metod zwalczania środkami kleszczobójczymi w celu zmniejszenia liczby kleszczy w obszarze WJM

Rozbudowa oddziału zakaźnego:

W latach 70 – tych ubiegłego wieku pojawiły się głosy o możliwości eliminacji chorób zakaźnych co było jednak poglądem nietrafionym. Skutkiem tego była likwidacja wielu oddziałów zakaźnych w Polsce, jak również w naszym województwie.

Przekonano się w następnych latach, po wielu epidemiach chorób zakaźnych np.: HIV, wirus ptasiej grypy, wirus Hendra, HHV-6 gorączka trzypniowa itp., że pozostałe nieliczne oddziały zakaźne są za małe i nie spełniają wymagań epidemiologicznych jak i Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie minimalnych wymagań dla pomieszczeń ...

Przedmiotem projektu jest więc także rozbudowa o nowe pomieszczenia szpitalne nad oddanym do użytku w 2011 roku Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym i przeniesienie tam Oddziału Zakaźnego. Jest to II etap koncepcji rozbudowy szpitala. Dodatkowo w ramach przedsięwzięcia planuje się wyposażyć pomieszczenia w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną służącą do świadczenia usług zdrowotnych na Oddziale Zakaźnym. Dostosowanie pomieszczeń Oddziału Zakaźnego do najnowszych wymogów zdrowotnych jest konieczne ze względu na ciągły wzrost zachorowań na choroby zakaźne – borelioza, pokleszczowe zapalenie opon mózgowych, choroby tropikalne (rozwój turystyki) i inne. Giżycki oddział Zakaźny jest jednym z czterech w naszym województwie, który leczy pacjentów w przypadku wystąpienia tego rodzaju chorób. Przedsięwzięcie to ma charakter ponadregionalny i dotyczy mieszkańców całego naszego województwa. Żaden z istniejących czterech oddz. Zakaźnych w naszym województwie nie posiada odpowiedniej ilości łóżek , izolatek chorych na choroby o najwyższym stopniu zaraźliwości. Brak możliwości izolacji pacjentów jest dużym problemem, który zauważony został w ostatnich latach przy wybuchu różnych epidemii chorób zakaźnych (np. ptasia grypa, świńska grypa). Pacjenci jak i zdrowa społeczność naszego regionu nie mają w tym zakresie odpowiedniego zabezpieczenia. Następnym ważnym problemem jest także brak, przy oddziale zakaźnym możliwości intensywnej opieki medycznej oraz wyodrębnionych łóżek intensywnej opieki medycznej. Pacjentów z chorobami zakaźnymi nie można transportować do innego oddziału dostępnego dla innych „niezakażonych pacjentów”. Tak jak zostało to już zaznaczone wyżej, w ostatnich latach mieliśmy przykład chorób zakaźnych, w przypadku których pacjenci wymagali specjalistycznej intensywnej opieki medycznej. Niestety pacjenci naszego regionu Wielkich Jezior Mazurskich nie mają możliwości takiego leczenia w naszym szpitalu jak i w sąsiednich podmiotach leczniczych, ponieważ ilość takich łóżek jest bardzo ograniczona.

3

Cele przedsięwzięcia

Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców obszaru WJM oraz województwa warmińsko-mazurskiego.

1. Zmniejszenie zagrożeń spowodowanych chorobami przenoszonymi przez kleszcza oraz zmniejszenie zachorowalności na choroby odkleszczowe, szczególnie w sektorach leśnictwa i przemysłu drzewnego, w usługach turystycznych i agroturystycznych,
2. Zwiększenie świadomości w zakresie konieczności profilaktycznych szczepień,
3. Podniesienie poziomu wiedzy o chorobach przenoszonych przez kleszcze i o sposobach ich rozpoznawania;
4. Zmniejszenie liczby kleszczy w na obszarze WJM;
5. Podniesienie jakości usług medycznych świadczonych w oddziale chorób zakaźnych.
6. Dostosowanie oddziału zakaźnego do wymagań prawnych dotyczących tego typu jednostek jak i rosnącej potrzebie leczenia pacjentów z chorobami zakaźnymi w Powiatach Wielkich Jezior Mazurskich.
7. Wprowadzenie nowych procedur medycznych leczenia chorób zakaźnych.

4

Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA

Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Konkurencyjna gospodarka
Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólne kierunki działań nr 3 - Przedsiębiorczość i zatrudnienie.

5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi a) Umowa Partnerstwa; b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
	<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 8 – Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników, celu tematycznego 9 – Wspieranie włączenia społecznego, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdraża projekt profilaktyki chorób charakterystycznych dla obszaru WJM jak i całego regionu; - obejmuje inwestycje związane z ochroną zdrowia w zakresie zdiagnozowanych potrzeb regionu; - zwiększa dostęp do usług medycznych związanych z profilaktyką i leczeniem chorób zakaźnych; <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Ponadto wpisuje się we wszystkie inteligentne specjalizacje województwa. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;</p>
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie szczepień ochronnych pracowników sektora leśnictwa. 2. Przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej oraz badań profilaktycznych w celu uświadomienia społeczeństwa naszego województwa o zagrożeniach płynących z faktu występowania chorób zakaźnych. 3. Przeszkolenie kadry medycznej. 4. Zwiększenie możliwości leczenia większej ilości pacjentów w wyższym standardzie jakości usługi medycznej. 5. Wybudowanie nowych pomieszczeń Oddziału Zakaźnego przystosowanych do izolacji chorych na choroby o najwyższym stopniu zaraźliwości. Utworzenie izolatek umożliwiających izolację powietrzno-pyłową. Utworzenie łóżek intensywnej opieki medycznej.
7	Beneficjent/beneficjenci
	Powiat Giżycki, nadleśnictwa, przedsiębiorcy sektora leśnictwa i przemysłu drzewnego, Samorzady WJM
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	Powiat Giżycki
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
	Zatwierdzona przez Powiat Giżycki „Koncepcja programowo-przestrzenna przebudowy wraz z rozbudową szpitala”, której II etapem jest przeniesienie Oddziału Zakaźnego do nowych pomieszczeń wybudowanych nad Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym. W pełni uzbrojony teren do realizacji przedsięwzięcia. Posiadanie specjalistycznej kadry medycznej do realizacji przedsięwzięcia.
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
	2015 – 2018
11	Miejsce/miejsca realizacji
	Szpital Powiatowy w Giżycku - ul. Warszawska 41, obszar WJM
12	Budżet przedsięwzięcia

Koszt całkowity: 11,1 mln zł
Dofinansowanie UE: 8, 88 mln zł
Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 2, 22 mln zł

13	Planowane źródła finansowania projektu
----	---

Regionalny Program Operacyjny

14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
----	---

-

15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
----	--

Część profilaktyczna - działania miękkie tj.: profilaktyka, szkolenia, materiały informacyjne, szczepienia 0, 8 mln zł
Zwalczanie kleszczy - działania z nadleśnictwami i przedsiębiorcami: opryski, monitoring, pułapki, itp. – 0,5 mln zł
Rozbudowa oddziału zakaźnego - 9,8 mln zł

1	Nazwa przedsięwzięcia
Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych na obszarze WJM	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie ma na celu wyrównanie szans edukacyjnych uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Działaniami będą objęci uczniowie z gmin: Węgorzewo, Pisz, Orzysz, Mikołajki, Mrągowo, Ruciane – Nida, Giżycko, Ryn, Miłki, Gmina Giżycko, Gmina Mrągowo, Gmina Pozezdrze. Działania są odpowiedzią na stosunkowo niskie wyniki nauczania w obszarze WJM jak i całym regionie przejawiające się przede wszystkim uzyskiwaniem słabych wyników egzaminów klas VI szkoły podstawowej oraz egzaminu gimnazjalnego. Niskie wyniki edukacyjne przyczyniają się między innymi do ograniczeń związanych z wyborem późniejszej szkoły, a tym samym swoistym wykluczeniem edukacyjnym w ślad za którym idzie często wykluczenie społeczne. Dlatego też znaczna część oferty skierowana jest do uczniów mających problemy z nauką. Ponadto przedsięwzięcie dotyczy wypełnienia luki w nauce języków obcych, która tak często dotyka środowiska wiejskie i małych miast, stawia także na wszechstronny rozwój zainteresowań dziecka, które są kluczem do uczenia umiejętności zdobywania wiedzy, uczenia się i planowania późniejszej kariery. Jest to problem szczególnie istotny gdyż bezrobocie wśród młodych ludzi w województwie warmińsko-mazurskim należy do najwyższych w Polsce. Jest to jeden ze wskaźników obrazujących niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Czynnikiem mogącym oddziaływać na wysoki poziom bezrobocia wśród młodych osób jest popegeerowski charakter regionu i zjawisko „dziedziczenia” bezrobocia.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia przewidziano następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zajęcia wyrównawcze – na każdych 150 uczniów w szkole, po 2 grupy /15 osób w grupie/ matematyczno - przyrodnicza i humanistyczna w gimnazjum i po 2 grupy/15 osobowe/ w szkole podstawowej. Zajęcia prowadzone będą raz w tygodniu. W ramach zajęć zaplanowano zakup materiałów dydaktycznych i warsztatowych niezbędnych do ich przeprowadzenia, dowożenie uczniów. Zajęcia skierowane będą do uczniów osiągających niedostateczne wyniki w nauce oraz posiadających opinię z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. 2. zajęcia językowe – zaplanowano po 2 grupy w każdej szkole/ 10 osób w grupie/. Zajęcia prowadzone będą pod kątem usystematyzowania wiedzy i rozwijania umiejętności konwersacyjnych. Na potrzeby zajęć zakupione zostaną pracownice językowe, tablice interaktywne, programy do nauki języków obcych, odtwarzacze CD. Uczestnicy otrzymają materiały warsztatowe /podręczniki oraz materiały piśmiennicze/. Dla szczególnie uzdolnionej młodzieży sfinansowane zostanie uzyskanie certyfikatów językowych. 3. zajęcia informatyczne – zaplanowano po 1grupie tygodniowo w każdej szkole/po 10 osób w grupie/. Zajęcia skierowane będą do uczniów, którzy poza szkołą nie mają dostępu do komputera i Internetu oraz uczniów szczególnie uzdolnionych. W ramach zajęć przewidziano zakup sprzętu komputerowego niezbędnego do ich przeprowadzenia. 4. Centrum Planowania Kariery – cykl spotkań doradcy zawodowego z młodzieżą gimnazjalną, spotkań grupowych i spotkań indywidualnych oraz szkolenie dla nauczycieli w zakresie doradztwa zawodowego. 5. wyjazdy uczniów do kina, teatru, filharmonii, muzeów. Każda szkoła będzie mogła zorganizować uczniom 2 wyjazdy w ciągu roku szkolnego do instytucji kultury i nauki. 6. wsparcie międzynarodowej wymiany młodzieży w ramach partnerstwa miast. Wsparcie finansowe organizacji wyjazdów młodzieży szkolnej do miast partnerskich. 7. wakacyjne obozy edukacyjne – obozy międzyszkolne organizowane zgodnie z zainteresowaniami uczniów, we współpracy z uczelniami wyższymi oraz instytucjami naukowymi. Cel główny wyjazdów to zorganizowanie aktywnego wypoczynku dzieci i młodzieży, połączonego z edukacją. 8. wakacyjne obozy sportowe – obozy międzyszkolne, na których uczniowie zdobędą umiejętności pływania, żeglarskie, kajakarskie itp. 9. zajęcia sportowe- zajęcia z nauki pływania, nabycia umiejętności żeglarskich, narciarskich. 10. Miasteczka Ruchu Drogowego - budowa miasteczek ruchu drogowego, szkolenia dzieci i młodzieży z zakresu bezpieczeństwa na drogach. <p>Wszystkie proponowane działania mają na celu wykształcenie absolwenta szkoły podstawowej i gimnazjum, umiejącego przystosowywać się do szybko zmieniającej się rzeczywistości, sprawnie posługującego się językiem obcym, technikami informacyjnymi, czującego potrzebę obcowania z kulturą , sztuką, sportem. Wrażliwego na</p>	

	otaczający go świat oraz dokonującego świadomych i odpowiedzialnych wyborów życiowych.
2	Cele przedsięwzięcia
	<p>Celami podejmowanych działań edukacyjnych są:</p> <ol style="list-style-type: none"> wyrównanie szans edukacyjnych uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów z obszaru funkcjonalnego Kraju Wielkich Jezior Mazurskich, a tym samym umożliwienie im osiągnięcia sukcesu szkolnego, podniesienie jakości procesu kształcenia na terenie WJM i uzyskiwanie lepszych rezultatów egzaminów szkolnych, przygotowanie absolwenta szkoły do właściwego wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej.
4	Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA
	<p>Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia oraz z zgodne z celem strategicznym: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 1 - Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój.</p>
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi
	<ol style="list-style-type: none"> Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 10 –Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, ponieważ: <ul style="list-style-type: none"> - sprzyja poprawie jakości edukacji w szkołach obszaru WJM; - obejmuje wsparciem szkoły z obszarów ubogich i słabo rozwiniętych; - służy indywidualizacji nauczania – wsparcie uczniów o słabych wynikach w nauce. Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Przedsięwzięcie wpisuje się także w 2 obszary strategicznej interwencji – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych oraz obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
	<ol style="list-style-type: none"> Objęcie działaniami uczniów 46 szkół podstawowych obszaru oraz 28 gimnazjów WJM; Przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów pracy z uczniem słabym; Przeprowadzenie corocznych cykli pozalekcyjnej nauki języka obcego oraz informatyki; Przygotowanie i wdrożenie programów rozwijających zainteresowania oraz predyspozycje zawodowe uczniów poprzez udział w różnych formach aktywności pozaszkolnej (obozy edukacyjne, sportowe, wycieczki, funkcjonowanie centrum planowania kariery, miasteczko ruchu drogowego)
7	Beneficjent/beneficjenci
	<p>Gminy: Węgorzewo, Pozezdrze, Giżycko, Giżycko (gm. wiejska), Miłki, Orzysz, Ryn, Mikołajki, Ruciane – Nida, Pisz, Mrągowo, Mrągowo (gm. wiejska).</p>
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
	<p>Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)</p>

9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
W I kwartale 2014 zostanie powołany zespół roboczy ds. przygotowania i wdrożenia przedsięwzięcia	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
2015 – 2020	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Placówki oświatowe położone na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.	
12	Budżet przedsięwzięcia
Koszty całkowite: 14 ,71 mln zł/6 lat Dofinansowanie UE: 13,24 mln zł Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 1,47 mln zł	
13	Planowane źródła finansowania projektu
Regionalny Program Operacyjny	
14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
Przedsięwzięcie kluczowe: Mazurska szkoła pod żaglami	
15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./

1	Nazwa przedsięwzięcia
Mazurska szkoła pod żaglami	
2	Opis przedsięwzięcia – przedmiot przedsięwzięcia, zakres rzeczowy, krótki opis tła i uzasadnienia potrzeby realizacji przedsięwzięcia
<p>Przedsięwzięcie zakłada prowadzenie skoordynowanego programu szkoleń żeglarskich i około żeglarskich jako formy rozwijania kompetencji zawodowych charakterystycznych dla obszaru WJM oraz kształtowania zainteresowań oraz rozwoju osobowościowego dzieci i młodzieży.</p> <p>Dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej wskazują na słabe wyniki egzaminów kompetencyjnych i matury uczniów naszego województwa. W związku z tym konieczne jest podjęcie działań, które sprzyjać będą poprawie jakości kształcenia. Z całą pewnością znajdą się tam różnego rodzaju zajęcia edukacyjne dotyczące poszczególnych przedmiotów, doksztalcanie i szkolenie nauczycieli. Jednak na wiedzę i kompetencje dziecka wpływ mają nie tylko zajęcia przedmiotowe ale także różnego rodzaju formy edukacji pozaszkolnej, które umożliwiają kształtowanie osobowości dziecka, jego predyspozycji, a także umiejętności i przyszłych zainteresowań zawodowych. Jedną z nich, nie do końca wykorzystaną w naszym regionie jest żeglarstwo oraz kajakarstwo. Obecnie tylko niewielka grupa młodych mieszkańców obszaru WJM ma możliwość uczestniczenia w zajęciach żeglarskich czy kajakarskich. Dobrze zorganizowane zajęcia żeglarskie pozwalają młodym ludziom nie tylko opanowanie pływania na żaglówce ale także rozwijanie kompetencji sportowych, a co za tym idzie zdrowego i aktywnego trybu życia, rywalizacji z rówieśnikami, szerokiej wiedzy z zakresu przedmiotów matematyczno – przyrodniczych, a także kompetencji i umiejętności zawodowych (umiejętność obsługi i naprawy jachtów i łodzi, zdobycie uprawnień żeglarskich i motorowodnych, a także skutniczych, ratowniczych, instruktorskich itp.) , tak potrzebnych w regionie, którego główną specjalizacją jest ekonomia wody. Zaszczepienie w młodych ludziach zainteresowań, a także umożliwienie zdobycia umiejętności przydatnych do podjęcia pracy zawodowej jest jedną z możliwości budowania kapitału ludzkiego regionu, zatrzymania młodzieży w regionie.</p> <p>Przedsięwzięcie zakłada opracowanie i wdrożenie zintegrowanego programu upowszechniania żeglarstwa oraz szkolenia żeglarskiego dla dzieci i młodzieży z obszaru WJM. Program zakładał będzie 2 główne bloki szkoleniowe. Pierwszy oparty będzie o kilkuletnie kompleksowe szkolenie żeglarskie wraz szeregiem zajęć okołożeglarskich i zdobywaniem konkretnych umiejętności zawodowych, drugi to proces upowszechniania żeglarstwa poprzez podstawowe przeszkolenie żeglarskie. Realizacja programu opierać się będzie o stowarzyszenia i kluby żeglarskie zlokalizowane na Szlaku WJM w Piszcu, Mikołajkach, Giżycku, Węgorzewie oraz Mrągowie.</p> <p>Blok I – kilkuletnie kompleksowe szkolenie żeglarskie obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Systematyczne szkolenia żeglarskie w różnych klasach żeglarskich (np. Optymist , Cadet, Laser, 420,470, 29er, windsurfing, kajakarstwo, żeglarstwo lodowe itp.) dla dzieci i młodzieży w wieku 6 – 19 lat, wraz z udziałem w różnorodnych regatach żeglarskich, zgrupowaniach itp.; b) Organizacja bloków zajęć edukacyjnych dostosowanych do grup wiekowych z zakresu ekologii, bezpieczeństwa na wodzie, meteorologii, astronomii, fizyki i matematyki dla żeglarzy, skutnictwa, budowy jachtów – w tym zwiedzanie stoczni itp.; c) Organizacja kursów i szkoleń umożliwiających zdobycie konkretnych kompetencji zawodowych w tym: młodszy ratownik MOPR, sternik motorowodny, pletwonurek, młodszy instruktor żeglarstwa PZZ, masażysta, sternik lodowy PZZ; d) Realizacja corocznego cyklu regat żeglarskich na Szlaku WJM. <p>Blok II – upowszechnianie żeglarstwa – zajęcia pozalekcyjne dla uczniów szkół gimnazjalnych i średnich obszaru WJM;</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Szkolenia na patent żeglarza/14 – 19 lat/ b) Szkolenia junga Cadet/12 – 14 lat/ 	
3	Cele przedsięwzięcia
<ol style="list-style-type: none"> a) Opracowanie kompleksowego programu edukacji żeglarskiej dla obszaru WJM; b) Kształtowanie kompetencji zawodowych i zainteresowań charakterystycznych dla obszaru WJM oraz rozwoju osobowościowego dzieci i młodzieży poprzez zorganizowany system szkoleń żeglarskich; 	
Uzasadnienie realizacji przedsięwzięcia w kontekście proponowanych celów rozwojowych obszaru tj. WIELKIE JEZIORA MAZURSKIE 2020 – STRATEGIA	

4	
Przedsięwzięcie zgodne z celem głównym strategii: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej. Przedsięwzięcie wpisuje się we wspólny kierunek działań nr 1 - Nowoczesna edukacja – konkurencyjny rozwój	
5	Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi b) Umowa Partnerstwa; c) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025
<p>a) Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację celu tematycznego 10 –Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyja poprawie jakości edukacji na obszarze WJM; - stwarza warunki do kształtowania zainteresowań zawodowych uczniów w oparciu o inteligentną specjalizację regionu – ekonomia wody; - obejmuje wsparciem dzieci i młodzież z obszarów ubogich i słabo rozwiniętych; - służy indywidualizacji kształcenia. <p>b) Przedsięwzięcie wpisuje się w cel główny Strategii WM, a także w cel strategiczny 2 – Wzrost aktywności społecznej - w zakresie wzrostu dostępności i jakości usług publicznych. Ponadto wpisuje się w inteligentną specjalizację województwa – ekonomia wody. Przedsięwzięcie wpisuje się także w obszar strategicznej interwencji –Obszary o słabym dostępie do usług publicznych.</p>	
6	Zakładane efekty realizacji przedsięwzięcia
<p>a) Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu edukacji żeglarskiej dla obszaru WJM w oparciu o ośrodki w Pisz, Mikołajkach, Giżycku, Węgorzewie i Mrągowie;</p> <p>b) Realizacja wieloletniego programu szkoleniowego obejmującego około 320 osób rocznie, w tym ok. 150 osób odbywających kurs/szkolenie pozwalające zdobyć kwalifikacje zawodowe odpowiadające inteligentnej specjalizacji regionu – ekonomia wody;</p> <p>c) Upowszechnianie żeglarstwa wśród dzieci i młodzieży obszaru obejmujące około 150 osób.</p>	
7	Beneficjent/beneficjenci
Stowarzyszenia i kluby żeglarskie z Pisz, Mikołajek, Giżycka, Węgorzewa, Mrągowa	
8	Jednostka zarządzająca/koordynująca
Organizacja gmin/powiatów objętych strategią (po ustaleniu formy)	
9	Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji
W III kwartale 2014 roku opracowano wstępne założenia do programu	
10	Przewidywany okres realizacji przedsięwzięcia
Realizacja programu przez 5 lat od 2015	
11	Miejsce/miejsca realizacji
Bazy żeglarskie Pisz, Mikołajek, Giżycka, Węgorzewa, Mrągowa	
12	Budżet przedsięwzięcia

Koszt całkowity: 11,25 mln zł
Dofinansowanie UE: 10,13 mln zł
Wkład własny beneficjenta/beneficjentów: 1,1 mln zł

13	Planowane źródła finansowania projektu
----	---

Regionalny Program Operacyjny

14	Możliwe przedsięwzięcia komplementarne
----	---

Przedsięwzięcia kluczowe:
Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z terenów słabiej rozwiniętych gospodarczo oraz podniesienie jakości usług edukacyjnych na obszarze WJM

15	Dodatkowe informacje/ uwagi, problemy itp./
----	--

Roczny koszt realizacji przedsięwzięcia to 2,25 mln zł dla całego obszaru WJM

**LISTA PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH DO PRZEDSIĘWZIĘĆ KLUCZOWYCH
OBSZARU WJM**

L.p.	Nazwa projektu	Beneficjent	Całkowita wartość projektu	Planowane źródło finansowania
OCHRONA ŚRODOWISKA				
1	Rozbudowa sytemu odprowadzania ścieków wraz z uporządkowaniem gospodarki wodnej w Gminie Pozezdrze – Przerwanki, Jakonówko	Gmina Pozezdrze	8 mln zł	Środki własne, PROW na lata 2014-20
2	Uporządkowanie gospodarki wodnej na terenie Gminy Pozezdrze - Radziszewo, Gębałka, Piłaki Wielkie, Wyłudy, Pozezdrze	Gmina Pozezdrze	3,5 mln zł	
3	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Orzysz- ul. Wyzwolenia, Wierzbińska, Mazurska, Cierniaka oraz w miejscowościach, Grądy Podmiejskie, Góra, Pianki.	Gmina Orzysz	5 mln zł	
4	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Olszewo , wraz budową punktu zlewnego w Woźnicach oraz zakupem wozu asenizacyjnego	Gmina Mikołajki	2,35 mln zł	
POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ OBSZARU WJM				
5	Przebudowa drogi gminnej nr 130027N w miejscowości Szymonka	Gmina Ryn	2,1 mln zł	Środki własne, PROW NA LATA 2014-20 ORAZ NARODOWY PROGRAM PRZEBUDOWY DRÓG LOKALNYCH
6	Przebudowa ul. Lipowej w Rynie	Gmina Ryn	1 mln zł	
7	Budowa drogi Wygryny Iznota	Gmina Ruciane - Nida	6 mln zł	
8	Budowa drogi Wólka – Osiniak-Piotrowo	Gmina Ruciane - Nida	0,6 mln zł	
9	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Żelwąg	Gmina Mikołajki	1,44 mln zł	
10	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Woźnice	Gmina Mikołajki	1,2 mln zł	
INFRASTRUKTURA REKREACYJNO – SPORTOWA DLA ROZWOJU OBSZARU WJM				
11	Budowa miejskiego kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Giżycku	Gmina Miasto Giżycko	15 mln zł	Środki własne, PROW NA LATA 2014-20, programy krajowe np. Ministerstwa Sportu
12	Zagospodarowanie terenów zielonych obszaru przewietrzania miasta	Gmina Miasto Mrągowo	0,8 mln zł	
13	Utworzenie parku sportowo - rekreacyjnego przy jez. Sołtysko, w ramach idei Sport Zmienia Mrągowo	Gmina Miasto Mrągowo	1,8 mln zł	
14	Zagospodarowanie terenów rekreacyjno - sportowych przy ul. Młynowej	Gmina Miasto Mrągowo	1,5 mln zł	
15	Park wypoczynku i rekreacji w Rynie nad Jez. Ołów	Gmina Ryn	11 mln zł	
16	Budowa Centrum Sportów i Rekreacji w Rynie z wykorzystaniem walorów Jez. Ryńskiego	Gmina Ryn	12 mln zł	
17	Miejsce wypoczynku i rekreacji w Sulimach.	Gmina Giżycko - wiejska	0,25 mln zł	
18	Regionalna Baza Sportów Wodnych	Powiat Mrągowski	25 mln zł	
19	Utworzenie Mazurskiego Szkolnego Ośrodka Wychowania Wodnego	Powiat Giżycki	3 mln zł	
20	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w	Powiat Piski	4 mln zł	

	Piszu (II etap)			
INFRASTRUKTURA MEDYCZNA				
21	Program Dostosowania ZOZ do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dn. 2 lutego 2011r.	Powiat Mrągowski	22 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
22	Rewitalizacja parku i budowa ogrodu zimowego dla dzieci w Szpitalu Giżyckim Sp z o.o.	Powiat Giżycki	2,69 mln zł	
23	II etap rozbudowy szpitala o dodatkowe dwa piętra, usytuowane nad obecnym Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym.	Powiat Giżycki	20 mln zł	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA DLA SENIORÓW				
24	Wsparcie systemowe seniorów zagrożonych chorobami cywilizacyjnymi na obszarze WJM w zależności od potrzeb na danym terenie: 1. Środowiskowe Domy Samopomocy 2. Dienne formy wsparcia 3. Domy Dziennego Pobytu	Powiat Giżycki	2 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
25	Wsparcie systemowe seniorów zagrożonych chorobami cywilizacyjnymi na obszarze WJM w zależności od potrzeb na danym terenie: 1. Środowiskowy Dom Samopomocy	Powiat Mrągowski	2 mln zł	
26	Otwarcie zakładu opiekuńczo – leczniczego lub opieki długoterminowej.	Powiat Mrągowski	2 mln zł	
27	Otwarcie zakładu opiekuńczo - leczniczego lub opieki długoterminowej	Powiat Giżycki	2,8 mln zł	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ „MIĘKKIE” PROJEKTY PRZCIWDZIAŁAJĄCE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU DZIECI I MŁODZIEŻY				
28	Wsparcie systemowe dzieci i młodzieży i ich rodzin na obszarze W.J.M., zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zastępcze formy opieki - Piecza Zastępcza tj.: 1. Rodzinne Domy Dziecka do 8 dzieci. 2. Placówki Opiekuńczo -Wychowawcze typu Rodzinnego do 8 dzieci. 3. Placówki Opiekuńczo -Wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego do 14 dzieci.	Powiat Giżycki	10 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
29	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii (ośrodek dla dziewcząt i chłopców)	Powiat Giżycki	10 mln zł	
30	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Rybnie	Powiat Mrągowski	3 mln zł	
31	Wyrównanie szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez systemowe wsparcie socjoterapeutyczne na obszarze WJM - „Stret Walker”- wychowawca podwórkowy ORAZ Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Powiat Giżycki	0,75 mln zł	
BAZA OŚWIATOWA				

32	Mazurskie perły edukacyjne Rewitalizacja, rewaloryzacja i modernizacja zabytkowego kampusu edukacyjnego I Liceum Ogólnokształcącego – Zespół Szkół Elektronicznych w Giżycku	Powiat Giżycki	14 mln zł	Środki własne, RPO na lata 2014-20
33	Modernizacja I Liceum Ogólnokształcącego im. Obrońców Westerplatte w Mrągowie	Powiat Mrągowski	3,4 mln zł	

11. WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

Batyk I. M., Chomicz R., 2013, „Turystyka żeglarska na Wielkich Jeziorach Mazurskich jako markowy produkt Warmii i Mazur”, *Journal of Health Sciences*, 3 (3).

Chomicz R., Batyk I., 2012, „Pomiar wielkości ruchu w turystyce żeglarskiej na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich – stan na 2012 r.”, *Journal of Health Sciences*, 2 (6).

Duczmal P., 2009, *Ogólnodostępna baza noclegowa w Mazurskim Parku Krajobrazowym*, maszynopis pracy magisterskiej wykonanej na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego.

Herbst M., Wójcik P., 2012, *Obszary polaryzacji i dyfuzji rozwoju społeczno-gospodarczego Polsce. Próba delimitacji*, ekspertyza na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa.

Kowalczyk M., Kulczyk S., 2013, „Wycena potencjału rekreacyjnego jezior na przykładzie żeglarstwa”, *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXXII (w druku)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie, MRR, Warszawa 2010.

Siuda W. Chróst R., 2006, “Urea and Ureolytic Activity in Lakes of Different Trophic Status”, *Polish Journal of Microbiology*, 55, 3.

Stanaszek A., Tędziągolska M., 2011, *Turyści a Natura 2000. Raport z badania*, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, MRR, Warszawa 2012.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, Olsztyn 2013.

Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2011 roku, WIOŚ, Olsztyn.

Richling A., 1992, *Kompleksowa Geografia Fizyczna*, PWN, Warszawa.

Wołos A., Draszkiewicz-Mioduszevska H., Mickiewicz M., 2012, „Analiza jeziorowej produkcji rybackiej w 2011 roku”, [w:] M. Mickiewicz (red.), *Zrównoważone korzystanie z zasobów rybackich na tle ich stanu w 2011 roku*, Wyd. Instytutu Rybactwa Śródlądowego, Olsztyn,

http://zs.infish.com.pl/sites/default/files/kkruj2012_book.pdf